

БУКВАР ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА

*ЧЕТВРТО,
ПРОШИРЕНО ИЗДАЊЕ*

Београд, децембар 2009.

*Република Србија
Влада
Канцеларија за европске интеграције*

---

*Republic of Serbia
Government
European Integration Office*

Издавач
Република Србија
Влада
Канцеларија за европске интеграције

За издавача
Др Милица Делевић

Аутори
Михаило М. Петровић
Срђан Н. Мајсторовић
Владимир М. Атељевић
Никола Лукић
Горан Гвозденовић
Владимир Међак
Сања Мрваљевић
Андрија Пејовић
Мира Лазовић
Душица Лазаревић
Милица Марковић
Наташа Савић
Оливера Виторовић
Бојан Живадиновић

Лектор
Ана Петровић

Штампа
IGP EXCELSIOR, Novi Beograd

Тираж
1.000 примерака

УВОДНА РЕЧ

Текст који се налази пред вама је четврто, проширено издање Буквара европских интеграција, чија је намера да пружи основне информације о Европској унији и Процесу стабилизације и придруживања наше земље ЕУ. Влада Србије је, у марту 2004. године, основала Канцеларију за придруживање Европској унији, која је преузела надлежности у вези са координисањем процеса придруживања ЕУ од некадашњег Министарства за економске везе са иностранством. Уредбом Владе Републике Србије од 28. децембра 2008. године, основана је Канцеларија за европске интеграције, која је преузела активности, права, обавезе и све запослене Канцеларије за придруживање Европској унији, остварујући на тај начин пуни континуитет ова два владина тела.

Претходна издања Буквара су изузетно позитивно примљена код читалаца и изазвала су велико интересовање, тако да су целокупни тиражи подељени у веома кратком року. Примерци Буквара су дистрибуирани државним службеницима по ресорним министарствима, библиотекама широм Србије, дипломатско-конзуларним представништвима Србије у земљама чланицама ЕУ, невладиним организацијама и медијима. Канцеларија за европске интеграције је делила Буквар и у непосредним сусретима са грађанима - током посета градовима у унутрашњости Србије, обележавања Дана Европе у Београду, на фестивалу ЕГЗИТ у Новом Саду... У међувремену, наша држава је са ЕУ потписала Споразум о текстули и Уговор о Енергетској заједници, ратификовала Споразум о отвореном небу, завршила преговоре, потписала и почела са применом Споразума о стабилизацији и придруживању са Европском унијом, те окончала израду Националног програма за интеграцију Србије у Европску унију. Управо услед великог интересовања и унапређених односа Србије са ЕУ, Канцеларија за европске интеграције је одлучила да објави четврто, проширено издање Буквара.

Ово издање, попут претходна три - осмишљено као сажет преглед тематике европских интеграција - намењено је свима који желе да се упознају са овим процесом, али и као подсетник онима који већ имају претходна знања о основним идејама и појмовима у вези са ЕУ. Имајући у виду развој односа између Србије и ЕУ, овом издању Буквара додати су актуелни појмови (Национални програм за интеграцију Србије у Европску унију, Инструменти за претприступну помоћ, Уговор из Лисабона, Твининг, Скрининг, Регионални савет за сарадњу), који су веома значајни за будуће односе наше државе и Уније.

Канцеларија за европске интеграције наставља да својим штампаним издањима доприноси правовременом информисању грађана и образовању и стручном усавршавању државних службеника - од чега зависи и европска перспектива Србије.

Др Милица Делевић
директор Канцеларије
за европске интеграције

АГЕНДА 2000 / AGENDA 2000 / AGENDA 2000 / AGENDA 2000

Агенда 2000 је акциони програм који је Европска комисија усвојила 15. јула 1997. године, као одговор на захтев Европског савета (Мадрид, 1995) за једним општим документом о предстојећем проширењу и реформама заједничке политике и будућем финансијском оквиру Европске уније после 31. децембра 1999. године. Агенда 2000 бави се питањима са којима се Унија суочила на почетку 21. века и састоји се из три дела. Први део се бави питањима унутрашњег деловања ЕУ, посебно реформама заједничке пољопривредне политике и структурне политике, а садржи и препоруке о томе како се суочити са изазовом проширења. Други део предлаже стратегију за државе које приступају ЕУ, укључујући два нова елемента: партнерство за приступање и учешће придружених чланица у програмима Заједнице за примену правних тековина Заједнице (acquis communautaire). Трећи део Агенде 2000 је студија о утицају проширења на политике ЕУ.

www.ec.europa.eu/agenda2000

АКЦИОНИ ПЛАН: ЕВРОПСКИ ПЛАН ЗА ПРЕДУЗЕТНИШТВО / INITIATIVE ACTION PLAN: THE EUROPEAN AGENDA FOR ENTREPRENEURSHIP / PLAN D'ACTION: L'AGENDA EUROPEEN DE LA POLITIQUE DE L'ESPRIT D'ENTREPRISE / AKTIONSPPLAN: EUROPÄISCHE AGENDA FÜR UNTERNEHMERISCHE

Европски план за предузетништво, који је усвојила Европска комисија 2003. године, успоставио је оквир за предузетништво у наредним годинама. План се састоји од пет стратешких приоритетних подручја и наглашава кључне активности које су у вези са сваким од њих. На врху приоритета су: неговање предузетничког духа међу младима, ублажавање негативног доживљавања пословног неуспеха, обезбеђивање подршке за жене и националне мањине, поједностављење усаглашавања са пореским законодавством и олакшавање пословних трансфера.

www.ec.europa.eu/enterprise/index_en.htm

АНАЛИЗА ТРОШКОВА И ДОБИТИ / COST-BENEFIT ANALYSIS / ANALYSE COUITS-AVANTAGES / KOSTEN UND NUTZEN ANALYSE

Анализа трошкова и добити је процес утврђивања висине очекиваних трошкова у односу на очекивану добит, у циљу да се дође до најбољег или најпрофитабилнијег решења. У контексту приближавања Европској унији, анализа се користи како би се одредио економски најделотворнији начин постизања одређених циљева у области трговине, монетарне и пореске политике, као и у оквиру појединих сектора привреде, односно утицаја приступања ЕУ на привреду државе кандидата.

БЕЛА КЊИГА/ WHITE BOOK/ LIVRE BLANC/ WEIßBUCH

Бела књига је документ Европске комисије који садржи предлоге будућих активности Заједнице. У контексту приближавања држава средње и источне Европе Европској унији, Европска комисија је 1995. године објавила Белу књигу, посвећену припремама тих држава за интеграцију у унутрашње тржиште/ јединствено тржиште, као врсту водича у процесу усклађивања законодавстава наведених држава са правним тековинама ЕУ (acquis communautaire). Овај документ обрађује 22 од укупно 31 поглавља, на колико је била подељена правна тековина ЕУ у том тренутку.

www.ec.europa.eu/off/white/index_en.htm

БОЛОЊСКА ДЕКЛАРАЦИЈА / BOLOGNA DECLARATION / DÉCLARATION DE BOLOGNE / BOLOGNA DEKLARATION

Болоњску декларацију о европском простору високог образовања потписали су представници 29 европских држава 19. јуна 1999. године. Овом декларацијом државе потписнице су се обавезале да ће међусобно координисати реформе својих образовних система. Болоњска декларација нема обавезујући карактер, нити покушава да стандардизује или униформише образовне системе кроз реформу која се намеће државама. Главни циљ Болоњске декларације је да се до 2010. године успостави европски простор високог образовања. То подразумева могућност признавања диплома стечених у другим европским државама, јасно утврђивање критеријума дипломских и последипломских студија, усклађивање преноса кредита (бодова) са европским системом, те уклањање других препрека слободном избору места студирања. Република Србија приступила је Болоњској декларацији у септембру 2003. године.

<http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/Bologna>

<http://ec.europa.eu/education/policies/educ/bologna/bologna.pdf>

ВИСОКИ ПРЕДСТАВНИК ЗА ЗАЈЕДНИЧКУ СПОЉНУ И БЕЗБЕДНОСНУ ПОЛИТИКУ / HIGH REPRESENTATIVE FOR THE COMMON FOREIGN AND SECURITY POLICY / HAUT REPRÉSENTANT POUR LA POLITIQUE EXTÉRIEURE ET DE SÉCURITÉ COMMUNE / HÖHER VERTRETER FÜR DIE GEMEINSAME AUßEN - UND SICHERHEITSPOLITIK

Функција високог представника за заједничку спољну и безбедносну политику установљена је Уговором из Амстердама (1997. година), с циљем да се ојача

позиција Европске уније у међународним односима. Високи представник за заједничку спољну и безбедносну политику представља ЕУ на међународном плану и истовремено врши функцију генералног секретара Савета ЕУ.

<http://www.highrepresentative.eu>

<http://www.consilium.europa.eu/App/Solana/default.aspx?lang=EN&cmsid=246>

ГЕНЕРАЛНА ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕВРОПСКУ УНИЈУ - МИНИСТАРСТВО СПОЉНИХ ПОСЛОВА СРБИЈЕ / DIRECTORATE GENERAL FOR EUROPEAN UNION - MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS / DIRECTION GENERALE DE L'UNION EUROPÉENNE - MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES / GENERALDIREKTION FÜR DIE EUROPÄISCHE UNION - AUSSENMINISTERIUM SERBIENS

Генерална дирекција Министарства спољних послова Србије за Европску унију (ЕУ) одржава дипломатске односе са ЕУ и земљама чланицама ЕУ у име Републике Србије.

<http://www.msp.gov.rs>

ГЕНЕРАЛНИ ДИРЕКТОРАТ / DIRECTORATE GENERAL (DG) / DIRECTION GÉNÉRALE (DG) / GENERALDIREKTION (GD)

Генерални директорат је главна административна јединица Европске комисије, која спроводи заједничку политику ЕУ, предлаже прописе, надзире њихово спровођење у државама чланицама и додељује средства из буџета ЕУ. У овом тренутку постоји 41 генерални директорат и унутрашња служба, а подељени су у 4 групе: 1) секторске политике (пољопривреда, конкуренција, економија и финансије, образовање и култура, запошљавање и социјална питања, енергетика и саобраћај, привреда, животна средина, поморство и рибарство, правосуђе и унутрашњи послови, заштита здравља и потрошача, информатичко друштво, унутрашње тржиште, пореска политика и царине, регионална политика, научна истраживања); 2) спољни послови (развој, проширење, EuropeAid канцеларија за сарадњу и спољне послове, Канцеларија за хуманитарну помоћ - ЕХО, спољни послови, спољна трговина); 3) општи послови (Европска канцеларија за борбу против проневера – ОЛАФ, ЕВРОСТАТ, медији и комуникације, Биро за службене публикације, Генерални секретаријат, Центар за истраживања) и 4) унутрашњи послови (буџет, финансијска контрола, Биро политичких саветника, информатика, Инфраструктура и логистика – Брисел, Инфраструктура и логистика – Луксембург, унутрашње ревизорске услуге, правна служба, служба за заштиту

података, преводилачка служба, кадровска и административна служба). Канцеларија за Србију је у оквиру Генералног директората за проширење.

www.ec.europa.eu/dgs_en.htm

ДАН ЕВРОПЕ / EUROPE DAY / LE JOUR DE L'EUROPE / EUROPATAG

Дан Европе се слави 9. маја. На овај дан 1950. године француски министар спољних послова Робер Шуман представио је план којим је отпочео процес постепене и функционалне интеграције европских држава. Истог дана 1945. године објављен је крај Другог светског рата и коначна победа над фашизмом у Европи.

ДЕЛЕГАЦИЈА ЕВРОПСКЕ КОМИСИЈЕ У СРБИЈИ / EUROPEAN COMMISSION'S DELEGATION TO SERBIA / DÉLÉGATION DE LA COMMISSION EUROPÉENNE EN SERBIE / DELEGATION DER EUROPÄISCHEN KOMMISSION IN SERBIEN

Делегација је званични представник Европске комисије, главног извршног тела Европске уније у Србији. Основни задатак Делегације је да унапреди политичке и економске односе ЕУ и Србије у оквиру Процеса стабилизације и придруживања, те да својим деловањем помогне Србији на путу ка европским интеграцијама. Европска комисија је 2008. године преузела одговорност за управљање финансијским и економским програмима помоћи у Србији. За ово је раније била надлежна Европска агенција за реконструкцију.

www.europa.rs

ДЕМОКРАТСКИ ДЕФИЦИТ / DEMOCRATIC DEFICIT / DÉFICIT DÉMOCRATIQUE / DEMOKRATIEDEFIZIT

Демократски дефицит (мањак демократије) у Европској унији произлази из чињенице да органи ЕУ (Европска комисија) све више преузимају одређене надлежности, а при томе немају демократски легитимитет који проистиче из принципа изборности, који је карактеристичан за државне органе. Европски парламент је једини орган чији се посланици бирају на непосредним изборима, али је његова улога и даље прилично ограничена. Улога Европског парламента најизраженија је у поступку саодлучивања, поступку који се у највећој мери примењује приликом усвајања прописа из домена унутрашњег тржишта ЕУ. Иако Савет ЕУ, у чијем раду учествују представници држава чланица, има одлучујућу улогу у процесу доношења одлука у ЕУ, усвајањем Уговора из Лисабона, улога Европског парламента јача. Наиме, Уговором из Лисабона проширује се број области у којима је за доношење одлука потребна сагласност Парламента. Имајући у виду наведено, тела ЕУ настоје да свој начин рада учине транспарентнијим, односно разумљивијим и ближим грађанима ЕУ.

www.europa.eu/scadplus/glossary/democratic_deficit_en.htm

ДИРЕКТИВЕ / DIRECTIVE / DIRECTIVE / RICHTLIJNEN

Директива је, уз уредбу, најважнији правни инструмент Заједнице. Циљ директиве је приближавање законодавства, а не изједначавање закона, као што је то случај са уредбом. Директиве су обавезујуће за сваку земљу чланицу на коју се односе у погледу жељеног циља, али се државним властима препушта избор облика и начина спровођења директиве. Европски суд правде одредио је да државе чланице морају одабрати облик и начин који ће најбоље обезбедити спровођење директива у пракси.

www.europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking-process/14526_en.htm

http://ec.europa.eu/community_law/introduction/what_directive_en.htm

ДРЖАВЉАНСТВО УНИЈЕ ИЛИ ПРАВО ГРАЂАНСТВА УНИЈЕ / CITIZENSHIP OF THE UNION / CITOYENNETÉ DE L'UNION / UNIONSBÜRGERSCHAFT

Држављанство Уније или право грађанства Уније није држављанство у смислу у коме ову институцију познаје класична теорија државе и права. Овај термин уређен је чланом 17 Уговора о Европској заједници. Право грађанства Уније не замењује национално држављанство. Грађани ЕУ могу да се слободно крећу и бораве у било којој држави чланици. Круг њихових права проширује се и на

област политичких права. Грађанин ЕУ може да бира и да буде биран у тела локалне самоуправе, као и у установе ЕУ, у месту сталног пребивалишта, може да се обраћа органима ЕУ и да тражи дипломатско-конзуларну заштиту од представништва било које чланице ЕУ у трећим државама. У сврху заштите права грађана ЕУ, основан је инокосни орган - Омбудсман.

http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/citizenship/fsj_citizenship_intro_en.htm

ЕВРО / EURO / EURO / EURO

Евро је јединствена валута ЕУ, коју је 1. јануара 1999. године прихватило 11 земаља чланица Европске уније (Аустрија, Белгија, Ирска, Италија, Луксембург, Немачка, Португал, Финска, Француска, Холандија и Шпанија). Грчка се придружила овој групи држава након што је испунила критеријуме конвергенције (convergence criteria). 2001. године, а новчанице и кованице су пуштене у оптицај 1. јануара 2002. године. Од нових земаља чланица Европске уније евро су прихватиле Словенија (2007), Кипар и Малта (2008) и

Словачка (2009). Данска, Шведска и Велика Британија искористиле су своје право и изабрале да не приступе "еврозони" (према Уговору из Мадрихта). Увођење евра као јединствене валуте ЕУ представља трећу и последњу фазу у процесу стварања Економске и монетарне уније - ЕМУ.

www.ecb.int/euro

ЕВРОЈУСТ/ EUROJUST/ EUROJUST / EUROJUST

Евројуст, основан 2002. године, је тело које се бави унапређењем судске сарадње и координацијом између надлежних власти држава чланица Европске уније (ЕУ), и то у истражном поступку и гоњењу за кривична дела организованог криминала, као и прекограничног криминала. Састављен је од 27 чланова. Свака држава чланица именује једног искусног судију или тужиоца. Евројуст ради на унапређењу сарадње органа држава чланица, а посебно на олакшавању међународне правне помоћи и спровођењу захтева за екстрадицију. То је прва стална мрежа судских власти држава чланица ЕУ и има за циљ да развија сарадњу у области кривичног законодавства у Европи. Седиште Евројуста је у Хагу.

www.eurojust.europa.eu

ЕВРОПСКА БАНКА ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ (ЕБОР) / EUROPEAN BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT (EBRD) / BANQUE EUROPÉENNE POUR LA RECONSTRUCTION ET LE DÉVELOPPEMENT (BERD) / EUROPÄISCHE BANK FÜR WIEDERAUFBAU UND ENTWICKLUNG (EBWE)

Европска банка за обнову и развој основана је 1991. године, са циљем да пружи помоћ структурним реформама, преласку на тржишну привреду и развоју предузећа и инфраструктуре у државама средње и источне Европе. Оснивачи банке су чланице Европске уније и друге развијене државе. Оснивачки капитал износи око 10 милијарди евра, а банка годишње обезбеђује зајмове у вредности од око 20 милијарди евра у 27 земаља средње и источне Европе и бившег СССР-а. Европска банка за обнову и развој је у Србији од 2001. године учествовала у кредитирању бројних пројеката у следећим областима: помоћ банкарском сектору, помоћ приватном предузетништву (посебно малим и средњим предузећима) и помоћ у обнови инфраструктуре. Седиште Европске банке за обнову и развој је у Лондону.

www.ebrd.com

ЕВРОПСКА БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАМБЕНА ПОЛИТИКА / EUROPEAN SECURITY AND DEFENSE POLICY / POLITIQUE DE SÉCURITÉ ET DE DÉFENSE COMMUNE / EUROPÄISCHE SICHERHEITS- UND VERTEIDIGUNGSPOLITIK

Потреба за већим приближавањем држава чланица Европске уније (ЕУ) у погледу безбедности и одбране довела је до развоја европске безбедносне и спољне политике (Уговор из Мадрихта, 1992. година). Развијање сопствених способности ЕУ за спровођење војних операција постало је неопходно с обзиром на све бројније међународне кризе, а посебно на територији европског континента. Европски савет је у Келну и Хелсинкију (1999. година) одлучио да покрене питање образовања европских војних снага, које ће имати највише 60.000 војника. Уговором из Нице (2001. година) ојачане су безбедносне и одбрамбене надлежности ЕУ и договорена је нова организациона структура безбедносно-политичких и војних тела ЕУ. У одбрамбено-политичким односима и активностима ЕУ учествују све државе чланице ЕУ, изузев Данске.

Неке од мисија које је до сада преузела Европска унија: Конкордија, војна мисија ЕУ у Македонији, од 31. марта до 15. децембра 2003. године. Ова

мисија заменила је претходну мисију НАТО, са циљем да успостави безбеднију ситуацију у земљи и помоћ у примени Охридског споразума из августа 2001. године. ЕУПОЛ, мисија на основу које ЕУ користи средства и капацитете Алијансе која остаје војно ангажована у Босни и Херцеговини у врло малом обиму. ЕУЏАСТ ТЕМИС (EUJUST THEMIS) има за циљ помоћ Влади Грузије у реформама правног и судског система. АРТЕМИС је прва војна мисија ЕУ изван Европе, одобрена и од стране УН, а која је трајала од јула до септембра 2003. године, са циљем стабилизације безбедносних услова и поправљања хуманитарне ситуације у Конгу.

www.europa.eu/pol/cfsp

ЕВРОПСКА ЗАЈЕДНИЦА ЗА УГАЉ И ЧЕЛИК (ЕЗУЧ) / EUROPEAN COAL AND STEEL COMMUNITY (ECSC) / COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE DU CHARBON ET DE L'ACIER (CECA) / EUROPÄISCHE GEMEINSCHAFT FÜR KOHLE UND STAHL (EGKS)

Министар спољних послова Француске Робер Шуман је 9. маја 1950. године представио план за оснивање Европске заједнице за угаљ и челик (ЕЗУЧ), који је припремио француски комесар за планирање Жан Моне. Овим планом је требало да производње угља и челика - кључних сировина за војну индустрију СР Немачке и Француске - буду стављене под заједничку, наднационалну контролу. Уз то, успостављање наднационалне, независне власти, требало је да допринесе обустављању традиционалног непријатељства између двеју држава и да постави основе новој организацији међународних односа у Европи. Француска, СР Немачка, Италија, Белгија, Холандија и Луксембург потписале су, 18. априла 1951. године, Уговор о Европској заједници за угаљ и челик, који је ступио на снагу 23. јула 1952. године. Осим Високе власти, наднационалног органа са извршним овлашћењима који је био надлежан за управљање заједничким ресурсима, Уговором су основани и: Специјални савет министара (тело у којем су заступљени интереси држава чланица, надлежно за постављање политичких смерница и законодавну активност), Заједничка скупштина (дебатни форум представника националних скупштина са ограниченим контролним надлежностима), Судско веће (надлежно за тумачење Уговора) и Саветодавни одбор (представници интересних група). Ове институције су биле претече савремених институција ЕУ. Уговор о Европској заједници за угаљ и челик (потписан на рок од 50 година) истекао је 2002. Данас се на трговину угљем и челиком, што је био предмет регулисања ЕЗУЧ, односе општа правила која важе за све врсте робе на тржишту ЕУ.

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_ecsc_en.htm

ЕВРОПСКА ИНВЕСТИЦИОНА БАНКА (ЕИБ) / EUROPEAN INVESTMENT BANK (EIB) / BANQUE EUROPÉENNE D'INVESTISSEMENT (BEI) / EUROPÄISCHE INVESTITIONSBANK (EIB)

Европска инвестициона банка је финансијска институција Европске уније, која обезбеђује средства за капитална улагања намењена за развој и интеграцију ЕУ. Банка одобрава кредите намењене развоју недовољно развијених региона - модернизацији саобраћајне, телекомуникационе и енергетске инфраструктуре, конкурентности европске индустрије, развоју малих и средњих предузећа, заштити животне средине - и то уз минималне годишње камате. Укупан износ кредита ЕИБ износи око 20 милијарди евра годишње, с тим што у финансирању појединачних пројеката Банка не учествује са више од 50% средстава. Европска инвестициона банка је у Србији од 2001. године учествовала у кредитирању великих инфраструктурних пројеката у области енергетике и саобраћаја, као и у кредитирању пројеката у области здравства и просвете. Седиште ЕИБ је у Луксембургу.

www.eib.org

ЕВРОПСКА КОМИСИЈА / EUROPEAN COMMISSION / COMMISSION EUROPÉENNE / EUROPÄISCHE KOMMISSION

Европска комисија (ЕК) је најважнија извршна институција ЕУ. Европска комисија једина има право законодавне иницијативе: припрема одлуке Савета ЕУ и након усвајања их спроводи; надзире примену одлука и других прописа на територији држава чланица ЕУ. Европска комисија, такође, обезбеђује спровођење оснивачких уговора и остваривање интереса ЕУ. Чланове Комисије споразумно одређују државе чланице, а њихов избор потврђује Европски парламент. Мандат комесара траје пет година. Комесари извршавају своју дужност независно и у општем интересу Заједнице. Колегијум Комисије су до 2005. године чинили по два комесара из Велике Британије, Француске, Немачке, Италије и Шпаније, и по један представник осталих десет држава чланица. Уговором из Нице (2001. година) промењен је састав ЕК, тако да данас свака држава има по једног комесара (укупно 27). Међутим, Лисабонским уговором је предвиђено да се - ради ефикасности - број чланова Комисије

после 2014. године смањи на 15. Комесари би били именовали на период од пет година, по систему ротације, како би све државе чланице дошле на ред да предложе и имају свог представника у Комисији. Области надлежности комесара су: саобраћај и енергетика; конкуренција; пољопривреда и рурални развој, поморство и рибарство; привреда и информатичко друштво; унутрашње тржиште, пореска политика и царинска унија; истраживања; економска и монетарна питања; развој и хуманитарна помоћ; проширење; спољни послови; трговина; заштита здравља и потрошача; регионална политика; образовање и култура; буџет; правосуђе и унутрашњи послови; запошљавање и социјална питања. У ЕК је запослено око 15.000 службеника.

www.ec.europa.eu

ЕВРОПСКА КОНФЕРЕНЦИЈА / EUROPEAN CONFERENCE / LA CONFÉRENCE EUROPÉENNE / EUROPA-KONFERENZ

На основу одлуке Европског савета (Луксембург, 1997), установљена је Европска конференција, у чијем раду учествују чланице Европске уније (ЕУ) и државе кандидати за пријем у чланство. Европска конференција представља форум за политичке консултације у вези са питањима заједничке спољне и безбедносне политике, правосуђа и унутрашњих послова, економским питањима и регионалном политиком. Основни циљ Европске конференције је јачање дијалога са државама кандидатима за чланство у ЕУ. Састанци Европске конференције одржавају се једанпут годишње на нивоу шефова држава или влада и једанпут годишње на нивоу министара иностраних послова.

ЕВРОПСКА ПОВЕЉА О ЕНЕРГИЈИ / EUROPEAN ENERGY CHARTER / CHARTE EUROPÉENNE DE L'ÉNERGIE / ENERGIECHARTA

На иницијативу Комисије ЕЗ, у Хагу је 1991. године потписана Европска повеља о енергији, са циљем да се побољша снабдевање енергијом, постигне максимална ефикасност у производњи, претварању, преносу, дистрибуцији и коришћењу енергије, као и да се унапреди свест о заједничкој одговорности за заштиту животне средине. На основу Повеље, која представља политичку изјаву, државе чланице су 1994. године потписале правно обавезујући мултилатерални Споразум о Повељи о енергији (Energy Charter Treaty), а затим и Протокол о ефикасном коришћењу енергије. Потписивањем Повеље о енергији, у јуну 2001. године, СР Југославија (сада Србија) добила је статус посматрача и право да отпочне процес приступања Споразуму и Протоколу.

www.encharter.org

ЕВРОПСКА ПОЛИЦИЈСКА КАНЦЕЛАРИЈА (ЕВРОПОЛ) / EUROPEAN POLICE OFFICE (EUROPOL) / OFFICE EUROPÉEN DE POLICE (EUROPOL) / EUROPÄISCHES POLIZEIAMT (EUROPOL)

Наднационална европска полицијска канцеларија успостављена је Уговором о Европској унији (ЕУ), а почела је да ради 1998. године. Потреба за делотворнијом борбом против организованог међународног криминала у време “нестанка” граница између држава чланица ЕУ представља основни разлог оснивања Европола. Улога Европола је да помогне државама чланицама да ближе сарађују у превенцији и борби против међународног организованог криминала, а посебно на пољу: трговине дрогама, разбијања мрежа илегалних миграција, шверца возила, трговине људима, фалсификовања новца и других средстава плаћања, трговине радиоактивним и другим нуклеарним супстанцама и тероризма. Европол није надлежан за спровођење међународних истрага, већ прикупља, анализира и доставља обавештајне податке органима држава чланица или трећим државама, односно даје стручну и техничку подршку у истражним поступцима. Европол има улогу координатора сарадње полиција држава чланица ЕУ. Седиште канцеларије Европола је у Хагу.

www.europol.europa.eu

ЕВРОПСКА УНИЈА (ЕУ) / EUROPEAN UNION (EU) / UNION EUROPÉENNE (UE) / EUROPÄISCHE UNION (EU)

Европска унија (ЕУ) основана је у Мастрихту 1992. године Уговором о Европској унији (Уговор је ступио на снагу 1993. године, када је завршен процес ратификације). ЕУ представља јединствен институционални оквир који чине тзв. три стуба ЕУ. Први стуб чине три међународне организације (Европска заједница за угаљ и челик, Европска економска заједница и Европска заједница за атомску енергију); други стуб представља заједничка спољна и безбедносна политика ЕУ, док трећи стуб чини полицијска и правосудна

сарадња у кривичним стварима. Основни циљеви ЕУ су: подржавање привредног и друштвеног развоја; потврђивање властитог идентитета на међународној сцени, вођење заједничке спољне и безбедносне политике (и постепено стварање заједничке одбрамбене политике, која може довести до заједничке одбране); заштита права и интереса држављана држава чланица увођењем држављанства ЕУ; очување и даљи развој Уније као простора слободе, безбедности и правде, на коме је слободно кретање лица обезбеђено уз паралелно усвајање одговарајућих мера из области контроле спољних граница, азила, имиграције и борбе против организованог криминала и очување тековина Заједнице. ЕУ, након последњег круга проширења у јануару 2007. године, има 27 држава чланица. Основне институције ЕУ су: Европски савет, Савет ЕУ, Европска комисија, Европски парламент, Европски суд правде, Европски финансијски суд, Економско-социјални савет, Комитет европских региона, Европска инвестициона банка, Европски инвестициони фонд, Европска централна банка и Омбудсман.

www.europa.eu

ЕВРОПСКА ФОНДАЦИЈА ЗА ОБУКУ (ЕФО) / EUROPEAN TRAINING FOUNDATION (ETF) / FONDATION EUROPÉENNE POUR LA FORMATION (FEF) / EUROPÄISCHE STIFTUNG FÜR BERUFSBILDUNG (ESB)

Европска фондација за обуку је агенција Европске уније чији је циљ помоћ у процесу реформе стручног образовања и обуке у државама средње и источне Европе, Заједници независних држава и Монголији, као и одређеним медитеранским земљама. ЕФО пружа техничку подршку Европској комисији у спровођењу програма ТЕМПУС. Седиште Европске фондације за обуку налази се у Торину.

www.etf.europa.eu

ЕВРОПСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА (ЕЦБ) / EUROPEAN CENTRAL BANK (ECB) / BANQUE CENTRALE EUROPÉENNE (BCE) / EUROPÄISCHE ZENTRALBANK (EZB)

Европска централна банка (ЕЦБ), основана 30. јуна 1998. године, наследила је Европски монетарни институт. Од 1. јануара 1999. године ЕЦБ је преузела све надлежности за примену европске монетарне политике које је одредио Европски систем централних банака. Главни органи ЕЦБ су Савет и Извршни одбор. Савет чине гувернери централних банака држава чланица и чланови Извршног одбора. Савет доноси одлуке једноставном већином гласова чланова. ЕЦБ је задужена да управља количином новца у оптицају, спроводи мењачке послове, надзире и управља девизним резервама држава чланица и промовише неометано деловање платног промета на територији ЕУ. Седиште ЕЦБ налази се у Франкфурту.

www.ecb.eu

ЕВРОПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ (ЕЗ) / EUROPEAN COMMUNITIES (EC) / COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE (CE) / EUROPÄISCHE GEMEINSCHAFT (EG)

Назив Европске заједнице означава први стуб ЕУ, односно област наднационалне сарадње у ЕУ. Европске заједнице обједињавају три заједнице: Европску економску заједницу (ЕЕЗ), Европску заједницу за атомску енергију (ЕУРОАТОМ) и Европску заједницу за угаљ и челик (ЕЗУЧ). Институције наведених заједница уједињене су 1967. године, када је ступио на снагу Уговор о спајању. Израз Европска заједница је правно уведен у употребу Уговором из Мастрихта. Уговор о стварању Европске заједнице за угаљ и челик потписан је на период од 50 година и истекао је 2002. године, чиме је ова заједница престала да постоји. Данас постоје две европске заједнице, а на трговину угљем и челиком (што је био предмет регулисања ЕЗУЧ), односе се општа правила која важе за све врсте роба на тржишту ЕУ.

ЕВРОПСКИ ЕКОНОМСКИ ПРОСТОР (ЕЕП) / EUROPEAN ECONOMIC AREA (EEA) / ESPACE ÉCONOMIQUE EUROPÉEN (EEE) / EUROPÄISCHER WIRTSCHAFTSRAUM (EWR)

Споразум о успостављању Европског економског простора потписан је маја 1992. године између ЕУ и ЕФТА, а ступио је на снагу 1. јануара 1994. године. Европски економски простор представља јединствено подручје слободне трговине, које је - осим 27 држава чланица ЕУ - укључило и Исланд, Лихтенштајн и Норвешку, државе чланице ЕФТА. ЕЕП се заснива на исте

четири слободе, као и ЕУ, те се и на земље ЕФТА, које нису чланице ЕУ, примењује принцип слободне трговине са ЕУ. Европски економски простор чини укупно 30 држава.

www.ec.europa.eu/external_relations/eea

ЕВРОПСКИ ИНВЕСТИЦИОНИ ФОНД (ЕИФ) / EUROPEAN INVESTMENT FUND (EIF) / FONDS D'INVESTISSEMENTS EUROPÉENS (FIE) / EUROPÄISCHER INVESTITIONSFONDS (EIF)

Европски инвестициони фонд основан је 1994. године са циљем да подржи економски развој и смањи ниво незапослености у Европској унији. Основни задатак Фонда је да привуче што више приватног капитала за финансирање инфраструктурних пројеката и да обезбеди финансијска средства за развој малих и средњих предузећа. Фонд располаже сопственим средствима, средствима ризичног капитала Европске инвестиционе банке* и буџетским средствима Европске заједнице.

www.eif.org

ЕВРОПСКИ КОМЕСАРИ / EUROPEAN COMMISSIONERS / COMMISSAIRES EUROPÉENS / EUROPÄISCHE KOMMISSARE

Европску комисију чине председник Комисије и 26 комесара, међу којима се бира пет потпредседника Комисије. Кандидате за место комесара предлажу владе држава чланица, а за њихов избор неопходна је сагласност Европског парламента. Мандат комесара траје пет година. Области надлежности комесара су: саобраћај, енергетика, конкуренција; пољопривреда и рурални развој, поморство и водопривреда; привреда и информатичко друштво; унутрашње тржиште, пореска политика и царинска унија; научна истраживања; економска и монетарна питања; развој и хуманитарна помоћ; проширење; спољни послови; трговина; заштита здравља и потрошача; регионална политика; образовање и култура; буџет; правосуђе и унутрашњи послови; запошљавање и социјална питања. Европски комесари прате рад генералних директората Комисије и других тела. Колегијум Европске комисије су до 2005. године чинили по два комесара из Велике Британије, Француске, Немачке, Италије и Шпаније, и по један представник осталих десет држава чланица. Лисабонским уговором је предвиђено да се број комесара смањи, то јест од 2014. године свака држава чланица неће имати свог представника у Европској комисији – трећина ће увек морати да чека свој ред. Број комесара ће бити једнак 2/3 броја држава чланица (предлог из Уговора о уставу Европе).

www.ec.europa.eu

ЕВРОПСКИ МОНЕТАРНИ СИСТЕМ (ЕМС) / EUROPEAN MONETARY SYSTEM (EMS) / SYSTEME MONÉTAIRE EUROPÉEN (SME) / EUROPÄISCHES WÄHRUNGSSYSTEM (EWS)

Европски монетарни систем (ЕМС) установљен је као израз заједничког интереса да се стабилизују цене на заједничком тржишту Европске економске заједнице. ЕМС представља систем утврђених, али прилагодљивих курсева између националних валута држава чланица, са јасно одређеним правилима за интервенисање. Деловање ЕМС подржано је сарадњом централних банака држава чланица у оквиру Европског система централних банака (European System of Central Banks - ESCB), који је претходио увођењу заједничке валуте.

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ (ЕП) / EUROPEAN PARLIAMENT (EP) / PARLEMENT EUROPÉEN (PE) / EUROPÄISCHES PARLAMENT (EP)

Европски парламент (ЕП) је представничко тело свих становника Европске уније. Посланици ЕП се од 1979. године бирају непосредним гласањем, а приликом избора посланика у државама чланицама тежи се да број посланика буде сразмеран уделу становника те земље у укупном броју становника ЕУ. Посланици се у ЕП групишу зависно од програмске или идеолошке блискости, а не по националној припадности. Нека од основних овлашћења ЕП су: разматрање предлога Европске комисије, учествовање у доношењу прописа ЕУ, одлучивање приликом именовања и разрешења Европске комисије, право упита у вези са радом Комисије и Савета ЕУ, подела овлашћења у доношењу буџета и надзор над његовом применом заједно са Саветом ЕУ. Улога ЕП је значајно ојачана Уговором из Амстердама (1997. година). Седиште ЕП налази у се Стразбуру (Француска), седиште Генералног секретаријата је у Луксембургу, док се седнице комитета одржавају у Бриселу.

www.europarl.europa.eu

ЕВРОПСКО ПАРТНЕРСТВО / EUROPEAN PARTNERSHIP / PARTENARIAT EUROPEEN / EUROPÄISCHE PARTNERSCHAFT

На Европском самиту у Солуну (јун, 2003), Европска унија је представила Европско партнерство као један од главних инструмената претприступне стратегије ЕУ према земљама западног Балкана, односно потенцијалним кандидатима за чланство. У протеклој деценији, сличан претприступни инструмент било је Приступно партнерство, намењено земљама централне и источне Европе које су у том тренутку већ имале потписан Споразум о придруживању са ЕУ и биле кандидати за чланство. Партнерством се, у принципу, одређују краткорочни и средњорочни приоритети у припреми земље кандидата за интеграцију у ЕУ. Те земље су обавезне да припреме акциони план спровођења препорука наведених у Европском партнерству. У пракси, ово је унилатерални инструмент ЕУ, на који земље на које се Партнерство односи могу само да упуте своје коментаре. Једна од најважнијих чињеница у вези са Европским партнерством је условљавање сваке финансијске помоћи ЕУ испуњавањем приоритета наведених у поменутом документу, тако да овај инструмент ексклузивно одређује односе између ЕУ и држава западног Балкана све до потписивања Споразума о стабилизацији и придруживању. Степен испуњавања препорука из Партнерства оцењује се у оквиру годишњих извештаја Комисије о Процесу стабилизације и придруживања.

http://europa.eu/legislation_summaries/enlargement/western_balkans/r18008_en.htm

http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/progress_reports/index_en.htm

ЕВРОПСКИ ПОКРЕТ - ЕВРОПСКИ ПОКРЕТ У СРБИЈИ (ЕПУС) / EUROPEAN MOVEMENT IN SERBIA (EMINS) / MOUVEMENT EUROPEEN-MOUVEMENT EUROPEEN EN SERBIE (MES) / EUROPÄISCHE BEWEGUNG - EUROPÄISCHE BEWEGUNG IN SERBIEN (EBIS)

Европски покрет је међународна организација која се бави политичким, економским, друштвеним и културним питањима у европским оквирима. Покрет је основан на конгресу у Хагу 1948. године, са циљем да “допринесе оснивању уједињене, федералне Европе, утемељене на поштовању људских права, мировних принципа, демократских принципа слободе и солидарности, као и принципа активног политичког учешћа грађана”. Ова међународна невладина организација обухвата скоро све земље европског континента, тј. државе чланице ЕУ, државе кандидате за чланство у ЕУ и друге европске државе. Међународни европски покрет тренутно окупља 41 национално веће, у чијем се чланству налазе политичке странке, предузећа, синдикати и појединци. Европски покрет у Србији је невладина, непрофитна и ванстраначка организација. Основан је 1992. године као независна организација демократског јавног мњења и облик окупљања грађана који се залажу за мирољубиву, демократску, свеевропску интеграцију и демократску и модерну Србију. ЕПУС има за циљ укључивање Србије у све европске институције и организације. Његова основна мисија је информисање јавности, како би се грађани Србије укључили у стварање демократског друштва, остваривање једнакости међу људима и етничким заједницама, као и промоција европских вредности. Поред седишта у Београду, Европски покрет у Србији делује на целој територији Србије кроз мрежу локалних већа.

www.europeanmovement.eu

www.emins.org

ЕВРОПСКИ РЕГИОНАЛИЗАМ, ЕВРОРЕГИОНИ / EUROPEAN REGIONALISM, EUROREGIONS / RÉGIONALISME EUROPEEN, EUROREGIONS / EUROPÄISCHER REGIONALISMUS, EUROPA DER REGIONEN

Повељом о регионализацији ЕЗ, усвојеном у Европском парламенту 18. новембра 1988. године, утврђено је значење појма регион у оквирима Европске заједнице. Према Повељи, регион представља географску целину, а чије становништво одликују сличности у погледу језика, историје, традиције, као и заједнички интереси у области привреде и саобраћаја. Европски регионализам карактеришу два паралелна процеса. Први је повезивање региона различитих држава, најчешће суседних (подрегионализам), док се други процес односи на стварање регионалних удружења са циљем непосредног утицаја на међународне организације, као што су Савет Европе или Европска унија (надрегионализам). Познати еврорегиони у Европској унији су Базилиенсис, АРГЕ АЛП (обухвата Баварску, Салцбург, Тирол, Сент Гален, Ломбардију, Јужни Тирол, Тренто - дакле области које се налазе на територијама Италије, Немачке, Аустрије и Швајцарске), Алпе - Адриа, ЦОТРАО, Еурорегио и др.

www.europa.eu/pol/reg

<http://www.df.lth.se/~cml/euro-regionalism.html>

ЕВРОПСКИ САВЕТ / EUROPEAN COUNCIL / CONSEIL EUROPÉEN / EUROPÄISCHER RAT

Европски савет, према Уговору о Европској унији (1992. година), “даје смернице потребне за развој ЕУ и одређује опште политичке циљеве ЕУ”. Европски савет у правном смислу није тело ЕУ, већ састанак на највишем нивоу представника држава чланица (самит ЕУ). Ради се о састанцима шефова држава и влада. Појам Европски савет настао је дугогодишњом праксом међудржавног договарања, а први пут је званично поменут у Јединственом европском акту (Single European Act), 1986. године. Председници влада или држава чланица ЕУ састају се најмање два пута годишње да би размотрили сва питања од значаја за ЕУ. На састанцима Европског савета разматрају се кључна питања од интереса за спољну, безбедносну и унутрашњу политику ЕУ, а његови закључци се објављују у виду саопштења и имају улогу смерница за рад институција ЕУ.

www.europa.eu/european-council

ЕВРОПСКИ СОЦИЈАЛНИ ФОНД / EUROPEAN SOCIAL FUND / FONDS SOCIAL EUROPÉEN / EUROPÄISCHER SOZIALFONDS

Европски социјални фонд основан је 1958. године са циљем борбе против незапослености. Социјални фонд је најстарији структурни фонд Европске уније. Главни задатак овог фонда је обезбеђивање средстава за усавршавање радне снаге и унапређивање вештина неопходних за запошљавање. Фонд има одлучујућу улогу у спровођењу европске стратегије за запошљавање. Основне делатности Социјалног фонда су: борба против незапослености, помоћ при поновном запошљавању, побољшање квалитета стручне обуке и стручно усавршавање током читаве каријере, подршка запошљавању жена, борба против неравноправности на послу итд. Активности Европског социјалног фонда усмерене су ка дугорочном пружању подршке програмима широм ЕУ, а посебно у регионима који се спорије развијају. Фонд својим радом поспешује прилив домаћих и страних улагања у мање развијене регионе, омогућавајући им да побољшају своју конкурентност и економски развој.

www.ec.europa.eu/employment_social/esf

ЕВРОПСКИ СПОРАЗУМ (ЕС) / EUROPE AGREEMENT (EA) / ACCORD EUROPÉEN (AE) / EUROPA-ABKOMMEN (EA)

Европски споразум је посебан споразум о придруживању, који је Европска унија потписала са државама средње и источне Европе. Основни циљ Споразума је припрема ових држава за приступање Европској унији. Он се темељи на начелима поштовања људских права, демократије, владавине права и тржишне економије. Европски споразум потписан је са десет држава: Бугарском, Естонијом, Мађарском, Литванијом, Летонијом, Пољском, Румунијом, Словачком, Словенијом и Чешком Републиком. Споразум се закључује на неодређено време и садржи следеће елементе: политички део (који предвиђа билатералне и мултилатералне консултације о свим питањима од заједничког интереса), трговински део (стварање зоне слободне трговине) и делове посвећене економској и културној сарадњи и усклађивању законодавстава држава кандидата са правним тековинама ЕУ (посебно у области интелектуалне својине и тржишне конкуренције). Европски споразум ступа на снагу после потврде (ратификације) од стране свих држава чланица ЕУ, Европског парламента и одговарајућих институција државе кандидата. У периоду од потписивања до ступања на снагу Европског споразума примењује се тзв. Привремени споразум (Interim Agreement).

http://ec.europa.eu/enlargement/glossary/terms/europe-agreement_en.htm

ЕВРОПСКИ СУД ПРАВДЕ / COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES / COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES / EUROPÄISCHER GERICHTSHOF (EUGH)

Европски суд правде је једини овлашћени тумач одредаба оснивачких уговора ЕУ. Суд је надлежан за примену права Заједнице и за тумачење одредаба права ЕУ. Суд може да одлучује у случајевима које подносе државе чланице, институције Заједнице, као и правна и физичка лица. У оквиру поступка претходног тумачења права Заједнице, који се покреће на захтев суда државе чланице, Суд обезбеђује јединствено тумачење права Заједнице. Европски суд правде има 27 судија и 9 општих правобранилаца. Судије се именују споразумом влада држава чланица, на период од шест година, с тим што исто лице може бити поново именовано за судију без ограничења. Седиште Суда је у Луксембургу.

www.curia.europa.eu

www.europa.eu/institutions/inst/justice

ЕВРОПСКИ ФИНАНСИЈСКИ СУД / EUROPEAN COURT OF AUDITORS / LA COUR DES COMPTES EUROPÉENNE / EUROPÄISCHER RECHNUNGSHOF (EURH)

Европски финансијски суд основан је Уговором о изменама финансијских прописа, 22. јула 1975. године, а почео је са радом у октобру 1977. године. Уговором о ЕУ (Мастрихт, 1992), Суд је добио статус органа ЕУ. Европски финансијски суд надлежан је да контролише приходе и трошкове институција ЕУ, гарантује здраво финансијско управљање и омогућава Европском парламенту да одобри извршавање буџета. По истеку сваке финансијске године, Финансијски суд израђује годишње извештаје који се представљају институцијама/органима ЕУ и објављују у "Службеном листу Европске уније", заједно са одговорима тих институција/органа на запажања Финансијског суда. Финансијски суд може да, на своју иницијативу, доставља запажања о посебним питањима, у облику посебних извештаја, или, пак, да даје мишљења на захтев неке од институција ЕУ. Седиште Европског финансијског суда налази се у Луксембургу.

www.eca.europa.eu

ЕВРОПСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ (ЕФРР) / EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND (ERDF) / FONDS EUROPÉEN POUR LE DÉVELOPPEMENT DES RÉGIONS (FEDER) / EUROPÄISCHER FONDS FÜR REGIONALE ENTWICKLUNG (EFRE)

Европски фонд за регионални развој основан је 1975. године. Задатак Фонда је да успоставља равнотежу у развоју европских региона и, у том циљу, да пружа финансијску помоћ мање развијеним регионима ЕУ. Фонд новчано помаже пројекте у оквиру програма регионалног развоја које спровode институције ЕУ, државе чланице, регионалне и локалне власти. Главне области финансирања Европског фонда за регионални развој су: стварање или одржавање трајних радних места, јачање инфраструктуре неопходне за регионални развој, пренос технологије, обука запослених и олакшавање приступа изворима финансирања за предузећа.

http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/feder/index_en.htm

ЕВРОПСКИ ФОНД ЗА УПРАВЉАЊЕ И ГАРАНЦИЈЕ У ПОЉОПРИВРЕДИ / EUROPEAN AGRICULTURE GUIDANCE AND GUARANTEE FUND / FONDS EUROPÉEN DE CONSEILS ET DE GARANTIE DANS L'AGRICULTURE / EUROPÄISCHER AUSRICHTUNGS UND GARANTIEFONDS FÜR DIE LANDWIRTSCHAFT

Европски фонд за управљање и гаранције у пољопривреди је финансијски инструмент Заједничке пољопривредне политике. Основни задаци Фонда су пружање подршке пољопривредном тржишту (Одељење за гаранцију) и подршка развоју руралног сектора (Одељење за усмеравање). Одељење за гаранцију у потпуности и искључиво финансира организацију пољопривредног тржишта у областима као што су: подршка одређеним сеоским подручјима, ветеринарска контрола и искорењивање и контрола животињских болести, пошумљавање, пружање одређених социјалних повластица пољопривредницима итд. Одељење за усмеравање пружа подршку улагањима у сеоски сектор, ради на унапређењу квалитета пољопривредних и прехрамбено-пољопривредних производа, као и на побољшању сеоске инфраструктуре, обнови и развоју села, заштити сеоске баштине и природне средине, техничкој обуци и побољшању животних услова. Фонд за управљање и гаранције у пољопривреди је један од четири структурна фонда Европске уније.

http://ec.europa.eu/agriculture/fin/index_en.htm

ЕВРОПСКО УДРУЖЕЊЕ ЗА СЛОБODНУ ТРГОВИНУ (ЕФТА) / EUROPEAN FREE TRADE ASSOCIATION (EFTA) / ASSOCIATION EUROPÉENNE DE LIBRE ÉCHANGE (AELE) / EUROPÄISCHE FREIHANDELSZONE (EFZ)

ЕФТА је основана 1960. године, када су представници Велике Британије, Данске, Норвешке, Португала, Швајцарске, Шведске и Аустрије - потписивањем Стокхолмске конвенције - започели процес смањивања царина и квантитативних ограничења у међусобним трговинским односима. Временом, већина чланица ЕФТА су постале државе чланице ЕЗ. ЕФТА данас окупља четири државе: Норвешку, Швајцарску, Исланд и Лихтенштајн. Развој односа између ЕЗ и ЕФТА довео је до потписивања уговора (мај, 1992) о успостављању јединственог Европског економског простора (European

Economic Area - ЕЕА). Европски економски простор чине државе чланице ЕУ, Исланд, Лихтенштајн и Норвешка, док је Швајцарска, на основу резултата референдума, одбила да потврди уговор. Организациону структуру ЕФТА чине три главна тела: Секретаријат, Надзорни орган и Суд. Седиште ЕФТА налази се у Женеви.

www.efta.int

ЕВРОСТАТ - КАНЦЕЛАРИЈА ЗА СТАТИСТИКУ ЕВРОПСКИХ ЗАЈЕДНИЦА / EUROSTAT - STATISTICAL OFFICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES / EUROSTAT - BUREAU DE STATISTIQUES DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES / EUROSTAT - STATISTISCHES AMT DER EUROPÄISCHEN UNION

Канцеларија Европских заједница за статистику (ЕВРОСТАТ) основана је 1953. године и има статус Генералне дирекције Европске комисије. Основне функције Канцеларије су: пружање неопходних статистичких података институцијама ЕУ како би могле да анализирају, воде и процењују заједничке политике, као и снабдевање јавних установа, предузећа, образовних установа, новинара и грађана комунитарним статистичким подацима. Евростат делује у складу са принципима научне непристрасности, веродостојности и објективности. Комунитарна статистика се дели на 9 група: општа статистика; економија и финансије; становништво и социјални услови; индустрија, трговина и услуге; пољопривреда и водопривреда; спољна трговина; саобраћај; животна средина и енергетика и наука и технологија. Седиште Канцеларије за статистику Европских заједница је у Луксембургу.

www.ec.europa.eu/eurostat

ЕКОНОМСКА И МОНЕТАРНА УНИЈА (ЕМУ) / ECONOMIC AND MONETARY UNION (EMU) / UNION ÉCONOMIQUE ET MONÉTAIRE (UEM) / WIRTSCHAFTS UND WÄHRUNGSUNION (WWU)

Економска и монетарна унија је циљ који усмерава државе чланице ЕУ да ускладе економску и монетарну политику и усвоје евро као заједничку валуту. Процес стварања ЕМУ одвијао се у три фазе. Циљ прве фазе (1990-1993. година) било је обезбеђивање слободног кретања капитала и остваривање координације економских политика, као и блиска сарадња централних банака; циљ друге фазе (1994-1998) било је приближавање економских и монетарних политика држава чланица (да би се обезбедила стабилност цена и јавних финансија), док је циљ треће фазе (од јануара 1999. године) било оснивање Европске централне банке, утврђивање курса и увођење јединствене валуте. Уговором о ЕУ (Мастрихт, 1992) у потпуности је разрађен циљ постизања монетарне уније, као и методе и временски оквир стварања ЕМУ.

www.europa.eu/pol/emu

ЕКОНОМСКИ И СОЦИЈАЛНИ КОМИТЕТ (ЕКОСОК) / ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE (ECOSOC) / COMITÉ ÉCONOMIQUE ET SOCIAL EUROPÉEN (CESE) / WIRTSCHAFTS - UND SOZIALAUSSCHUSS (WSA)

Економски и социјални комитет је саветодавно тело Европске уније које заступа интересе привредних и социјалних група из држава чланица ЕУ. Комитет је установљен Римским уговором (1957. година) и од тада заузима значајно место у поступку одлучивања у телима ЕУ. Консултовање Комитета обавезно је у случајевима који се непосредно тичу његове надлежности. Економски и социјални комитет има могућност и да самостално објављује своја мишљења о питањима из своје надлежности. Комитет има 334 члана, који су подељени у три групе (радници, послодавци и остали) и у пуном саставу се састаје десет пута годишње. Овај комитет годишње објави, у просеку, око 180 мишљења.

www.eesc.europa.eu

ЕРАЗМУС - АКЦИОНИ ПРОГРАМ ЕВРОПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ЗА РАЗМЕНУ СТУДЕНАТА / ERASMUS - EUROPEAN COMMUNITY ACTION SCHEME FOR THE MOBILITY OF UNIVERSITY STUDENTS / ERASMUS - PLAN D'ACTION DE LA COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE POUR LA MOBILITÉ DES ÉTUDIANTS / ERASMUS -GEMEINSCHAFTLICHES AKTIONSPROGRAMM ZUR FÖRDERUNG DER MOBILITÄT IM HOCHSCHULBEREICH

ЕРАЗМУС је програм покренут 1987. године, који студентима и професорима омогућава већу слободу избора места студирања и програма студија, а којим се суфинансира сарадња високошколских установа ЕУ. У оквиру програма

ЕРАЗМУС инсистира се на унапређењу могућности стварања јединственог европског високог школства, јасноћи наставних програма, размени студената и узајамном признавању студија. Тренутно је овим програмом обухваћено 30 држава. ЕРАЗМУС омогућава студентима који су примљени у програм да део својих студија проведу у другој држави (у периоду од 3 до 12 месеци), у установи по властитом избору. Размена професора и развој међународних програма образовања такође су обухваћени овим програмом. ЕРАЗМУС је део ширег академског пројекта Заједнице који се зове СОКРАТЕС. Београдски универзитет је потписао Уговор о приступању програму ЕРАЗМУС у јануару 2008. године.

www.esn.org

http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc80_en.htm

ЕУРЕКА - ПРОГРАМ ЗА ТРЖИШНО ОРИЈЕНТИСАНА ИСТРАЖИВАЊА И РАЗВОЈ/ EUREKA - THE NETWORK FOR MARKET ORIENTED RESEARCH AND DEVELOPMENT / EUREKA - LE RÉSEAU DE RECHERCHE ET DÉVELOPPEMENT POUR L'ÉCONOMIE DE MARCHÉ / EUREKA – EU - RAHMENPROGRAMM FÜR MARKTORIENTIERTE FORSCHUNG UND ENTWICKLUNG

Да би повећале привређивање и конкурентност Европе у области високих технологија, западноевропске државе и ЕУ увеле су 1985. године програм ЕУРЕКА (Европски програм за тржишно оријентисана истраживања и развој). Програм је замишљен као свеевропски оквир за сарадњу индустрије и истраживачких института у области развоја и коришћења нових технологија и побошљања квалитета живота. Ова сарадња је посебно изражена у областима као што су: биотехнологија (медицинска и агропрехрамбена), комуникације, информатика, енергетика, животна средина, нови материјали, саобраћај и роботика. СР Југославија (сада Србија) је 2002. године стекла статус пуноправне чланице. Овај програм треба разликовати од “Аудиовизуелне Еуреке” (АЕ), свеевропске међународне организације која има 35 чланица, укључујући и Европску комисију* и Савет Европе. АЕ је покренута 1989. године у Паризу ради унапређења и развоја аудиовизуелног сектора у Европи. Од 1996. године у програм су укључене и државе средње, источне и јужне Европе, како би се приближиле ЕУ и Савету Европе. Србија је пуноправни члан АЕ.

www.eureka.be

ЗАЈЕДНИЧКА ПОЉОПРИВРЕДНА ПОЛИТИКА (ЗПП) / COMMON AGRICULTURAL POLICY (CAP) / POLITIQUE AGRICOLE COMMUNE (PAC) / GEMEINSAME AGRARPOLITIK (GAP)

Пољопривреда је једна од најзначајнијих привредних грана Европске уније и у пуној је надлежности Европске комисије. Циљ увођења заједничке пољопривредне политике је повећање продуктивности у пољопривредној производњи и обезбеђивање неометаног снабдевања потрошача кроз примену јединствених цена, финансијску солидарност и преференцијални третман пољопривредних производа ЕУ. За остваривање наведених циљева користе се бројни механизми: заштитне цене, ограничење увоза, субвенционисање произвођача из држава чланица и сл. Резултат заједничке пољопривредне политике је јединствено тржиште пољопривредних производа. За заједничку пољопривредну политику издваја се око 44% буџета ЕУ.

www.europa.eu/pol/agr

ЗАЈЕДНИЧКА СПОЉНА И БЕЗБЕДНОСНА ПОЛИТИКА (ЗСП) / COMMON FOREIGN AND SECURITY POLICY (CFSP) / POLITIQUE ÉTRANGÈRE ET DE SÉCURITÉ COMMUNE (PESC) / GEMEINSAME AUßEN- UND SICHERHEITSPOLITIK (GASP)

Заједничка спољна и безбедносна политика Европске уније установљена је Уговором о ЕУ (Мастрихт, 1992), као виши степен до тада постојеће Европске политичке сарадње (1970. година) међу државама чланицама и као тзв. други стуб ЕУ. Развој савремених међународних односа условио је стварање заједничке спољне политике држава чланица ЕУ. Главни задаци наведене политике су: очување основних спољнополитичких интереса, независности и безбедности ЕУ, очување мира, јачање демократије, владавине права и

људских права. Све одлуке из области заједничке спољне и безбедносне политике доноси Савет ЕУ (у већини случајева једногласно, а могућа је и тзв. "конструктивна уздржаност"). Уговором из Амстердама установљена је позиција високог представника за заједничку спољну и безбедносну политику, чија је улога да координише и представља циљеве европске спољне политике. Савет ЕУ дефинише основне принципе и смернице ЗСБП, као и заједничке стратегије које треба да имплементира ЕУ. Високи представник, заједно са земљом која председава Саветом, представља ЕУ и договорене ставове у вези са спољном политиком. Често је улога високог представника - с обзиром на то да су питања спољне и безбедносне политике веома осетљива и традиционално се везују за појединачне земље чланице - да помири различите ставове и да нађе компромис и консензус у вези са овим важним питањима.

<http://europa.eu/pol/cfsp>

ЗАПАДНИ БАЛКАН / WESTERN BALKANS / BALKANS OCCIDENTAUX / WESTBALKAN

Западни Балкан се у терминологији ЕУ користи као одредница за шест држава југоисточне Европе: Албанију, Босну и Херцеговину, Македонију, Србију, Хрватску и Црну Гору. Овај термин појавио се у тренутку када је постављено питање нове стратегије приступања наведених држава ЕУ (Процес стабилизације и придруживања - ПСП) и утврђивања јасне разлике у односу на остале државе југоисточне Европе које су тада имале статус државе кандидата за чланство у ЕУ (Бугарска и Румунија - Хелсинки, 1999. година).

www.ec.europa.eu/enlargement/countries

ЗАПАДНОЕВРОПСКА УНИЈА (ЗЕУ) / WESTERN EUROPEAN UNION (WEU) / UNION DE L'EUROPE OCCIDENTALE (UEO) / WESTEUROPÄISCHE UNION (WEU)

Западноевропска унија основана је Уговором из Брисела 1948. године, као међународна организација чији је основни циљ одбрана држава чланица у случају напада и очување мира у Европи. Западноевропска унија дуго је сматрана за оружану силу ЕЗ, али никада није успела да изађе из сенке Организације северноатлантског уговора (НАТО). Европски савет је у Келну и Хелсинкију (1999. година) донео одлуке у вези са развојем европске безбедносне и одбрамбене политике. Одредбама Уговора из Нице (2001. година), ЕУ је у потпуности преузела од ЗЕУ надлежности у области одбрамбене политике.

www.weu.int

ИНИЦИЈАТИВА ЗА САРАДЊУ У ЈУГОИСТОЧНОЈ ЕВРОПИ (ИСЈИЕ) / SOUTHEAST EUROPEAN COOPERATIVE INITIATIVE (SECI) / INITIATIVE DE COOPERATION DU SUD - EST EUROPEEN (ICSEE) / EUROPÄISCHE KOOPERATIVEN SÜDOST INITIATIVE (EKSI)

Иницијативу за сарадњу у југоисточној Европи покренуле су Сједињене Америчке Државе, са циљем да се олакша процес приступања евроатлантским структурама, али и да се унапреде механизми за спровођење Дејтонског мировног споразума. Први састанак ИСЈИЕ одржан је у Женеви у децембру 1996. године, када су земље учеснице усвојиле Изјаву о циљевима. У активностима ИСЈИЕ учествују Србија, Црна Гора, Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарска, Хрватска, Грчка, Мађарска, Молдавија, Румунија, Словенија, Македонија и Турска. ИСЈИЕ настоји да промовише блиску сарадњу међу владама у региону, засновану на развоју конкретних заједничких пројеката у областима трговине, саобраћаја, заштите животне средине, енергетике, борбе против организованог криминала и развоја приватног сектора.

www.secinet.info

ИНСТРУМЕНТ ПРЕПРИСТУПНЕ ПОМОЋИ (ИПА) / INSTRUMENT FOR PRE ACCESSION ASSISTANCE «IPA» / INSTRUMENT D'AIDE DE PREADHESION (IAP) / INSTRUMENTS FÜR HERANFUHRUNGSHILFE (IPA)

Савет министара Европске уније је 17. јула 2006. године усвојио Уредбу о успостављању Инструмента за претприступну помоћ. Овом уредбом су постојећи програми помоћи ФАР (PHARE), САПАРД (SAPARD), ИСПА (ISPA) и КАРДС (CARDS) обједињени у јединствени инструмент помоћи.

ИПА садржи пет компоненти: 1) помоћ у процесу транзиције и изградње институција, с циљем испуњавања критеријума приближавања ЕУ и јачања административних и правосудних капацитета; 2) помоћ за регионалну и прекограничну сарадњу; 3) регионални развој; 4) развој људских ресурса; и 5) развој села и пољопривреде. Земљама кандидатима за чланство омогућено је учешће у свих пет компоненти и самим тим више финансијских средстава. Србија као потенцијални кандидат има приступ првој и другој компоненти овог програма.

http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/financial-assistance/instrument-pre-accession_en.htm

<http://www.seio.gov.rs/code/navigate.asp?id=285>

<http://www.europa.rs/code/navigate.php?id=848>

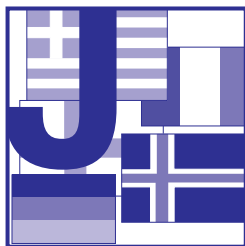
ИНСТРУМЕНТ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРУКТУРНИХ ПРОГРАМА ЗА ПРЕТПРИСТУПАЊЕ (ИСПА) / INSTRUMENT FOR STRUCTURAL PROGRAMMES FOR PRE-ACCESSION (ISPA) / INSTRUMENT POUR LES PROGRAMMES STRUCTURELS DE PREADHESION (ISPA) / STRUKTURPOLITISCHES INSTRUMENT ZUR VORBEREITUNG AUF DEN BEITRITT (ISPA)

Инструмент за спровођење структурних програма за претприступање представља финансијски инструмент ЕУ, који је предложен у оквиру Агенде 2000. Основни циљ овог инструмента је пружање финансијске подршке државама кандидатима у процесу припреме за чланство и усвајања делова *acquis* који се односе на области заштите животне средине и саобраћаја. Попут Кохезионог фонда, овај инструмент пружа могућност суфинансирања пројеката који се односе на укључивање саобраћајне инфраструктуре у свеевропску саобраћајну мрежу, као и реализацију пројеката у вези са заштитом животне средине у државама кандидатима.

www.ec.europa.eu/regional_policy/funds/ispa/ispa_en.htm

ИНТЕГРАЦИОНИ КАПАЦИТЕТ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ/ EU INTEGRATION CAPACITY/DEVIENT CAPACITÉ D'INTÉGRATION/INTEGRATIONSFÄHIGKEIT DER EU

Интеграциони капацитет је нови термин у речнику Европске уније, који означава способност ЕУ да прими у чланство нове државе а да се тиме не угрози њена стабилност и даљи развој. У овом значењу, интеграциони капацитет се користи упоредо са терминима апсорпциони или функционални капацитет. Појмом интеграциони капацитет се јасније указује на прилагођавања која је неопходно предузети како би се ЕУ припремила за проширење, односно пријем у чланство нових држава после уласка Бугарске и Румуније. Реч је о одређеним институционалним и финансијским, тј. буџетским прилагођавањима, али и променама у области заједничких политика ЕУ. У институционалном погледу, мисли се на неопходност реформи како би се очувала ефикасност институција у процесу доношења и спровођења њихових одлука. У финансијском смислу, таква „проширена Унија“ мора да обезбеди одрживе изворе финансирања и буде способна да настави са развојем и спровођењем заједничких политика. На овај начин би се задовољила само једна, али свакако нужна претпоставка за успех политике проширења. Њен успех међутим понајвише зависи од добре припремљености држава кандидата за преузимање свих обавеза које произлазе из чланства у ЕУ, због чега се као кључна претпоставка очекује испуњење свих критеријума које је Европски савет дефинисао у јуну 1993. године у Копенхагену.

ЈЕДИНСТВЕНИ ЕВРОПСКИ АКТ / SINGLE EUROPEAN ACT / ACTE UNIQUE EUROPÉEN / EINHEITLICHE EUROPÄISCHE AKTE

Јединствени европски акт потписан је у Луксембургу и Хагу 1986. године, а ступио је на снагу 1. јула 1987. Акт је допунио Уговоре из Рима (1957. година) и омогућио стварање заједничког тржишта (до краја 1992), ојачао улогу Европског парламента и унапредио поступак одлучивања унутар Савета министара (уведено је правило одлучивања квалификованом већином). Јединственим европским актом уведене су и нове области сарадње: технолошка истраживања и развој, заштита животне средине и социјална политика. Актом су створени темељи сарадње земаља чланица у области спољне политике (Европска политичка сарадња) и предвиђена је сарадња у области монетарне политике и реформе које су водиле ка Уговору из Мастрихта (1992. година).

www.europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_singleact_en.htm

ЈЕДИНСТВЕНО ТРЖИШТЕ - УНУТРАШЊЕ ТРЖИШТЕ / SINGLE MARKET - INTERNAL MARKET / MARCHÉ UNIQUE INTÉRIEUR / BINNENMARKT

Изразом јединствено тржиште означава се уједињени економски простор Европске уније, који је остварен увођењем тзв. четири слободе - слободе кретања људи, роба, услуга и капитала - без унутрашњих препрека (члан 14. Уговора о ЕЗ). Данас је у употреби термин унутрашње тржиште, под којим се подразумева укидање свих унутрашњих препрека за испуњавање четири слободе. Јединствени европски акт (1986. година) донео је прве значајне измене и допуне Уговора из Рима потребне за успостављање јединственог тржишта.

www.ec.europa.eu/internal_market

ЈЕДНОСТРАНА ПРИМЕНА ПРЕЛАЗНОГ СПОРАЗУМА

Прелазни споразум о трговини и трговинским питањима (ПС) примењује се док Споразум о стабилизацији и придруживању (ССП) не ступи на снагу. ПС између Србије и Европске заједнице потписан је 29. априла 2008. године, али је закључком Савета министара ЕУ за опште и спољне послове (GAERC) Европска унија условила његову примену пуном сарадњом Републике Србије са Трибуналом за ратне злочине почињене у бившој Југославији (Трибунал у Хагу). У очекивању одлуке Савета министара ЕУ о одмрзавању примене ПС, Влада Републике Србије одлучила је да од 1. јануара 2009. године почне са применом ПС - на начин као да ЕУ није замрзнула његову примену - а да сви рокови за испуњавање обавеза почињу да се рачунају од 1. јануара 2009. На овај начин Србија ће имати тзв. «досије примене» (track record) ПС након што поднесе захтев за пријем у чланство ЕУ, чиме ће скратити време потребно за добијање статуса кандидата.

КАНЦЕЛАРИЈА ВЛАДЕ СРБИЈЕ ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ / SERBIAN EUROPEAN INTEGRATION OFFICE / L'OFFICE SERBE D'INTEGRATION EUROPEENNE / SERBIA BÜRO FÜR EUROPAISCHE INTEGRATION

Канцеларија за европске интеграције је главни координатор процеса приступања ЕУ у оквиру Владе Србије. Канцеларија обавља послове који се односе на: израду стратегије придруживања Европској унији; координацију, праћење и иницирање стручно-административних послова органа и организација државне управе у оквиру процеса приступања ЕУ; координацију, праћење, извештавање и иницирање процеса усклађивања прописа Србије са прописима и стандардима ЕУ; планирање, праћење и унапређење институционалних капацитета Србије са становишта потреба изазваних придруживањем ЕУ, у сарадњи са одговарајућим органима и организацијама државне управе; координацију превођења правних тековина Европске уније на српски језик; координацију процеса образовања кадрова за потребе придруживања ЕУ и иницирање, координацију и праћење односа са јавношћу и промоције активности у вези са процесом придруживања.

www.seio.gov.rs

КАНЦЕЛАРИЈА ЕУ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ УНУТРАШЊЕГ ТРЖИШТА - ЗАШТИТНЕ ОЗНАКЕ И ИДЕЈНА РЕШЕЊА / THE TRADE MARKS AND DESIGNS REGISTRATION OFFICE OF THE EU/ OFFICE POUR L' HARMONISATION DU MARCHÉ INTÉRIEUR / HARMONISIERUNGSAM FÜR DEN BINNENMARKT (MARKEN, MUSTER UND MODELLE)

Канцеларија за усклађивање унутрашњег тржишта основана је 1994. године. Канцеларија врши регистрацију заштитних ознака Заједнице, а ускоро би требало да почне да се бави и регистрацијом идејних решења. Значај Канцеларије огледа се у томе што је чланство у овој установи предуслов за улазак на јединствено тржиште. Канцеларија је једина установа ЕУ која додељује заштитни знак ЕЗ по јединственом закону и процедури, чиме се обезбеђује заштита интелектуалне својине широм ЕУ и света. Седиште Канцеларије за усклађивање унутрашњег тржишта налази се у Аликантеу (Шпанија).

www.oami.europa.eu

КЛАУЗУЛА О РАЗВОЈУ / EVOLUTIONARY CLAUSE / CLAUSE ÉVOLUTIVE / ENTWICKLUNGSKLAUSEL

Клаузулом о развоју, која је карактеристична за Споразум о приступању Европској унији, држава кандидат изражава своје опредељење да приступи ЕУ и предлаже временски оквир у коме ће настојати да у потпуности усагласи свој систем са правилима ЕУ, а ЕУ да то опредељење уvažава и помогне.

КОМИТЕТ ПОЛИТИЧКИХ ДИРЕКТОРА - КОПОЛ / COMMITTEE OF POLITICAL DIRECTORS - COPOL / COMITÉ DES DIRECTEURS POLITIQUES -COPOL / AUSSCHUSS DER POLITISCHEN DIREKTOREN - COPOL

КОПОЛ окупља политичке директоре министарстава спољних послова чланица Европске уније. Слично КОРЕПЕР-у, рад овог тела усмерен је на припреме састанака Савета ЕУ и давање предлога у вези са заједничком спољном и безбедносном политиком. Комитет политичких директора, такође, надгледа спровођење договорених мера, не задирући у надлежности председништва Савета и Комисије.

КОМИТЕТ РЕГИОНА / COMMITTEE OF THE REGIONS / COMITÉ DES RÉGIONS / AUSSCHUSS DER REGIONEN

Комитет региона је институција Европске уније, основана Уговором из Мастрихта (1992. година) као представничко тело локалних и регионалних власти држава чланица ЕУ. Комитет има 344 члана из 27 држава чланица ЕУ. Основни задатак овог тела је да усклади процес одлучивања у ЕУ са посебним интересима европских региона, односно да га приближи интересима и очекивањима грађана ЕУ. Европска комисија и Савет ЕУ обавезни су да консултују Комитет региона о предлозима одлука које се примењују на регионалном и локалном нивоу. Комитет има искључиво саветодавну улогу и нема могућности да заустави или одложи одлуку Савета, односно Европске комисије. Према одредбама Уговора из Мастрихта, Комитет консултују када се доносе одлуке у вези са следећим областима: економска и социјална кохезија, свеевропска мрежа саобраћајне инфраструктуре, здравство, образовање и култура. Уговором из Амстердама, наведеним областима додате су и политика запошљавања, животна средина, стручна обука и саобраћај.

www.cor.europa.eu

КОМИТЕТ СТАЛНИХ ПРЕДСТАВНИКА - КОРЕПЕР / COMMITTEE OF PERMANENT REPRESENTATIVES-COREPER/COMITÉ DES REPRÉSENTANTS PERMANENTS - COREPER / AUSSCHUSS DER STÄNDIGEN VERTRETER - COREPER

КОРЕПЕР је тело при Европској унији у Бриселу, које чине стални представници држава чланица и њихови заменици. КОРЕПЕР припрема дневни ред и одлуке Савета ЕУ. Такође, Комитет надгледа и координише рад око 250 радних тела и група које припремају рад Савета на техничком нивоу. Ово дипломатско тело, које се састаје једанпут недељно, заузима кључно место у структури доношења одлука ЕУ. КОРЕПЕР се дели на два нивоа: КОРЕПЕР I, који се углавном бави техничким, административним питањима и чине га заменици сталних представника, док КОРЕПЕР II окупља сталне представнике, тј. амбасадоре, и бави се политичким питањима, што га чини веома утицајним телом у раду Савета.

www.europa.eu/scadplus/glossary/coreper_en.htm

КОМИТОЛОГИЈА / COMMITOLOGY / COMITOLOGIE / KOMITOLOGIE

Европска комисија је на нивоу Заједнице задужена за спровођење правних прописа (члан 202 Уговора о ЕЗ, бивши члан 145). У пракси, сваки законодавни инструмент одређује обим овлашћења за спровођење које има Комисија и то како она треба да их користи. Законодавни инструменти често садрже и одредбу по којој одбор може да помаже Комисији у складу са поступком познатим као “комитологија”. Комитологија означава процес чији је циљ доношење мера за примену прописа које усваја ЕУ. У средишту овог процеса налазе се одбори (комитети). Одбори представљају форуме за саветовање и састоје се од представника држава чланица. Радом одбора председава ЕК. Одбори омогућавају да Комисија успостави дијалог са државама чланицама пре усвајања мера. Комисија се стара да мере што боље одсликавају стање у свакој земљи о којој је реч. Одбори своје ставове заснивају на нацртима мера за спровођење које припрема Комисија. Постоје три врсте одбора - саветодавни, управљачки и регулаторни, у зависности од степена “осетљивости” питања. У новом, “комитолошком” одлучивању, систем рада одбора постао је транспарентнији, тако да су документи одбора сада доступнији грађанима. Од 2000. године, Комисија објављује годишњи извештај, дајући сажетак активности одбора током претходне године.

www.ec.europa.eu/transparency/regcomitology/index_en.htm

КОНВЕНТ О БУДУЋНОСТИ ЕВРОПЕ / CONVENTION ON THE FUTURE OF EUROPE / CONVENTION SUR L'AVENIR DE L'UNION EUROPÉENNE / KONVENT ÜBER DIE ZUKUNFT EUROPAS

На Самиту Европске уније одржаном у белгијском граду Лакену крајем 2001. године одлучено је да се сазове Конвент о будућности Европе, чији је основни задатак био да у периоду од 2002. до 2003. године припреми предлог уставне реформе ЕУ, имајући у виду предстојеће проширење (2004. година). Конвент је настојао да, на основу дотадашњих позитивних искустава и у складу са очекивањима грађана, предложи нови, модеран уставни оквир ЕУ, који би омогућио виши степен демократичности, транспарентности и ефикасности у раду ЕУ. Радом Конвента председавао је некадашњи председник Француске Валери Жискар д'Естен. У раду Конвента учествовали су представници шефова држава или влада држава чланица, представници парламената држава чланица, Европског парламента и Европске комисије. Први пут у историји ЕУ државе кандидати имале су могућност да - у оквиру рада Конвента - пруже свој допринос стварању новог уређења ЕУ. Усвајањем предлога Уговора о европском уставу у јуну 2003. године, окончан је рад Конвента, а предлог је прослеђен државама чланицама на разматрање и додатно усаглашавање у оквиру Међувладине конференције. Уговор о европском уставу је одбијен на референдумима одржаним 2005. године у Француској и Холандији. Ради превазилажења кризе у коју је Европска унија запала након неуспеле ратификације Устава, 13. децембра 2007. године усвојен је Лисабонски уговор, на којем ће се заснивати будуће организационе и структурне промене ЕУ.

<http://european-convention.eu.int>

КОНСУЛТАТИВНА РАДНА ГРУПА (КРГ) / CONSULTATIVE TASK FORCE (CTF) / GROUPE DE TRAVAIL CONSULTATIF (GTC) / KONSULTATIVE ARBEITSGRUPPE (KAG)

Консултативна радна група (КРГ) је заједничко саветодавно радно тело састављено од стручњака Европске уније и одређене државе западног Балкана. КРГ разматра различита питања у вези са припремама за преговоре о Споразуму о стабилизацији и придруживању ЕУ. Циљ састанака КРГ је да се, пружањем стручних савета и техничке помоћи, унапреде капацитети државне управе. Рад КРГ усмерен је првенствено на реформе и прилагођавање закона у областима привреде, медија, спољне политике, изборног законодавства, државне управе, правосуђа итд. Након састанака КРГ, Комисија ЕУ обично приступа изради Студије изводљивости, од чије позитивне оцене зависи почетак преговора о Споразуму о стабилизацији и придруживању. Србија је Студију изводљивости о спремности да води преговоре о Споразуму о стабилизацији и придруживању добила 5. априла 2005. године.

КОНФЕРЕНЦИЈА У БАРСЕЛОНИ / BARCELONA CONFERENCE / LA CONFÉRENCE DE BARCELONE / BARCELONA-KONFERENZ

Конференција у Барселони одржана је у новембру 1995. године и означава почетак тзв. евро-медитеранског партнерства (Барселона процес). На конференцији су учествовали председници држава или влада Европске уније

и 12 држава јужног и источног Средоземља (Алжир, Мароко, Тунис, Египат, Израел, Јордан, палестинске власти, Либан, Сирија, Турска, Кипар и Малта). Том приликом усвојена је декларација којом је предвиђено да се државама Средоземља гарантује безбедност, а да се сарадња међу државама потписницама унапређује у три области које су симболично означене стубовима сарадње. Први стуб односи се на политичку и безбедносну сарадњу, другим се планира да се до 2010. године успостави зона слободне трговине, док се трећим стубом сарадње промовише разумевање за културне и верске разлике носилаца ове декларације.

www.ec.europa.eu/external_relations/euomed/docs/bd_en.pdf

КООРДИНАТОР ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ ТЕРОРИЗМА/ EU COUNTER-TERRORISM CO-ORDINATOR/ COORDINATEUR UE DE LA LUTTE CONTRE LE TERRORISME/ EU-KOORDINATOR FÜR DIE TERRORISMUSBEKÄMPFUNG

Борба против тероризма постала је приоритет држава чланица Европске уније након терористичких напада 11. септембра 2001. године у Њујорку и Вашингтону и 11. марта 2004. године у Мадриду. Да би пружила најбољу заштиту својим грађанима, ЕУ се усмерила на заједничку борбу против тероризма, и то кроз уједначавање кривичног законодавства у овој области, јачање сарадње у размени обавештајних података, као и контролом финансијских средстава за која постоји сумња да се користе за финансирање тероризма. Због значаја који борба против тероризма има за безбедност грађана ЕУ, високи представник за спољну и безбедносну политику ЕУ је 25. марта 2004. године именовао координатора ЕУ за борбу против тероризма. Основни задатак координатора је усаглашавање и координисање рада у оквиру Савета министара ЕУ у борби против тероризма, праћење спровођења Акционог плана ЕУ за борбу против тероризма и обезбеђивање да се политика Европске уније у овој области даље развија.

www.ec.europa.eu/justice_home/fsj/terrorism/institutions/wai/fsj_terrorism_institutions_counter_terrorism_coordinator_en.htm

КОХЕЗИОНИ ФОНД / COHEZION FUND / FONDS DE COHESION / KOHASIONSFONDS

Кохезиони фонд је основан са циљем да омогући свим државама чланицама да уђу у последњу фазу монетарне уније што је брже могуће, помажући онима са највећим бројем проблема да их превазиђу, чиме се јача социјална кохезија у оквиру Уније. Протокол о економској и социјалној кохезији (као анекс ЈЕА) утврђује да ће Заједница давати финансијске доприносе државама чланицама чији је БНП по глави становника испод 90% просека ЕУ и разрадити програм који ће довести до испуњења услова економске конвергенције. Захваљујући овој одредби, Шпанија, Португал, Кипар, Чешка Република, Естонија, Мађарска, Литванија, Летонија, Малта, Пољска, Словачка, Словенија, Ирска и Грчка користе (или су користили) средства Кохезионог фонда. Пројекти који се финансирају из Кохезионог фонда не могу истовремено да користе средства из неког другог структурног фонда. Коришћење средстава из Кохезионог фонда прати се на исти начин као и коришћење средстава из других фондова, кроз претходну, средњорочну и накнадну контролу. Финансирање се може зауставити у било ком тренутку ако држава чланица прекрши програм конвергенције који је припремила у време пријављивања за доделу средстава из Фонда.

http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/procf/cf_en.htm

КРИТЕРИЈУМИ ЕКОНОМСКОГ И МОНЕТАРНОГ ПРИБЛИЖАВАЊА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА ЕУ (КРИТЕРИЈУМИ КОНВЕРГЕНЦИЈЕ) / CONVERGENCE CRITERIA / CRITERES DE CONVERGENCE / KONVERGENZKRITERIEN

Са циљем приближавања (конвергенције), које је неопходно за постизање економске и монетарне уније, ЕУ је одредила пет критеријума које свака држава чланица треба да задовољи како би ушла у трећу фазу ЕМУ. Трећа фаза ЕМУ подразумева увођење јединствене европске валуте, Европске централне банке и јединствене монетарне политике. Европска комисија и Европска централна банка израђују извештаје у којима се даје оцена у којој мери су задовољени следећи критеријуми:

- буџетски дефицит не сме бити већи од 3% бруто друштвеног производа (БДП);
- јавни дуг не сме бити већи од 60% БДП;

- мора да постоји одржив ниво стабилности цена; просечна стопа инфлације у периоду од годину дана пре почетка испитивања не сме да буде већа од 1,5% од просека три државе чланице у којима стопа инфлације бележи најмањи пораст;

- каматна стопа не сме да прелази 2% просека три државе чланице које су постигле најбоље резултате када је реч о стабилности цена;

- неопходно је да држава која тежи да постане део ЕМУ одржава ниво девизног курса у оквиру дозвољене стопе одступања унутар горње и доње границе курса (флукуације) у периоду од најмање две године пре приступања ЕМУ.

Сврха критеријума економског и монетарног приближавања јесте да обезбеде сталан и уравнотежен економски развој у оквиру ЕМУ. Државе чланице ЕУ потписале су Пакт о стабилности и расту, којим је договорено да се критеријуми који се односе на буџетски дефицит и јавни дуг морају поштовати и након почетка треће фазе ЕМУ (1. јануар 1999. године), како би се обезбедила буџетска дисциплина.

www.europa.eu/scadplus/glossary/convergence_criteria_en.htm

КРИТЕРИЈУМИ ИЗ КОПЕНХАГЕНА / COPENHAGEN CRITERIA / CRITERES DE COPENHAGUE - CRITERES D'ADHÉSION / KOPENHAGENER KRITERIEN

На састанку Европског савета у Копенхагену (јун 1993. године) шефови држава или влада чланица Европске уније сагласили су се да ће примити у чланство ЕУ све заинтересоване придружене државе. Договорено је да пуноправне чланице могу да постану државе које испуне следеће, тзв. копенхагеншке критеријуме: (1) стабилност установа које обезбеђују демократију, владавину права, поштовање људских права и права мањина, (2) постојање делотворне тржишне привреде, способност домаћих предузећа да издрже конкуренцију присутну на заједничком тржишту ЕУ и (3) прихватање правних тековина ЕУ и способност преузимања обавеза које произлазе из чланства, укључујући спровођење циљева политичке, економске и монетарне уније. Две године касније, на самиту у Мадриду, критеријуми из Копенхагена допуњени су још једним критеријумом: (4) неопходност постојања адекватних административних структура за доследну примену правних тековина ЕУ.

www.europa.eu/scadplus/glossary/accession_criteria_copenhagen_en.htm

ЛИСАБОНСКА СТРАТЕГИЈА ЗА ЕКОНОМСКУ, СОЦИЈАЛНУ И ЕКОЛОШКУ ОБНОВУ / THE LISBON STRATEGY FOR ECONOMIC, SOCIAL AND ENVIRONMENTAL RENEWAL / LA STRATÉGIE DE LISBONNE POUR UN RENOUVEAU ÉCONOMIQUE, SOCIAL ET ENVIRONNEMENTAL / DIE LISSABON-STRATEGIE ZUR WIRTSCHAFTLICHEN, SOZIALEN UND ÖKOLOGISCHEN ERNEUERUNG

У марту 2000. године Европски савет је на заседању у Лисабону усвојио основе стратегије чији је циљ да се ЕУ до 2010. године учини најдинамичнијом и најконкурентнијом привредом у свету. Циљ Лисабонске стратегије је унапређење економског развоја, социјалне кохезије и еколошке заштите, чиме би се обезбедила већа запосленост, а целокупни друштвени систем ЕУ био заснован на одрживом развоју. Основни правац деловања на остваривању Лисабонске стратегије одвија се кроз сталну подршку привреди, подизањем нивоа јавних улагања у Европи. Један од предуслова за остваривање стратегије је развој саобраћајне мреже, у оквиру којег приоритет има тзв. ТЕМ листа (трансевропска мрежа). Финансијска средства за реализацију ових озбиљних подухвата обезбеђена су посредством Европске инвестиционе банке. У овом свеобухватном систему није заборављена ни реформа пензионих фондова, као ни унапређивање предузетничке културе.

ЛОМСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ / LOME CONVENTIONS / CONVENTIONS DE LOMÉ / ABKOMMEN VON LOMÉ

Ломске конвенције су мултилатерални споразуми о трговини и развоју између ЕУ и 70 држава афричко-карипског и пацифичког региона (тзв. државе АКП). Потписана су укупно четири оваква споразума. Споразумима су омогућени бројни извозни преференцијали (повластице) за државе АКП. Уз извозне олакшице, споразуми предвиђају и финансијску помоћ, програме дугорочног развоја, као и подстицај усвајања стандарда у области заштите људских права и слобода, те развоја демократије. Ломске конвенције престале су да важе у фебруару 2000. године, а нови уговор о партнерству ЕУ и држава АКП

потписан је у Котону (Бенин), јуна исте године. Нови уговор представља нови приступ и нову етапу у односима уговорних страна, али задржава основне механизме партнерства (институције, финансијске механизме и др).

http://ec.europa.eu/development/geographical/cotonou/lomegen/lomeitoiv_en.cfm

МЕЂУВЛАДИНА КОНФЕРЕНЦИЈА / INTERGOVERNMENTAL CONFERENCE / CONFÉRENCE INTER-GOUVERNMENTALE / REGIERUN-GSKONFERENZ

Међувладина конференција подразумева преговоре између влада држава чланица Европске уније, чији резултат најчешће представља допуну оснивачких уговора ЕУ. Преговори између влада држава чланица доносе промене у правној и организационој структури ЕУ. До сада су одржане четири међувладине конференције, чије су одлуке довеле до измене уговорне и институционалне структуре ЕУ - у Мадриху (1992. година), Амстердаму (1997. година), Ници (2000) и Лисабону (2007). Међувладина конференција која је одржана у децембру 2003. године није довела до договора о новом уставу ЕУ.

www.europa.eu/scadplus/glossary/intergovernmental_conference_en.htm

НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМ ИНТЕГРАЦИЈЕ СРБИЈЕ У ЕВРОПСКУ УНИЈУ / THE NATIONAL PROGRAM FOR THE INTEGRATION OF THE REPUBLIC OF SERBIA INTO THE EU / LE PROGRAMME NATIONAL POUR L'INTEGRATION DE LA REPUBLIQUE DE LA SERBIE DANS L' UNION EUROPEENNEE / NATIONALER INTEGRATIONSPLAN

Потписивањем Споразума о стабилизацији и придруживању, Србија је ушла у нову фазу односа са Европском унијом, тачније, у фазу припрема за преговоре о чланству у ЕУ. Да би припреме биле обављене на адекватан начин, Србија је морала да припреми свеобухватни вишегодишњи план, који подразумева испуњавање већ постојећих обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању и Европског партнерства, као и планирање будућих активности на испуњавању критеријума за чланство у ЕУ (копенхагенски критеријуми). Тај свеобухватни вишегодишњи план се зове Национални програм интеграције Србије у Европску унију (НПИ). Влада Србије је у децембру 2007. године донела одлуку о изради Националног програма за интеграцију Србије у ЕУ (НПИ). НПИ је направљен по угледу на националне програме за усвајање комунитарног права ЕУ (acquis communautaire) које су државе кандидати за чланство у ЕУ у обавези да припреме. Србија је израдом НПИ објединила: Акциони план за примену Споразума о стабилизацији и придруживању, Акциони план за усклађивање домаћег законодавства са комунитарним правом ЕУ и Акциони план за примену приоритета наведених у Европском партнерству за Србију. На овај начин је обезбеђен системски приступ реформама чији су циљеви хармонизација домаћег законодавства са комунитарним правом ЕУ, испуњавање политичког и економског критеријума за чланство у ЕУ и успостављање неопходних административних и институционалних капацитета за спровођење секторских политика ЕУ. С тим у вези, прилагођена је и структура НПИ, која се састоји од следећих поглавља: 1. Политички критеријуми (теме у вези са демократијом, владавина права, људска и права мањина, регионална питања и међународне обавезе); 2. Економски критеријум (теме у вези са тржишном економијом и способношћу суочавања са конкуренцијом на јединственом тржишту ЕУ); 3. Способност преузимања обавеза из чланства (усклађивање домаћег законодавства са комунитарним правом ЕУ у свих 35 поглавља правних тековина); 4. Административни и судски капацитет за спровођење правних тековина; 5. Национална верзија правних тековина (превођење и успостављање српске верзије комунитарног права) и 6. Финансијска процена реформи (дефинисање буџетских средстава и фондова ЕУ намењених финансирању реформи које су одређене у НПИ). Осим наведеног, НПИ представља и основ за извештавање домаће јавности и институција ЕУ о напретку Србије у процесу европске интеграције.

www.seio.gov.rs

ОДЛУКА (ПРАВНИ АКТ ЕВРОПСКИХ ЗАЈЕДНИЦА) / DECISION / DÉCISION / ENTSCHEIDUNG

Према члану 249 Уговора о ЕЗ, одлуке (укључујући и пресуде Европског суда правде) су појединачни правни акти, обавезујући у целости и директно примењиви у односу на субјекте на које се односе. Одлуке су најчешће акти које доноси Комисија, и то углавном приликом уређивања области конкуренције, у којој Комисија има највећу улогу. Одлукама се решавају појединачни случајеви настали у пракси.

Одлуке се примењују на целој територији ЕУ, али само према субјектима на које се одлука изричито односи.

www.europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking-process/14526_en.htm

http://ec.europa.eu/community_law/introduction/what_decision_en.htm

ОКВИРНИ ПРОГРАМ ЕУ ЗА НАУЧНА ИСТРАЖИВАЊА, ТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ И ОГЛЕДНЕ АКТИВНОСТИ / FRAMEWORK PROGRAMME OF THE EUROPEAN COMMUNITY FOR RESEARCH, TECHNOLOGICAL DEVELOPMENT AND DEMONSTRATION ACTIVITIES / PROGRAMME CADRE DE LA COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE POUR LA RECHERCHE, LE DÉVELOPPEMENT TECHNOLOGIQUE ET LES ACTIVITÉS DE DÉMONSTRATION / EU-RAHMENPROGRAMM FÜR FORSCHUNG, ENTWICKLUNGSTECHNOLOGIEN UND MODELLAKTIVITÄTEN

Оквирни програм Европске уније за научна истраживања, технолошки развој и огледне активности главни је инструмент за спровођење научноистраживачке политике ЕУ, који организационо и финансијски подржава сарадњу између универзитета, истраживачких центара и индустрије. Оквирни програм усваја се сваке четири године. У току је седми оквирни програм, који се остварује у периоду од 2007. до 2013. године. Пети оквирни програм има посебан потпрограм КОПЕРНИКУС, који је пружио могућност учешћа трећих земаља. КОПЕРНИКУС је од 2001. године отворен и за Србију.

www.ec.europa.eu/research/fp7

ОЛАФ - КАНЦЕЛАРИЈА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ПРОНЕВЕРА / OLAF - EUROPEAN ANTI-FRAUD OFFICE / OLAF - OFFICE EUROPÉEN DE LUTTE ANTI FRAUDE / OLAF -EUROPÄISCHES AMT FÜR BETRUGSBEKÄMPFUNG

ОЛАФ, који је основан 1999. године, бави се заштитом финансијских и економских интереса Европске уније. Задатак овог тела је борба против сваког вида финансијских злоупотреба, корупције и свих облика криминалних активности које угрожавају финансијске интересе ЕУ. Надлежности Канцеларије могу се односити и на треће државе са којима чланице ЕУ имају потписане уговоре. ОЛАФ је независно тело које има задатак да обавља унутрашње и спољашње административне истраге с циљем откривања финансијских превара. Канцеларија има редовне контакте са надлежним властима држава чланица ради координисања њихових активности, а пружа стручну и техничку помоћ органима држава чланица. Учествоје у изради стратегије ЕУ за борбу против превара, а предузима и иницијативе за јачање законодавства. Први извештај ОЛАФ је поднео у јуну 2000. године. Једна од првих напомена у извештају била је да се правила у вези са финансијским пословањем унутар ЕУ морају усагласити, будући да су уочене разлике међу самим државама чланицама.

www.ec.europa.eu/anti_fraud

www.ec.europa.eu/dgs/olaf

ОМБУДСМАН / OMBUDSMAN / OMBUDSMAN MEDIATEUR / OMBUDSMANN

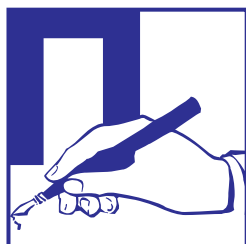
Омбудсман (народни адвокат, заступник) прима жалбе грађана Европске уније када они сматрају да су им заједничке установе угрозиле одређено право. Омбудсман је установљен Уговором из Мадрихта (1992. година) с циљем унапређивања демократичности и транспарентности у раду заједничке управе. Омбудсман - самоиницијативно или на основу пријаве - разматра одређене случајеве кршења процедуре у раду органа ЕУ. Он врши и улогу посредника у спору између лица које је поднело жалбу и оптуженог органа ЕУ. Омбудсман неометано врши истрагу, а орган под истрагом дужан је да приложи сва документа неопходна за истрагу. Омбудсману се могу обратити држављани ЕУ, држављани трећих земаља који бораве у ЕУ, предузећа, удружења, као и организације чије је седиште у ЕУ.

www.ombudsman.europa.eu

ОЕБС - ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ЕВРОПСКУ БЕЗБЕДНОСТ И САРАДЊУ / OESC - ORGANIZATION FOR SECURITY AND COOPERATION IN EUROPE / OSCE - L'ORGANISATION POUR LA SÉCURITÉ ET LA COOPÉRATION EN EUROPE / OSZE - DIE ORGANISATION FÜR SICHERHEIT UND MITARBEIT IN EUROPA

На конференцији у Хелсинкију 1975. године утврђени су принципи на којима убудуће треба да почивају односи између држава источног и западног политичког блока (Хелсиншки декалог). Хелсиншки процес прерастао је у Конференцију о безбедности и сарадњи у Европи (КЕБС). Петнаест година касније, по окончању хладног рата, КЕБС је пронашао ново место у измењеној институционалној архитектури Европе. Почетком деведесетих година, КЕБС је помагао и подстицао друштвене и политичке промене у Европи, пратећи прве вишестраначке изборе у државама бившег источног блока. На Самиту у Будимпешти 1996. године, КЕБС је променио назив у Организација за безбедност и сарадњу у Европи (ОЕБС). Данас је ОЕБС најбројнија регионална организација у свету, са 55 земаља чланица из Европе, средње Азије и северне Америке. ОЕБС је посвећен решавању широког спектра проблема који се тичу безбедности, укључујући контролу наоружања, превентивну дипломатију, изградњу мера за подизање поверења и безбедности, људска права, демократизацију, праћење избора и очување економске и еколошке безбедности. ОЕБС има посебно место у управљању кризним ситуацијама - кроз превентивно уочавање, а потом и деловање на спречавању кризних ситуација - све до постконфликтног опоравка територија захваћених сукобом. Седиште ОЕБС-а је у Бечу, а седишта других канцеларија и установа ОЕБС-а налазе се широм Европе (Праг, Женева, Хар, Копенхаген, Варшава).

www.osce.org

ПАКТ ЗА СТАБИЛНОСТ ЈУГОИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ / STABILITY PACT FOR SOUTH EASTERN EUROPE / PACTE DE STABILITÉ POUR L'EUROPE DU SUD-EST / STABILITÄTSPAKT FÜR SÜDOSTEUROPA

Пакт за стабилност југоисточне Европе (ПСЈЕ) усвојен је 10. јуна 1999. године у Келну, као политички споразум чији је основни циљ стабилизација региона југоисточне Европе и јачање међусобне сарадње. ПСЈЕ представља оквир за сарадњу

држава југоисточне Европе, држава чланица ЕУ, САД, Руске Федерације и међународних организација (ОЕБС, Савет Европе, УН, НАТО, ЗЕУ, УНХЦР, ОЕЦД), укључујући и међународне финансијске институције (ММФ, Светска банка, ЕИБ, ЕБОР) и регионалне иницијативе (Ројомонски процес, Економска сарадња црноморских земаља, Средњоевропска иницијатива - ЦЕИ, Иницијатива за сарадњу у југоисточној Европи - ИСЈИЕ, Процес сарадње југоисточне Европе, Иницијатива за изградњу права у југоисточној Европи, Програм за унапређивање трговине и саобраћаја у југоисточној Европи - ТТФСЕ). Организациону структуру ПСЈЕ чине тзв. три радна стола, у оквиру којих се одвија сарадња у областима демократизације и људских права (радни сто I), економске сарадње, обнове и регионалног развоја (радни сто II) и безбедности (радни сто III). Од 1. јануара 2008. године Регионални савет за сарадњу је наследио Пакт за стабилност југоисточне Европе. Ново седиште Регионалног савета за сарадњу је у Сарајеву.

<http://www.stabilitypact.org>

ПАРТНЕРСТВО ЗА МИР / PARTNERSHIP FOR PEACE / PARTENARIAT POUR LA PAIX / TEILHABERSCHAFT FÜR FRIEDEN

Северноатлантски савет за сарадњу (САСС) основан је у децембру 1991. године. Северноатлантски савет окупља савезнике из редова НАТО и државе бившег Варшавског уговора у оквиру форума посвећеног питањима безбедности и сарадње. Три године касније, покренут је програм Партнерство за мир (ПМ)*, како би се земљама партнерима омогућило да развију индивидуалне програме сарадње са НАТО. Као замена за САСС, 1997. године основан је Евроатлантски партнерски савет (ЕАПС). ЕАПС представља вишестрани форум, а служи и као политички оквир за Партнерство за мир. Основни циљеви ПМ су јавност у процесу планирања одбране и војног финансирања, демократска контрола оружаних снага, као и развијање капацитета за заједничко деловање снага партнерских земаља и оних које су чланице НАТО. Оквирни документ ПМ подразумева обавезу савезника да одржавају саветовања са сваком партнерском земљом која сматра да постоји непосредна претња њеној безбедности. Појединачни партнерски

програми између НАТО и других земаља темеље се на тзв. менију активности Радног програма ПМ, и то на основу интереса и потреба специфичних за сваку земљу. Радни програм садржи преко 2.000 активности, у распону од великих војних вежби, па све до организовања тематских радионица. Из опсега наведених активности, државе се најчешће опредељују за учешће у програмима управљања кризним ситуацијама, одржавања мира, планирања заштите цивила у случају опасности, управљања авиосообраћајем и сарадње у области наоружања. На Самиту НАТО у Риги 29. новембра 2006. године шефови држава и влада НАТО земаља донели су одлуку да Србију, Црну Гору и Босну и Херцеговину позову да се придруже Програму Партнерства за мир. Чланство Србије је формално уследило исте године, када је потписан оквирни документ у седишту НАТО у Бриселу.

www.nato.int/pfp

ПАРТНЕРСТВО У ПРИСТУПАЊУ / ACCESSION PARTNERSHIP / PARTENARIAT POUR L'ADHÉSION / BEITRITTPARTNERSCHAFT

Партнерство у приступању је главни инструмент претприступне стратегије Европске уније према државама кандидатима из централне и источне Европе - процес који је Европски савет утврдио у Луксембургу 1997. године, а састоји се од одређивања приоритета и финансијске помоћи, као и припрема за преговоре земаља кандидата кроз тзв. "систем правне провере" (screening). Партнерством се заједнички одређују краткорочни и средњорочни приоритети држава кандидата на путу ка чланству у ЕУ. Овим инструментом се такође одређује финансијска помоћ ЕУ за испуњавање приоритетних циљева, као и услови финансијске помоћи.

www.europa.eu/scadplus/glossary/accession_partnership_en.htm

ПЕТЕРСБЕРШКА ДЕКЛАРАЦИЈА / PETERSBERG TASKS / MISSIONS DE PETERSBERG / PETERSBERGER ERKLÄRUNG (PETERSBERGER AUFGABEN)

Петерсбершка декларација, потписана 19. јуна 1992. године, представља покушај трансформације Западноевропске уније у одбрамбене снаге Европске уније. Према Декларацији, ЗЕУ је замишљена као посебан (европски) стуб одбране у оквиру НАТО. Западноевропска унија никада није прерасла у одбрамбени савез Европске уније, а неки од њених задатака утврђени су независно од уговора о оснивању НАТО. Петерсбершки задаци предвиђају да се снаге ЗЕУ могу упослити на хуманитарним задацима, акцијама спасавања, у мисијама одржавања мира, управљања кризама, укључујући и мировне операције и мисије наметања мира. Ови задаци постали су саставни део члана 17 Уговора из Мастрихта, који је омогућио да се мировне снаге ЗЕУ у неколико наврата ангажују у мисијама у Босни и Херцеговини и операцијама на Јадранском мору.

http://europa.eu/scadplus/glossary/petersberg_tasks_en.htm

ПОВЕЉА О ОСНОВНИМ ПРАВИМА / CHARTER OF FUNDAMENTAL RIGHTS / CHARTE DES DROITS FONDAMENTAUX / CHARTA DER GRUNDRECHTE

Усвајање Повеље о основним правима представља покушај да се богата европска правна традиција у области заштите основних људских права и слобода пренесе у званични документ Европске уније. Писање Повеље поверено је Конвенту, телу кога су чинила 62 представника Европског парламента, парламената држава чланица, као и представници влада држава чланица. Допринос раду Конвента дао је и председник Европске комисије. Повеља је прихватила правну баштину докумената као што су Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, коју је усвојио Савет Европе, Европска социјална повеља, те докумената који су већ прихваћени у оквиру Европских заједница. Повеља је представљена на састанку Европског савета у Бијарицу (октобар 2000. године), а званично је прихваћена на Самиту ЕУ у Ници (децембар 2000. године). Повеља има седам поглавља и 54 члана и уређује питања људског достојанства, слободе, једнакости, солидарности, права на држављанство и правично суђење.

www.europarl.eu.int

ПОЛИТИКА УСЛОВЉЕНОГ ПОДСТИЦАЈА / CONDITIONALITY POLICY / CONDITIONALITÉ / POLITISCHE KONDITONALITÄT

Политика условљеног подстицаја је део политике Европске уније према региону западног Балкана и обухвата услове које ове земље треба да испуне како би биле спремне за придруживање ЕУ. Основни услови који се постављају пред државе западног Балкана су: демократизација, заштита људских права, владавина права, заштита права мањина, регионална сарадња и тржишне реформе, као и испуњавање обавеза преузетих међународним уговорима (у случају Србије - Дејтонског споразума, Резолуције 1244 Савета безбедности Уједињених нација и Кумановског војно-техничког споразума). Политика условљеног подстицаја за државе западног Балкана утврђена је закључком Европског савета 29. априла 1997. године.

ПОЛИЦИЈСКА И ПРАВОСУДНА САРАДЊА У КРИВИЧНИМ СТВАРИМА / POLICE AND JUDICIAL COOPERATION IN CRIMINAL MATTERS / COOPÉRATION POLICIERE ET JUDICIAIRE EN MATIERE PÉNALE / ZUSAMMENARBEIT DER JUSTIZ - UND POLIZEIBEHÖRDEN IN DEN BEREICHEN JUSTIZ UND INNERES

Трећи стуб Европске уније, који се заснива на међувладиној сарадњи држава чланица, по Уговору из Матрихта је представљао сарадњу у области правосуђа и унутрашњих послова. Ради стварања европског простора слободе, безбедности и правде, Уговор из Амстердама је предвидео да се одређене области пребаце у први стуб ЕУ - након прелазног периода од пет година после ступања на снагу овог уговора. Након последњег проширења ЕУ, 1. маја 2004. године, полицијска и правосудна сарадња у кривичним стварима је и даље област која се заснива на међувладиној сарадњи у оквиру трећег стуба, јер државе чланице нису биле спремне да се одрекну свог суверенитета у одлучивању у овој области. Област правосуђа и унутрашњих послова подељена је на два поглавља након Уговора из Амстердама: IV - визе, азил, миграције и остале политике које се односе на слободно кретање лица, и VI - полицијска и правосудна сарадња у кривичним стварима.

www.ec.europa.eu/justice_home

ПОСТУПАК САОДЛУЧИВАЊА / CODECISION PROCEDURE / PROCÉDURE DE CODÉCISION / MITENTSCHEIDUNGSVERFAHREN

Поступак саодлучивања је поступак доношења одлука, уз саветовање, сарадњу и престанак Европског парламента, уведен Уговором о ЕУ из Матрихта. Овим поступком је ЕП добио значајнију улогу у поступку усвајања правних прописа заједно са Саветом ЕУ. У случају да ЕП не прихвати одређени предлог Савета ЕУ, предвиђен је поступак заједничког саветовања у оквиру Комитета за усаглашавање. Уколико проблем не може бити решен ни путем Комитета за усаглашавање, правни акт не може бити усвојен противно вољи већине у ЕП. На тај начин је ЕП добио значајнија законодавна овлашћења у областима: слободно кретање радника, право оснивања предузећа, услуге, унутрашње тржиште, образовање, здравство, заштита потрошача, свеевропске саобраћајне мреже, заштита животне средине, култура и истраживања. Уговором из Амстердама поступак саодлучивања је поједностављен и проширен на још неке области (социјална питања, здравствена заштита и заштита од финансијских проневера).

www.ec.europa.eu/codecision

ПРАВНЕ ТЕКОВИНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ / ACQUIS COMMUNAUTAIRE / ACQUIS COMMUNAUTAIRE / ACQUIS COMMUNAUTAIRE - GEMEINSCHAFTLICHER BESITZSTAND

Израз *acquis communautaire* (скраћено *acquis*) означава правне тековине Европске уније, односно комунитарно право. У оквиру *acquis*-а садржана су права и обавезе земаља чланица ЕУ. *Acquis* представља шири појам од класичног схватања права, с обзиром на то да обухвата: садржај, начела и политичке циљеве оснивачких уговора, законодавство усвојено применом оснивачких уговора и пресуда Европског Суда правде, декларације и резолуције које је усвојила ЕУ, мере које се односе на заједничку спољну и безбедносну политику, мере које се односе на правосуђе и унутрашње послове, међународне уговоре које је закључила ЕУ, као и уговоре између земаља чланица на подручју деловања ЕУ (конвенције). Свака држава чији је циљ чланство у ЕУ мора да прихвати одредбе оснивачких уговора и усвоји *acquis communautaire*.

Acquis (поглавља acquisa)

Acquis communautaire дели се на 35 секторских поглавља:

- Поглавље 1** Слобода кретања робе
- Поглавље 2** Слобода кретања радника
- Поглавље 3** Право пословног настањивања и слобода пружања услуга
- Поглавље 4** Слобода кретања капитала
- Поглавље 5** Јавне набавке
- Поглавље 6** Право трговачких друштава
- Поглавље 7** Право интелектуалне својине
- Поглавље 8** Тржишна конкуренција
- Поглавље 9** Финансијске услуге
- Поглавље 10** Информатичко друштво и медији
- Поглавље 11** Пољопривреда и рурални развој
- Поглавље 12** Сигурност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика
- Поглавље 13** Рибарство
- Поглавље 14** Саобраћајна политика
- Поглавље 15** Енергетика
- Поглавље 16** Порези
- Поглавље 17** Економска и монетарна политика
- Поглавље 18** Статистика
- Поглавље 19** Социјална политика и запошљавање
- Поглавље 20** Предузетништво и индустријска политика
- Поглавље 21** Трансевропске мреже
- Поглавље 22** Регионална политика и координација структуралних елемената
- Поглавље 23** Правосуђе и основна права
- Поглавље 24** Правда, слобода и сигурност
- Поглавље 25** Наука и истраживање
- Поглавље 26** Образовање и култура
- Поглавље 27** Животна средина
- Поглавље 28** Заштита потрошача и здравља
- Поглавље 29** Царинска унија
- Поглавље 30** Спољни послови
- Поглавље 31** Спољна, безбедносна и одбрамбена политика
- Поглавље 32** Финансијска контрола
- Поглавље 33** Финансијски и буџетски прописи
- Поглавље 34** Институције
- Поглавље 35** Остала питања

http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accesion_process/how_does_a_country_join_the_eu/negotiations_croatia_turkey/index_en.htm
<http://en.euabc.com/word/12>

ПРАВНИ АКТИ ЕВРОПСКИХ ЗАЈЕДНИЦА/УНИЈЕ / LEGAL ACTS OF THE EUROPEAN COMMUNITIES/UNION / ACTES LÉGISLATIFS DES COMMUNAUTÉS/UNION EUROPÉENNE/RECHTSAKTE DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFTEN/UNION

Осим оснивачких уговора Европских заједница и допунских уговора који чине корпус примарног права Европске уније, постоји и секундарно право, које сачињавају законодавне одлуке европских институција. Оне се деле на: уредбе (regulations), директиве (directives), одлуке (decisions), мишљења (opinions) и препоруке (recommendations).

www.europa.eu/scadplus/constitution/legislation_en.htm

ПРЕДСЕДАВАЊЕ ЕВРОПСКОМ УНИЈОМ / PRESIDENCY OF THE EUROPEAN UNION / PRÉSIDENTE DE L'UNION EUROPÉENNE / EU-PRÄSIDENTSCHAFT

Председништво Европске уније одговорно је за функционисање савета ЕУ. Председништво организује и води састанке Савета ЕУ, те решава евентуалне проблеме и тешкоће у пракси. На месту председавајућег Европске уније сваких шест месеци смењују се државе чланице установљеним редоследом. Тај редослед, међутим, могуће је заменити договором двеју држава, без утицаја на утврђени редослед других држава. Функција председавајућег омогућава да свака држава чланица пружи допринос раду институција ЕУ, што је израз њихове равноправности. Од 2004. године договорен је редослед председавања ЕУ: 2005 – Луксембург/Велика Британија, 2006 – Аустрија/Финска, 2007 – Немачка/Португал, 2008 – Словенија/Француска, 2009 – Чешка/Шведска, 2010 – Шпанија/Белгија, 2011 – Мађарска/Пољска, 2012 – Данска/Кипар, 2013 – Ирска/Литванија, 2014 – Грчка/Италија, 2015 – Летонија/

Луксембург, 2016 – Холандија/Словачка, 2017 – Малта/Велика Британија, 2018 – Естонија/Бугарска, 2019 – Аустрија/Румунија, 2020 – Финска.

http://en.wikipedia.org/wiki/EU_presidency

ПРЕДСЕДНИК ЕВРОПСКЕ КОМИСИЈЕ / PRESIDENT OF THE EUROPEAN COMMISSION / PRÉSIDENT DE LA COMMISSION EUROPÉENNE / VORSITZENDER DER EUROPÄISCHEN KOMMISSION

Председник Европске комисије поставља стратешке смернице које Комисија треба да прати у свом раду. У сарадњи са комесарима, председник одлучује о расподели средстава између генералних директората. Кандидата за председника Европске комисије предлажу владе држава чланица, а његов избор одобрава Европски парламент. Мандат председника Комисије, као и осталих 26 комесара, траје пет година. У свом раду, председник Комисије има помоћ Кабинета (Private Office) и Генералног секретаријата, који је одговоран за организацију рада Комисије, односе са другим институцијама, те за координацију рада различитих одељења.

www.ec.europa.eu

ПРЕЛАЗНИ СПОРАЗУМ / INTERIM AGREEMENT / ACCORD INTÉIMAIRE / VORLÄUFIGES ABKOMMEN

Прелазни споразум (ПС) између државе потписнице и Европске заједнице омогућава примену одређених делова Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП) који су у искључивој надлежности Европске заједнице, што значи да не подлежу накнадној ратификацији у парламентима држава чланица. Садржина ПС одређена је ССП-ом. То су углавном питања која уређују трговинске односе и сродна питања између ЕУ и државе потписнице, и делимично област усклађивања законодавства. Прелазни споразум се практично може сматрати делом ССП, али је, стриктно говорећи, то засебан правни инструмент. Основни смисао потписивања Прелазног споразума је да се брзо почне са спровођењем либералнијег трговинског режима између потписника, јер област трговине не изискује потврду у парламентима држава чланица.

ПРЕПОРУКЕ, МИШЉЕЊА (ПРАВНИ АКТ ЕВРОПСКИХ ЗАЈЕДНИЦА) / RECOMMENDATION, OPINION/RECOMMANDATION, AVIS/EMPFEHLUNGEN, MEINUNGEN (RECHTSAKTE DER GEMEINSCHAFTSORGANE)

Помоћу препорука ЕЗ и ЕВРОАТОМ, институције Европске уније исказују државама чланицама или појединцима своје виђење битних проблема. Препоруке немају правно обавезујућу снагу за субјекте којима су упућене (члан 249), али могу бити од значаја као припремни документи (тзв. Бела или Зелена књига) неког каснијег, обавезујућег инструмента. Снага препорука је у томе што се каснији прописи морају доносити у њиховом духу, што значи да оне утичу на будуће законодавство.

ПРИНЦИПИ ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА / EUROPEAN INTEGRATION PRINCIPLES / PRINCIPES D'INTÉGRATION EUROPÉENNE / PRINZIPIEN DER EUROPÄISCHEN INTEGRATION

Основни принципи европских интеграција су удруживање, уговорност, делотворност и развој. Принцип удруживања наглашава чињеницу да је Европска унија у основи добровољно удружење европских држава које су увиделе да се одређена питања могу делотворније решавати искључиво заједничким напорима. Принцип уговорности ослања се на принцип удруживања и наглашава чињеницу да држава, по добровољном ступању у ЕУ, улази у одређене уговорне односе из којих црпи своја права, али и обавезе које проистичу из чланства. Европске заједнице су од оснивања почивале на принципу делотворности, што значи да је ЕЗ обављала оне послове који су ефикасније обављани на нивоу заједница него на нивоу држава чланица. Принцип постепеног развоја обједињује сва досадашња искуства европских интеграција. Овај принцип указује да се ЕУ (ЕЗ) развијала постепено и у два правца: по ширини - пријемом нових држава чланица и по дубини - унапређивањем и продубљивањем веза међу постојећим чланицама.

ПРОГРАМ КОСТ / EUROPEAN COOPERATION IN SCIENCE AND TECHNOLOGY - COST / COOPÉRATION EUROPÉENNE DANS LE DOMAINE DE LA RECHERCHE SCIENTIFIQUE ET TECHNIQUE COST / PROGRAMME COST - EUROPÄISCHE ZUSAMMENARBEIT AUF DEM GEBIET DER WISSENSCHAFTLICHEN UND TECHNISCHEN FORSCHUNG

Програм КОСТ установљен је 1971. године као међународни оквир за европску сарадњу у области научних и технолошких истраживања. Овај програм омогућава да се истраживања финансирана средствима из државних фондова координишу на европском нивоу. КОСТ има 36 држава чланица. Србија је пуноправни члан програма КОСТ.

<http://www.cost.esf.org>

ПРОГРАМ ЛАЈФ / PROGRAMME LIFE / PROGRAMME LIFE / PROGRAMM LIFE

ЛАЈФ је финансијски инструмент намењен комунитарној политици у области заштите животне средине. Овим програмом се финансирају истраживачки програми који доказују да је могуће развити индустрију и истовремено заштитити животну средину. Програм је подељен на три области: ЛАЈФ - природа (заштита природних станишта биљака и животиња, организовање мреже заштићених простора - Натура 2000), ЛАЈФ - животна средина (трајни и одрживи развој, смањење загађења, рециклирање отпадака, коришћење материјала који не загађују животну средину итд.) и ЛАЈФ - треће земље (техничка сарадња у стварању административних структура, развоју политике заштите природне средине, размена искустава, информисање итд.).

www.ec.europa.eu/environment/life

ПРОЦЕС САРАДЊЕ У ЈУГОИСТОЧНОЈ ЕВРОПИ / SOUTHEAST EUROPEAN COOPERATION PROCESS / LE PROCESSUS DE LA COOPÉRATION AVEC L'EUROPE SUD-EST / SÜDOSTEUROPÄISCHEN KOOPERATIONSPROZESS

Процес сарадње у југоисточној Европи (ПСЈИЕ) покренут је 1996. године са циљем да се југоисточна Европа трансформише у регион стабилности, безбедности и сарадње у складу са европским интеграционим токовима, а кроз унапређење међусобног дијалога и сарадње на свим нивоима и у свим областима од заједничког интереса. У раду ПСЈИЕ учествују у својству пуноправних чланова једанаест земаља: Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарска, Црна Гора, Грчка, Хрватска, Македонија, Молдавија, Румунија, Србија и Турска. Активности ПСЈИЕ одвијају се на самитима шефова држава или влада, састанцима министара иностраних послова, као и на нивоу политичких директора министарстава иностраних послова земаља учесница ове иницијативе. Такође, одржавају се и састанци Тројке као сталног координационог тела, коју чине тренутни, претходни и будући председавајући. На Самиту Процеса сарадње одржаном у Загребу 11. маја 2007. године донета је одлука о успостављању функционалних веза између ПСЈИЕ и Регионалног савета за сарадњу (РСС), при чему ће Процес наставити досадашњу улогу форума за политички дијалог и усмеравање сарадње земаља учесница, а Секретаријат РСС, са седиштем у Сарајеву, ће служити као оперативна подршка Процесу сарадње.

<http://www.rspcsee.org>

ПРОЦЕС СТАБИЛИЗАЦИЈЕ И ПРИДРУЖИВАЊА (ПСП) / STABILISATION AND ASSOCIATION PROCESS (SAP) / PROCESSUS DE STABILISATION ET D'ASSOCIATION (PSA) / STABILISIERUNGS UND ASSOZIIERUNGSPROZESS (SAP)

Процес стабилизације и придруживања назив је целовитог стратешког приступа Европске уније (ЕУ) земљама западног Балкана (Албанија, Босна и Херцеговина, Србија, Црна Гора, Македонија и Хрватска), који је започет у јуну 1999. године. ПСП подразумева читав низ активности и односа између заинтересоване државе западног Балкана и ЕУ. ПСП подразумева успостављање уговорних односа између државе потписнице и ЕУ у области трговине, царина, помоћи намењене унапређивању административних капацитета итд. Споразум о стабилизацији и придруживању (ССП) представља главни инструмент ПСП. Споразуми су прилагођени околностима у одређеној држави, а временски оквир за потписивање уговора зависи од тренутка када су преговори започети и њиховог трајања, односно од динамике испуњавања одређених услова. Новина ПСП у односу на уговорне везе које је ЕУ имала са државама средње и источне Европе јесте у нагласку на стабилизацији, како би се смањила политичка нестабилност, која је била одлика овог

региона деведесетих година двадесетог века. У оквиру ПСП инсистира се на међусобној, регионалној сарадњи земаља које желе да се придруже ЕУ.

http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accesion_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/index_en.htm

ПРОШИРЕЊЕ ЕУ / EU ENLARGEMENT / ÉLARGISSEMENT DE L'UNION EUROPÉENNE / EU-ERWEITERUNG

Процес проширења Европске уније (ЕУ) започет је 1973. године, када је тадашња Европска економска заједница са шест чланова (Француска, СР Немачка, Италија, Белгија, Холандија и Луксембург) проширена са још три (Уједињено Краљевство, Ирска и Данска) - на девет држава чланица. Грчка је у ЕЗ примљена 1. јануара 1981. године, а Шпанија и Португал 1. јануара 1986. Пријемом Аустрије, Шведске и Финске 1. јануара 1995. године, ЕУ је прерасла у "петнаесторицу". Естонија, Кипар, Летонија, Литванија, Малта, Мађарска, Пољска, Словачка, Словенија и Чешка постале су чланице Европске уније 1. маја 2004. године. Последњи талас проширења догодио се 1. јануара 2007. године, када су Бугарска и Румунија постале пуноправне чланице ЕУ. Статус кандидата за пријем у чланство тренутно имају Турска, Хрватска и Македонија. Преостале државе западног Балкана (Босна и Херцеговина, Србија, Црна Гора и Албанија) су потенцијални кандидати за чланство, а званично стицање статуса кандидата зависиће од успешности спровођења Споразума о стабилизацији и придруживању.

www.ec.europa.eu/enlargement

РАДНА ГРУПА САВЕТА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ЗА ЗАПАДНИ БАЛКАН (КОВЕБ) / COUNCIL WORKING GROUP ON THE WESTERN BALKANS (COWEB) / GROUPE DE TRAVAIL DU CONSEIL DE L'EUROPE POUR LES BALKANS OCCIDENTAUX (COWEB) / ARBEITSGRUPPE DES EUROPÄISCHEN RATES FÜR DIE WESTBALKANLÄNDER (COWEB)

Радну групу Савета Европске уније за западни Балкан чине високи представници министарстава спољних послова земаља чланица ЕУ задужени за питања у вези са овим регионом. Договори и закључци са састанака ове радне групе у великој мери одређују касније закључке Савета ЕУ у вези са западним Балканом.

РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ / EU REGIONAL POLICY / POLITIQUE RÉGIONALE DE L'UE/ EU REGIONALE SICHT

Циљ регионалне политике је да равномерно распореди економско и друштвено богатство Европске уније које проистиче из неравномерне искоришћености потенцијала које доноси јединствено унутрашње тржиште. Осим тога, њен задатак је и да смањује разлике које постоје у степену развијености одређених региона у оквиру ЕУ. Инструменти регионалне политике су финансијска средства која се обезбеђују из структурних и Кохезионог фонда ЕУ. Та средства се највише троше за помоћ регионима са БДП испод 75% просека ЕУ.

www.europa.eu/pol/reg

РЕГИОНАЛНИ ПРИСТУП / REGIONAL APPROACH / APPROCHE RÉGIONALE / REGIONALE SICHT

Регионални приступ Европске уније своје исходиште има у Ројмонском процесу, а појавио се као последица кризе на простору западног Балкана након потписивања Дејтонског мировног споразума (1995. године). Регионалним приступом ЕУ настоји да обезбеди уравнотеженији однос према државама западног Балкана, које из политичких или економских разлога заостају у процесу европских интеграција. Задатак ове иницијативе је да приближи стандарде ЕУ државама западног Балкана. Државе западног Балкана ће бити спремне за билатералне уговорне односе са ЕУ (Споразум о стабилизацији и придруживању*) када прихвате одређене стандарде у међусобној сарадњи.

http://ec.europa.eu/enlargement/projects-in-focus/regional-cooperation/index_en.htm

РЕГИОНАЛНИ САВЕТ ЗА САРАДЊУ / REGIONAL COOPERATION COUNCIL / CONSEIL REGIONALE POUR COOPERATION / REGIONALE RAT FUR COOPERATION

Последњи састанак Регионалног стола Пакта за стабилност у југоисточној Европи, који је одржан у Софији 27. фебруара 2008. године, био је уједно и први састанак Регионалног савета за сарадњу (РСС) који, као сукцесор, од тог датума замењује Пакт. На састанку је усвојена Заједничка декларација о оснивању Регионалног савета за сарадњу. Претходно је донет Статут РСС, усаглашена су правила и процедуре, потписан је Споразум о седишту Секретаријата РСС (Сарајево) и именован генерални секретар. Активности Регионалног савета за сарадњу фокусиране су на области економског и социјалног развоја, развоја инфраструктуре, правосуђа и унутрашњих послова, сарадње у сектору безбедности и јачању људских потенцијала. Партнери учесници у оквиру Регионалног савета за сарадњу су: седам држава региона које су кориснице помоћи (Албанија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Србија, Црна Гора, Македонија и Молдавија), као и УНМИК/Косово; Европска комисија; земље чланице ЕУ – Аустрија, Чешка Република, Данска, Финска, Француска, Немачка, Ирска, Италија, Летонија, Пољска, Словенија, Шпанија, Шведска, Велика Британија; Сједињене Америчке Државе, Канада, Норвешка, Швајцарска, Савет Европе, Развојна банка Савета Европе, Европски парламент, Северно-атлантски пакт, Организација за економску сарадњу и развој, Организација за европску безбедност и сарадњу, Иницијатива за сарадњу у југоисточној Европи, Програм Уједињених нација за развој и Светска банка.

www.rcc.int

РОЈОМОНСКИ ПРОЦЕС / ROYAUMONT PROCESS / LE PROCESSUS DE ROYAUMONT / ROYAUMONT-PROZES

Ројомонски процес настао је из Ројомонске иницијативе, која је наведена у Декларацији о стабилности и добросуседству, на иницијативу Европске уније. Ову замисао разрадила је Француска, на основу своје раније идеје о Пакту за стабилност у Европи. Декларацију су усвојили министри спољних послова земаља учесница Мировне конференције о Босни и Херцеговини, 13. децембра 1995. године у Ројомону крај Париза. Њено усвајање представља почетак процеса који би требало да трајно обезбеди стабилност и добросуседске односе на југоистоку Европе. Ројомонски процес означио је почетак развоја бројних регионалних иницијатива за југоисточну Европу. Ројомонски процес од 1999. године учествује у програмима који се баве демократизацијом у државама западног Балкана у оквиру активности Првог радног стола Пакта стабилности за југоисточну Европу.

САВЕТ ВЛАДЕ СРБИЈЕ ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ / THE COUNCIL FOR EUROPEAN INTEGRATION OF THE GOVERNMENT OF SERBIA / CONSEIL POUR L'INTÉGRATION EUROPÉENNE DU GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE DE SERBIE / RAT DER REGIERUNG SERBIENS FÜR EUROPÄISCHE INTEGRATION

Савет за европске интеграције доноси стратешке смернице и пружа политичку подршку Србији у процесу њеног придруживања Европској унији. Савет чине председник Владе и потпредседник Владе задужен за европске интеграције, ресорни министри, председник Одбора за европске интеграције Народне скупштине, представник кабинета председника Републике, национални координатор Регионалног савета за сарадњу, представници цивилног друштва, Привредне коморе Србије, САНУ, цркве, универзитета, синдиката, савети националних мањина и директор Канцеларије за европске интеграције. Саветом председава, ex officio, председник Владе. Канцеларија за европске интеграције припрема седнице Савета за европске интеграције и пружа техничку подршку Савету. Оснивачка седница Савета за европске интеграције одржана је 4. септембра 2002. године.

www.seio.gov.rs

CABET EVROPE / COUNCIL OF EUROPE / CONSEIL DE L'EUROPE / EUROPÄISCHER RAT

Савет Европе (СЕ) је међународна организација, која окупља све европске државе изузев Белорусије. СЕ је основан 1949. године, са циљем да подстиче демократију, поштовање људских права и владавину права у државама чланицама. Одбрана и јачање наведених вредности није искључиво унутрашња ствар државе, него и заједничка одговорност свих држава чланица СЕ. Савет Европе је активан и у одржавању и промовисању европског културног наслеђа. Савет Европе основале су Велика Британија, Француска, Италија, Холандија, Белгија, Луксембург, Данска, Шведска, Норвешка и Ирска, а данас броји 47 држава европског континента. Битно је нагласити да ово није тело ЕУ, иако постоје различити облици сарадње између ЕУ и СЕ. Савет Европе (Council of Europe) не треба мешати са Европским саветом (European Council). Чланство у СЕ представља важан (неформални) предуслов за чланство у ЕУ, с обзиром на то да подразумева способност и спремност држава чланица да штите људска права и права етничких мањина, те да се поштује принцип владавине права. Седиште СЕ налази се у Стразбуру (Француска).

www.coe.int

CABET EVROPSKE UNIJE - CABET MINISTARA / COUNCIL OF EUROPEAN UNION / CONSEIL DE L'UNION EUROPÉENNE / RAT DER EUROPÄISCHEN UNION

Савет Европске уније (ЕУ) или Савет министара ЕУ представља најважније тело ЕУ, које има законодавне и извршне надлежности. Савет ЕУ чине по један министар из сваке државе чланице, и то у зависности од области која се налази на дневном реду Савета. Савет је надлежан за доношење одлука ради остваривања Уговором утврђених циљева, доношење прописа, усаглашавање економских политика држава чланица итд. У Савету се одлуке доносе једногласно или квалификованом већином (глас државе је одређен с обзиром на број становника - за изгласавање одлуке неопходно је најмање 255 од укупно 345 гласова у Савету). Састанци Савета одржавају се редовно једанпут месечно, а по потреби се организују и ванредна заседања, као и незванични састанци на којима се не доносе одлуке (називају се и гимник састанци, по имену немачког дворца у коме је одржан први овакав састанак у априлу 1974. године). Најзначајније одлуке доносе се на састанцима министара спољних послова држава чланица (састанак Савета за опште послове - General Affairs Council - GAC) и на састанцима министара за економију и финансије (ЕКОФИН).

www.europa.eu/institutions/inst/council

СИСТЕМ ПРАВНЕ ПРОБЕРЕ / SCREENING / REVUE / SCREENING

Систем правне провере представља анализу усклађености државних закона и прописа са *acquis communautaire* ЕУ, коју заједнички спроводе држава кандидат и Европска комисија. Анализа по секторима пружа преглед правних инструмената које би држава кандидат требало да усвоји или придода постојећим, са циљем усклађивања домаћег законодавства са *acquis*. Систем правне провере служи као основ за преговоре о чланству између ЕУ и државе кандидата.

СОЦИЈАЛНА ДИМЕНЗИЈА / SOCIAL DIMENSION / LA DIMENSION SOCIALE / SOZIALE DIMENSION

Пошто је утицај заједничког тржишта на друштвене односе веома значајан, потребно је посебно обратити пажњу на ефекте које оно има на грађане Европске уније. Социјална димензија указује на један од начина на који се испољава јединствено тржиште ЕУ. Као важан елемент социјалне димензије наводи се социјални дијалог, у којем учествују представници запослених, представници ЕУ и представници послодаваца.

<http://www.fedee.com/histsoc.html>

СОЦИЈАЛНА ПОВЕЉА / SOCIAL CHARTER / CHARTE SOCIALE / SOZIALCHARTA

Социјална повеља утврђује основна социјална права, тако што у тридесет тачака таксативно наводи стандарде на којима ова права почивају. Овај документ су у децембру 1989. године усвојиле све државе чланице (осим Велике Британије, која је Повељи приступила касније) и није правно обавезујући за државе чланице ЕУ. Повељом је уређено широко поље социјалних права - од једнаког третмана свих запослених до њихове социјалне заштите и праведних зарада.

www.europa.eu/scadplus/glossary/social_charter_en.htm

СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ / EU SOCIAL POLICY / POLITIQUE SOCIALE DE L'UNION EUROPÉENNE / EUROPÄISCHE SOZIALPOLITIK

Основи социјалне политике уређују се на основу XI наслова (бивши VIII наслов) Уговора о оснивању Европске заједнице. Циљ социјалне политике коју спроводи Европска унија је побољшање животних и радних услова - подстицањем запошљавања и обезбеђивањем једнаких могућности и прилика за све, уз неопходну социјалну заштиту. Већину акција на спровођењу социјалне политике ЕУ остварује кроз одговарајуће програме уз финансијску подршку Европског социјалног фонда.

www.europa.eu/pol/socio

СПОРАЗУМ О САРАДЊИ / COOPERATION AGREEMENT / ACCORD DE COOPÉRATION / KOOPERATIONSABKOMMEN

Споразум о сарадњи је посебна врста споразума који Европска унија потписује са трећим земљама ради продубљивања односа изван искључиво трговинских веза (култура, безбедност, политика). Бивша СФРЈ склопила је Споразум о сарадњи са ЕЗ још 1980. године. Овај споразум је бившој СФРЈ омогућавао одређене трговинске повластице без обавезе реципроцитета, као и сарадњу у другим областима (техничко-технолошку и финансијску сарадњу). Слични споразуми, под називом Споразуми о сарадњи и трговини, закључивани су почетком деведесетих година са земљама средње и источне Европе у оквиру процеса европских интеграција.

http://europa.eu/pol/ext/index_en.htm

СПОРАЗУМ О СЛОБОДНОЈ ТРГОВИНИ - ОБЛАСТ СЛОБОДНЕ ТРГОВИНЕ / FREE TRADE AREA AGREEMENT - FREE TRADE AREA / ESPACE DE LIBRE ÉCHANGE / FREIHANDELSABKOMMEN

Споразум о слободној трговини представља уговорни однос између двеју или више држава, којим се укидају царине и смањују нецаринске препреке, како би се обезбедио неометан проток роба и услуга између потписника. Област слободне трговине треба разликовати од царинске уније, која представља виши облик економског повезивања двеју или више држава, укључујући заједничку царинску политику према трећим земљама.

СПОРАЗУМ СРЕДЊОЕВРОПСКЕ ЗОНЕ СЛОБОДНЕ ТРГОВИНЕ (ЦЕФТА) / CENTRAL EUROPEAN FREE TRADE AGREEMENT (CEFTA) / ACCORD DE LIBRE ÉCHANGE D'EUROPE CENTRALE (CEFTA/ALEEC) / ABKOMMEN ÜBER DIE ZENTRALEUROPÄISCHE FREIHANDELSZONE (CEFTA)

Основни циљ Споразума о оснивању средњоевропске зоне слободне трговине је био усклађивање економских односа између држава потписница путем развоја трговине и комерцијалних активности, подизањем животног стандарда и обезбеђивањем услова за пораст запослености, повећањем продуктивности и постизањем финансијске стабилности. Споразум о слободној трговини у средњој Европи потписале су Чехословачка, Мађарска и Пољска у децембру 1992. године; Словенија у јануару 1996. године; у јулу 1997. године Румунија, а Хрватска у децембру 2002. године. ЦЕФТИ су 19. децембра 2006. године приступиле Србија, Црна Гора, Албанија и Босна и Херцеговина. Да би држава постала чланица ЦЕФТА, мора да испуни неколико услова, односно мора да има закључен Споразум о придруживању ЕУ, као и споразуме о слободној трговини са осталим државама чланицама ЦЕФТА. За земље средње Европе постојао је још један услов, а односио се на чланство у Светској трговинској организацији.

www.cefta.int

СПОРАЗУМ О СТАБИЛИЗАЦИЈИ И ПРИДРУЖИВАЊУ (ССП) / STABILISATION AND ASSOCIATION AGREEMENT (SAA) / ACCORD DE STABILISATION ET D'ASSOCIATION (ASA) / STABILITÄTS-UND ASSOZIIERUNGSABKOMMEN (SAA)

Споразум о стабилизацији и придруживању је међународни споразум између Европске уније (ЕУ) и државе западног Балкана, којим се утврђује програм реформи које држава потписница треба да спроведе како би стекла званични статус кандидата за чланство у ЕУ са коначним циљем ступања у чланство Европске уније. ССП је заснован на поштовању демократије и људских права, владавине права и тржишној економији. За разлику од Европских споразума - претходне генерације споразума које је ЕУ потписала са државама средње и источне Европе - ССП придаје посебан значај политичкој и економској стабилизацији држава и региона западног Балкана у целини. Споразумом о стабилизацији и придруживању успоставља се правни оквир којим се утврђују односи државе потписнице и ЕУ у питањима слободног промета људи, роба, услуга и капитала, правосуђа и унутрашњих послова, конкуренције, финансијске сарадње, усклађивања закона итд. Спровођењем ССП, држава потписница почиње постепено да усваја *acquis communautaire* у приоритетним областима и да развија зону слободне трговине са ЕУ. Европска унија је склопила ССП са свим државама западног Балкана, тј. Македонијом, Хрватском, Албанијом, Црном Гором, Босном и Херцеговином и Србијом.

http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accesion_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/history_en.htm#sap_agreement

СТРУКТУРНИ ФОНДОВИ / STRUCTURAL FUNDS / FONDS STRUCTURELS / STRUKTURFONDS

Структурни фондови су део комунитарне структурне политике, чија је основна намена смањивање разлика у степену развијености региона, али и држава чланица Европске уније. Овом политиком подстиче се економска и друштвена кохезија ЕУ. У периоду од 1994. до 1999. године издвојено је за четири структурна фонда око 35% буџета ЕУ (208 милијарди евра). Приближна средства издвојена су за ову намену и у периоду од 2000. до 2006. године. За период од 2007. до 2013. године издвојено је 308 милијарди евра. Како би се омогућило приступање најсиромашнијих држава ЕУ (15), Европској монетарној унији, Грчкој, Ирској, Португалу и Шпанији су у периоду од 1993. до 2000. године одобрена додатна средства у оквиру Кохезионог фонда. У оквиру политике помоћи регионима, ЕУ је успоставила четири финансијска инструмента: Европски социјални фонд, Европски фонд за управљање и гаранције у пољопривреди, Европски фонд за регионални развој и Финансијски инструмент за управљање у рибарству.

http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/prod/sf_en.htm

СТУБОВИ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ / PILLARS OF THE EUROPEAN UNION / PILIERS DE L'UNION EUROPÉENNE / SÄULE DER EUROPÄISCHEN UNION

У свакодневном речнику Европске уније (ЕУ) често се помињу “три стуба” ЕУ, како би се одредила трочлана организациона структура у оквиру које се налазе различите области и надлежности ЕУ. Оваква структура ЕУ предложена је и усвојена Уговором о ЕУ у Мастрихту 1992. године. Први стуб ЕУ чине области које се налазе у искључивој надлежности Европских заједница - царинска унија, јединствено тржиште, заједничка пољопривредна политика, монетарна унија, држављанство ЕУ итд. Други стуб обухвата заједничку спољну и безбедносну политику, а трећи полицијску и правосудну сарадњу у кривичним стварима.

http://europa.eu/scadplus/glossary/eu_pillars_en.htm

СТУДИЈА ИЗВОДЉИВОСТИ / FEASIBILITY STUDY / ÉTUDE DE FAISABILITÉ / DURCHFÜHRBARKEITSTUDIE

Студија изводљивости, у оквиру ПСП, коју израђује Европска комисија, изражава процену спремности одређене државе западног Балкана да започне преговоре о Споразуму о стабилизацији и придруживању (ССП). Приликом припреме студије изводљивости, посебна пажња се придаје степену усвајања и спровођења препорука и закључака Заједничке консултативне радне групе (КРГ), а у случају Србије и Црне Горе и састанака у оквиру Унапређеног сталног дијалога. На основу закључка Студије који подноси Европска комисија, Савет ЕУ доноси одлуку о започињању преговора. Државна заједница Србија и Црна Гора добила је позитивну оцену Студије изводљивости за закључење Споразума о стабилизацији и придруживању Европској унији 12. априла 2005. године.

СТУДИЈА УЧИНКА / IMPACT ASSESSMENT STUDY / ÉTUDE D'ÉVALUATION D'IMPACT / LEISTUNGSTUDIE

Студија учинка је анализа ризика, могућности, трошкова и добити за привреду и државни буџет, као и за различите интересне групе у друштву, настале услед примене одређених мера или прописа ЕУ, тј. *acquis communautaire*.

СУБСИДИЈАРНОСТ / SUBSIDIARITY / SUBSIDIARITÉ / SUBSIDIÄRE ZUSTÄNDIGKEIT

Принцип субсидијарности одлика је савезних држава и сложених организација у којима постоји вертикална подела власти, односно надлежности. Он омогућава да се надлежност пренесе на други ниво и тиме обезбеди најделотворнији начин доношења и спровођења одлука. Делотворност принципа субсидијарности условљена је поштовањем принципа демократичности, солидарности, функционалности и економичности. Уговором о Европској унији, принцип субсидијарности увршћен је као саставни део Уговора о оснивању ЕЗ. Члан 5, став II овог уговора гласи: "У областима које не спадају у њену искључиву надлежност, Заједница предузима мере у складу са начелом субсидијарности - само ако циљеви предвиђене акције не могу бити у потребној мери остварени од стране држава чланица, односно могу бити успешније остварени од стране Заједнице, имајући у виду величину или утицај предвиђене акције."

http://europa.eu/scadplus/glossary/subsidiarity_en.htm

ТАЕКС – БИРО ЗА ТЕХНИЧКУ ПОМОЋ И РАЗМЕНУ ИНФОРМАЦИЈА / TAIEX - TECHNICAL ASSISTANCE INFORMATION EXCHANGE OFFICE / TAIEX - OFFICE D'ASSISTANCE TECHNIQUE / TAIEX - AMT FÜR DEN INFORMATIONSAUSTAUSCH ÜBER TECHNISCHE HILFE

Таекс (TAIEX) је посебно одељење у оквиру Генералног директората Европске комисије за проширење (DG Enlargement). Циљ Таекса је пружање краткорочне помоћи новим чланицама Европске уније, државама кандидатима за чланство у ЕУ и земљама западног Балкана код усклађивања домаћих прописа са правним тековинама Европске уније, њиховог спровођења, као и изградње неопходне административне инфраструктуре. Таекс има улогу посредника у преносу искустава Европске комисије и земаља чланица ЕУ земљама у процесу придруживања ЕУ. Таекс организује низ активности којима се крајњим корисницима упућује неопходна помоћ. Организовањем и координацијом семинара, радионица, студијских путовања и посета експерата, Таекс одговара на захтеве корисника помоћи за неопходном експертизом или потребним искуством. Програмом руководе стручњаци из одељења Таекс Генералног директората Европске комисије за проширење, у сарадњи са стручњацима државних и регионалних административних тела земаља чланица и других органа ЕУ (Европски парламент, Комитет региона, Економски и социјални комитет и сл). Осим стручњака из државних и регионалних управа, Таекс ангажује и стручњаке из разних удружења и институција из полуприватног сектора, а у одређеним случајевима и са универзитета и из приватног сектора.

www.taie.x.be

<http://ec.europa.eu/enlargement/taie.x>

ТЕМПУС – САРАДЊА У ОБЛАСТИ ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА ИЗМЕЂУ ДРЖАВА ЧЛАНИЦА ЕУ И ПАРТНЕРСКИХ ДРЖАВА / TEMPUS - HIGHER EDUCATION COOPERATION SCHEME BETWEEN EU MEMBER STATES AND PARTNER COUNTRIES / TEMPUS - COOPÉRATION DANS LE DOMAINE DE L'ÉDUCATION SUPÉRIEURE ENTRE LES ÉTATS MEMBRES ET LES ÉTATS PARTENAIRES / TEMPUS - PROGRAMM ZUR ZUSAMMENARBEIT IM HOCHSCHULBEREICH

ТЕМПУС представља програм помоћи Европске уније земљама западног Балкана, Заједници Независних Држава и Монголији у спровођењу реформи у оквиру система високог образовања.

Прва фаза Темпус програма започета је 1990. године, са циљем да одговори на потребе за реформама високог образовања у земљама централне и источне Европе након пада Берлинског зида 1989. године. ТЕМПУС се финансира средствима из програма ИПА, односно, у случају ЗНД и Монголије, из

програма ТАЦИС, и представља део општег програма помоћи ЕУ привредном и друштвеном реструктурирању ових држава. Србија и Црна Гора (сада Србија) учествује у програму ТЕМПУС од децембра 2000. године. У јуну 2002. године Савет министара ЕУ је усвојио одлуку да прошири програм и на медитеранске партнере: Алжир, Египат, Јордан, Либан, Мароко, Палестинска управа, Сирија и Тунис.

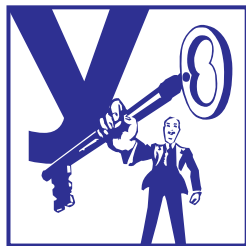
www.ec.europa.eu/tempus

www.tempus.ac.rs

ТВИНИНГ / TWINNING / JUMELAGE / PARTNERSCHAFT

Твининг је главни механизам помоћи за јачање државне управе, који је намењен државама које теже чланству у Европској унији. Овај облик сарадње, започет 1998. године, помаже државама кандидатима и потенцијалним кандидатима да у фази претприступања развију државноадминистративне капацитете. Јачањем капацитета повећава се способност тих држава да усвоје и примене правне тековине ЕУ (acquis communautaire) по истим стандардима као и државе чланице. Путем твининга, службеници државе чланице ЕУ размењују искуства и сарађују са колегама из држава кандидата и потенцијалних кандидата, како би и они усвојили знања неопходна за делотворно спровођење правних тековина ЕУ.

http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/technical-assistance/twinning_en.htm

УГОВОР ИЗ АМСТЕРДАМА / TREATY OF AMSTERDAM / TRAITÉ D'AMSTERDAM / VERTRAG VON AMSTERDAM

Уговор из Амстердама резултат је рада Међувладине конференције у Торину 1996. године. Уговор су потписали министри земаља чланица октобра 1997. године, а на снагу је ступио 1. маја 1999. Уговор из Амстердама је изменио и допунио оснивачке уговоре (Уговор о ЕУ и Уговор о ЕЗ) у областима правосудја и унутрашњих послова, социјалне политике и политике запошљавања, проширио област одлучивања квалификованом већином у Савету ЕУ и правно утемељио принцип флексибилности.

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/amsterdam_treaty/index_en.htm

<http://www.eurotreaties.com/amsterdamtext.html>

http://europa.eu/abc/treaties/index_en.htm

УГОВОР ИЗ ЛИСАБОНА / TREATY OF LISBON / TRAITE DE LISBONNE / VERTRAG VON LISSABON

Усвајањем Уговора из Лисабона 13. децембра 2008. године, решена је дуга криза у ЕУ настала 2005. године, одбацивањем предлога Уговора о уставу на референдумима у Франуској и Холандији.

Ступањем на снагу Лисабонског уговора 1. децембра 2009. године, ЕУ добија председника Европског савета и Високог представника за спољну и безбедносну политику који је истовремено потпредседник Европске комисије. Број области у којима се одлуке доносе квалификованом већином се увећава у око 50 нових области, укључујући правну и полицијску сарадњу, образовање и економску политику. Консензус је и даље потребан за спољну политику, одбрану, социјална питања, опорезивање и културу. Национални парламенти такође добијају више права да надгледају рад институција ЕУ. Лисабонски уговор се позива и на повељу о основним правима, које су у свом раду морају придржавати све институције ЕУ.

www.europa.eu/lisbon_treaty/index_en.htm

УГОВОР ИЗ МАСТРИХТА - УГОВОР О ЕВРОПској УНИЈИ / TREATY ON THE EU - MAASTRICHT TREATY / TRAITÉ DE MAASTRICHT - TRAITÉ DE L'UNION EUROPÉENNE / VERTRAG VON MAASTRICHT - EU-VERTRAG

Уговором из Мاستрихта (потписан 1992, ратификован 1993. године) извршена је до тада најрадикалнија реформа дотадашње ЕЗ. Овим уговором успостављена је Европска унија, чиме је створена чвршћа унија народа Европе и започета нова ера у процесу европских интеграција. Уговором о

ЕУ постављени су јасни циљеви: остваривање економске и монетарне уније, увођење јединствене валуте, заједничке спољне и безбедносне политике, заједничка одбрамбена политика, а затим и одбрана, увођење држављанства ЕУ, као и сарадња у области правосуђа и унутрашњих послова.

<http://www.eurotreaties.com/maastrichtec.pdf>

<http://www.eurotreaties.com/maastrichttext.html>

http://europa.eu/abc/treaties/index_en.htm

УГОВОР ИЗ НИЦЕ / TREATY OF NICE / TRAITÉ DE NICE / VERTRAG VON NIZZA

Уговор из Нице усвојен је крајем 2000, а ступио је на снагу 1. фебруара 2003. године. Уговор предвиђа значајне институционалне реформе Европске уније, са циљем стварања институционалног оквира за проширење ЕУ, које се десило 2004. године. Реформе које садржи уговор из Нице предвиђају измене састава и начина рада Европске комисије, измене у одмеравању гласова у Савету, напуштање права вета и механизам ојачане сарадње који омогућава државама чланицама које су достигле одређени степен економског развоја да брже ступају у процес интеграције.

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/nice_treaty/index_en.htm

http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/12001C/pdf/12001C_EN.pdf

http://europa.eu/abc/treaties/index_en.htm

УГОВОР ИЗ ПАРИЗА - УГОВОР О ОСНИВАЊУ ЕВРОПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ЗА УГАЉ И ЧЕЛИК / PARIS TREATY - TREATY ESTABLISHING THE EUROPEAN COAL AND STEEL COMMUNITY / TRAITÉ DE PARIS - TRAITÉ DE L'ÉTABLISSEMENT DE LA COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE DU CHARBON ET DE L'ACIER / VERTRAG VON PARIS - VERTRAG ÜBER GRÜNDUNG DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFT FÜR KOHLE UND STAHL (MONTANUNION)

СР Немачка, Француска, Италија, Белгија, Холандија и Луксембург потписали су 18. априла 1951. године Уговор о оснивању Европске заједнице за угаљ и челик. Уговор је потписан на педесет година и омогућио је да се целокупна производња угља и челика држава потписница стави под наднационални надзор тзв. Високе власти. Овај уговор је представљао почетак новог облика међународне сарадње, а кључни принцип сарадње је наднационалност. Државе потписнице обавезале су се да ће извршавати одлуке Високе власти. Принципи демократичности и сарадње остваривани су кроз заједничка тела: Висока власт (9 чланова изабраних на 6 година), Суд правде (7 независних судија), Савет министара (6 министара спољних послова) и заједничка Скупштина (78 посланика). Уговор из Рима (1957. година) проширио је заједничку сарадњу на друге привредне области (Европска економска заједница - ЕЕЗ и Европска заједница за атомску енергију - ЕВРОАТОМ). Институције Европске заједнице за угаљ и челик су Уговором о спајању 1965. године уједињене са институцијама ЕЕЗ и ЕВРОАТОМ у једну Комисију и један Савет. По истеку Париског уговора, 23. јула 2002. године, ЕЗУЧ је престала да постоји, а производња и промет угља и челика прешли су у надлежност Европске заједнице, па се сада челик третира као свака друга индустријска роба на тржишту ЕУ.

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_ecsc_en.htm

http://europa.eu/abc/treaties/index_en.htm

УГОВОРИ ИЗ РИМА / THE TREATIES OF ROME / TRAITÉS DE ROME / RÖMISCHE VERTRÄGE

Римским уговорима, потписаним 1957. године, основане су Европска економска заједница (ЕЕЗ) и Европска заједница за атомску енергију (ЕВРОАТОМ). Уговорима је установљена царинска унија између држава чланица Европске заједнице за угаљ и челик - ЕЗУЧ (СР Немачка, Француска, Италија, Холандија, Белгија и Луксембург) и постављено је као циљ стварање заједничког тржишта унутар којег би се обезбедило слободно кретање људи, роба, услуга и капитала. Циљ ЕВРОАТОМ-а је био заједнички развој у области коришћења атомске енергије у цивилне сврхе у шест држава чланица. Римски уговори и Уговор о Европској заједници за угаљ и челик (1951. година) представљају оснивачке уговоре Европске заједнице.

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_eec_en.htm

http://europa.eu/abc/treaties/index_en.htm

УГОВОР О ЕНЕРГЕТСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ / ENERGY COMMUNITY TREATY / TRAITÉ POUR LA COMMUNAUTÉ DE L'ENERGIE / VERTRAGS ZUR GRÜNDUNG DER ENERGIEGEMEINSCHAFT

Уговор о оснивању регионалне енергетске заједнице југоисточне Европе потписали су у Атини 25. октобра 2005. године представници Европске заједнице, Србије, Албаније, Босне и Херцеговине, Македоније, Румуније, Бугарске, Хрватске, Црне Горе и Привремене мисије Уједињених нација на Косову. Уговор је ступио на снагу 1. јула 2006. године, а Народна скупштина Републике Србије га је ратификовала 14. јула 2006. године. Уговор о енергетској заједници представља најзначајнију активност у транзицији енергетских сектора свих земаља региона и превазилази значај економског, тржишног и техничког повезивања, уз изузетно важну улогу за укупни процес европских интеграција.

www.energy-community.org

УГОВОР О СПАЈАЊУ / MERGER TREATY / TRAITÉ SUR LA FUSION / FUSIONSVERTRAG

Уговор о спајању потписан је у Бриселу 8. априла 1965, а ступио је на снагу 1. јула 1967. године. Овим уговором обједињени су Висока власт Европске заједнице за угаљ и челик, Савет Европске економске заједнице и Савет Европске заједнице за атомску енергију у један заједнички Уговор. Исто тако су комисије ових заједница и Висока власт Европске заједнице за угаљ и челик, обједињени у јединствену Комисију Европске заједнице.

www.economicexpert.com/a/Merger:Treaty.htm

УНАПРЕЂЕНИ СТАЛНИ ДИЈАЛОГ - УСД/ ENHANCED PERMANENT DIALOGUE / DIALOGUE PERMANENT RENFORCÉ / ERHÖHEND DAUERHAFT DIALOG

Непредвиђено кашњење у доношењу Уставне повеље и стварању државне заједнице Србија и Црна Гора довело је до померања рокова у вези са процесом придруживања Европској унији. У јулу 2003. године успостављен је Унапређени стални дијалог (УСД), нови механизам за сарадњу ЕУ и Србије и Црне Горе у процесу придруживања. Унапређени стални дијалог (који се суштински не разликује од КРГ) успостављен је како би се време до отпочињања преговора о Споразуму о стабилизацији и придруживању искористило за додатне припреме и помоћ. У оквиру УСД периодично се одржавају стручне консултације у вези са тренутним стањем и капацитетима у различитим секторима привреде и државној администрацији. Резултат ових састанака су заједничке препоруке, од чије примене зависи спремност земље за преговоре о ССП. Са почетком преговора о ССП, састанци УСД се настављају као вид административног извештавања и сарадње.

www.seio.gov.rs

УРЕДБА (ПРАВНИ АКТ ЕВРОПСКИХ ЗАЈЕДНИЦА) / REGULATION / REGLEMENT / VERORDNUNG

Уредба је општи акт ЕЗ који се односи на неограничен број случајева, примењује се на целој територији ЕЗ, директно је примењив и има директно дејство, попут закона које доноси скупштина. Према члану 249 Уговора о ЕЗ, уредбе доносе: Парламент заједно са Саветом Европске уније, на предлог Комисије, само Савет ЕУ на предлог Комисије или Европска комисија. Процедура доношења уредбе зависи од области која се регулише. Уредбе се односе на све државе чланице. Државе чланице нису овлашћене да уредбе примењују делимично или да бирају који ће део уредбе применити, а који не. На тај начин се спречава дејство прописа који су у супротности са правом ЕУ. Чланице, такође, не смеју доносити нова правила нити имати праксу која би омогућила непримењивање уредбе. Од свих правних аката које доноси ЕУ, уредбе су по свом значају најприближније домаћим законима.

http://ec.europa.eu/community_law/introduction/what_regulation_en.htm

ФАР - ПРОГРАМ ЗА РЕСТРУКТУРИРАЊЕ ЕКОНОМИЈА ПОЉСКЕ И МАЂАРСКЕ / PHARE POLAND HUNGARY ACTION FOR THE RESTRUCTURING OF THE ECONOMY / PHARE - POLOGNE, HONGRIE ASSISTANCE POUR LA RESTRUCTURATION ÉCONOMIQUE / PROGRAMM PHARE - HILFSPROGRAMM ZUR UMGESTALTUNG DER WIRTSCHAFT DER OSTEUROPÄISCHEN LÄNDER

Програм помоћи ФАР установљен је након пада комунизма у средњој и источној Европи 1989. године, са циљем да се помогне привредна обнова земаља у овом региону. ФАР је представљао главни финансијски инструмент стратегије претприступања за десет држава средње и источне Европе које су поднеле молбе за чланство у Европској унији. У почетку је ФАР био намењен само Пољској и Мађарској, да би временом у њега биле укључене Бугарска, Чешка, Естонија, Летонија, Литванија, Румунија, Словачка и Словенија. Касније су из овог програма финансиране и Албанија, Хрватска, Босна и Херцеговина и Македонија. Хрватској је помоћ у оквиру ФАР била укинута 1995. године. За државе западног Балкана 5. децембра 2000. године уведен је нови финансијски инструмент КАРДС. Циљеви програма ФАР за период од 2000. до 2006. године били су усмерени на изградњу институција неопходних у процесу приближавања ЕУ, као и на подршку улагањима. Сличан програм - ТАЦИС (Technical Assistance for the Commonwealth of Independent States) примењује се у Заједници Независних Држава.

<http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/financial-assistance/phare>

ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТ ЗА СМЕРНИЦЕ У РИБАРСТВУ (ФИСР) / FINANCIAL INSTRUMENT FOR FISHERIES GUIDANCE (FIFG) / INSTRUMENT FINANCIER D'ORIENTATION DE LA PÊCHE (IFOP) / FINANZINSTRUMENT FÜR DIE AUSRICHTUNG DER FISCHEREI (FIAP)

Финансијски инструмент за Смернице у рибарству (ФИСР) основан је 1993. године, као одговор на кризу у сектору рибарства почетком деведесетих година, са циљем да се помогне овом сектору у процесу реструктурирања. Овај фонд има за циљ да допринесе уравнотежености ресурса у сектору рибарства, да повећа конкурентност и развој предузећа и читавог сектора рибарства и аквакултуре, и да ревитализује регионе који од њих зависе.

http://europa.eu/legislation_summaries/maritime_affairs_and_fisheries/fisheries_sector_organisation_and_financing/l60017_en.htm

http://europa.eu/legislation_summaries/maritime_affairs_and_fisheries/fisheries_sector_organisation_and_financing/index_en.htm

ФЛЕКСИБИЛНОСТ / FLEXIBILITY / FLEXIBILITÉ / FLEXIBILISIERUNG

Принцип флексибилности (постепене интеграције) омогућава државама чланицама које су за то заинтересоване и спремне да продубе сарадњу у одређеним областима политике Европске уније, односно да напредују брже од других. Овај принцип омогућава државама које нису спремне, или нису тренутно заинтересоване за продубљивање сарадње у одређеној области, да одаберу могућност да у томе не учествују. Најпознатији примери позивања на принцип флексибилности су они у вези са успостављањем економске и монетарне уније и применом Шенгенског споразума - у првом случају су Велика Британија и Данска одлучиле да не учествују у поменутом процесу, а у другом им се придружила и Република Ирска. Уговором из Амстердама уведена су одређена ограничења права позивања на принцип флексибилности при продубљивању сарадње - флексибилност се користи само у областима које су изричито наведене у Уговору, примењује се искључиво када је у питању већина држава, и то као последње средство, а свака чланица има право вета. Уговором из Нице поново је одређено у којим случајевима, колико држава, у којим областима и под којим условима могу да продубе сарадњу. Овим уговором право вета дозвољено је само у вези са увођењем специјалне клаузуле која се односи на заједничку спољну и безбедносну политику, док је за први и трећи стуб ово право укинута.

ХУМАНИТАРНА КАНЦЕЛАРИЈА ЕВРОПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ (ЕХО) / EUROPEAN COMMUNITY HUMANITARIAN OFFICE (ECHO) / OFFICE HUMANITAIRE DE LA COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE (OHCE) / AMT FÜR HUMANITÄRE HILFE DER EG (АННЕС)

Хуманитарна канцеларија Европске заједнице (ЕХО) је тело Европске комисије основано 1992. године са циљем да надзире и координира хуманитарну помоћ Европске уније. ЕХО пружа хитну хуманитарну помоћ, као и помоћ за обнову на кризним подручјима, у више од 60 земаља. Ова установа је специјализована за хитне хуманитарне интервенције, док дугорочне пројекте хуманитарне помоћи предузимају Генерална дирекција за развој и хуманитарну помоћ или Генерална дирекција за спољне односе. Прва област деловања ЕХО обухвата финансирање куповине хране, лекова, медицинске опреме, чишћење минских поља, изградњу привремених центара за смештај избеглих лица, програме за спречавање катастрофа итд. Друга област је подршка информативним делатностима чија је сврха обавештавање јавности о разним хуманитарним проблемима, као што су на пример противпешадијске мине. ЕХО је на простору западног Балкана био активан до 2003. године, када је у Србији окончана последња мисија на овом простору.

www.ec.europa.eu/echo

ЦАРИНСКА УНИЈА / CUSTOMS UNION / UNION DOUANIERE / ZOLLUNION

Царинска унија је облик удруживања двеју или више држава којим се споразумно укидају царине у међусобној размени, односно уводи заједничка царина на увоз производа из трећих земаља. Царинска унија је била главно економско упориште Уговора о оснивању Европске економске заједнице из 1957. године, који је већ тада предвиђао слободно кретање људи, робе, услуга и капитала (четири слободе) између држава чланица ЕЕЗ.

http://europa.eu/scadplus/glossary/customs_union_en.htm

ЦЕНТРАЛНОЕВРОПСКА ИНИЦИЈАТИВА (ЦЕИ) / CENTRAL EUROPEAN INITIATIVE (CEI) / INITIATIVE DE L'EUROPE CENTRALE (IEC) / MITTELEUROPAISCHE INITIATIVE (MEI)

Европска сцена обилује разноврсним облицима вишестране регионалне сарадње. Централноевропска иницијатива је најстарија и највећа иницијатива у региону средње и источне Европе након распада бившег комунистичког блока. ЦЕИ су основале Аустрија, Италија, Мађарска и СФР Југославија 1989. године. За само пет година број учесника се увећао на 10, да би две године касније Централноевропска иницијатива бројала 16 држава учесница. СР Југославија (сада Србија) је 2000. године постала седамнаеста чланица. Данас ЦЕИ има 18 држава чланица: Албанија, Аустрија, Белорусија, Босна и Херцеговина, Бугарска, Црна Гора, Хрватска, Чешка, Мађарска, Италија, Македонија, Молдавија, Пољска, Румунија, Србија, Словачка, Словенија и Украјина. Организациона структура ЦЕИ, као међувладиног форума за окупљање и сарадњу, је флексибилна и одговара новим развојним токовима у Европи. ЦЕИ је формирала јединствен оквир за дијалог, координацију и сарадњу земаља чланица у областима политике, економије и културе, стварајући атмосферу међусобног разумевања за разматрање, планирање, проучавање и спровођење разних пројеката. Као и у случају других регионалних облика сарадње, средиште политичког консензуса почива на заједничкој тежњи за чланством у ЕУ.

www.ceinet.org

ЦРНОМОРСКА ЕКОНОМСКА САРАДЊА / ORGANISATION OF THE BLACK SEA ECONOMIC COOPERATION / COOPÉRATION ÉCONOMIQUE DE LA MER NOIRE / ÖKONOMISCHE MITARBEIT SCHWARZEN MEERS

Идеја о економској сарадњи држава у региону Црног мора потекла је почетком деведесетих година 20. века од тадашњег председника Турске Тургута Озала. У смирај хладноратовских тензија иницијатива турског шефа државе наишла је на позитиван одјек код четири приобалне државе: СССР, Турске, Румуније и Бугарске. Процес припреме уговора о сарадњи започео је децембра 1990. године у Анкари, а окончан је две године касније усвајањем Декларације о црноморској економској сарадњи на самиту у Истанбулу. Декларацију је

потписало 11 држава учесница: Албанија, Азербејџан, Бугарска, Грузија, Грчка, Јерменија, Молдавија, Румунија, Русија, Турска и Украјина. Већ приликом оснивања Црноморске економске сарадње (ЦМЕС), државе учеснице су јасно одредиле циљеве свог деловања. Сарадња држава у региону Црног мора у оквиру ЦМЕС одвија се у областима управљања природним добрима и богатством, саобраћају, туризму, енергетици, рударству, финансијама, као и у политичкој сарадњи, која се огледа у тежњи једног броја држава учесница за чланством у ЕУ.

<http://www.bsec-organization.org>

ЧЕТИРИ СЛОБОДЕ - СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ ЉУДИ, РОБЕ, УСЛУГА И КАПИТАЛА / FOUR FREEDOMS - FREE MOVEMENT OF PEOPLE, GOODS, SERVICES AND CAPITAL / LIBERTÉ DE MOUVEMENT DES GENS, DES MARCHANDISES, DES SERVICES ET DES CAPITAUX / VIER GRUNDFREIHEITEN - FREIER WAREN, PERSONEN, DIENSTLEISTUNGS UND KAPITALVERKEHR

Слободно кретање људи, робе, услуга и капитала - или четири слободе - стубови су на којима почива унутрашње тржиште Европске уније. Циљ унутрашњег тржишта биће остварен потпуним укидањем препрека за наведене слободе.

ШЕМА ТРГОВИНСКИХ ПОВЛАСТИЦА / SCHEME OF TRADE PREFERENTIALS / ARRANGEMENT DES PRÉFÉRENCES COMMERCIALES / SCHEMA DER HANDELSVERGÜNSTIGUNGEN

Општи услови преференцијалног увоза производа из земаља са којима Европска унија није уговорно уредила питање увоза на јединствено тржиште ЕУ одређују се уредбама Савета ЕУ. Шема трговинских повластица је једно од средстава спољне политике ЕУ, која условљава обнављање трговинских повластица поштовањем људских права, демократије и сл. Европска унија уредбом одређује количинска ограничења за индустријске, текстилне и пољопривредне производе, односно квоте за увоз из трећих држава (обично на једну до две године).

http://ec.europa.eu/trade/issues/global/gsp/index_en.htm

ШЕНГЕНСКИ СПОРАЗУМ / SCHENGEN AGREEMENT / TRAITÉ DE SCHENGEN / SCHENGENER ABKOMMEN

СР Немачка, Француска, Белгија, Луксембург и Холандија склопили су споразум (јун 1985. године, Шенген, Луксембург) којим је договорено постепено укидање унутрашњих граничних контрола и увођење слободе кретања за сва физичка лица – држављане земаља потписница споразума, осталих земаља чланица Европске уније или других земаља. Споразум је имплементиран кроз Шенгенску конвенцију, којом су установљене гаранције слободе кретања, коју је потписало пет поменутих држава 1990. године, а ступила је на снагу 1995. године. Шенгенски споразум и конвенција, заједно са декларацијама и одлукама које је донео Извршни одбор Шенгена, чине тзв. "Шенгенски асquis", који је ушао у текст Уговора из Амстердама и постао део комунитарног права. Државама потписницама придружиле су се Италија (1990. године), Португал и Шпанија (1991. године), Грчка (1992. године), Аустрија (1995. године), Шведска, Финска и Данска (1996. године), а марта 2001. године Норвешка и Исланд, које нису чланице ЕУ, али су чланице Европског економског простора. На референдуму одржаном у јуну 2005. године, грађани Швајцарске су такође одлучили да се њихова земља придружи Шенгенском споразуму. Словенија, Мађарска, Чешка Република, Словачка, Пољска, Летонија, Естонија, Литванија и Малта су 2007. године постале чланице Шенгенског споразума. Држављани микродржава: Андоре, Монака, Сан Марина, Ватикана и територија Гренланд и Фарска острва могу слободно да се крећу по државама потписницама Шенгенског споразума. Од држава чланица ЕУ, Велика Британија и Ирска нису потписнице Шенгенског споразума. Основан је и Шенген информациони систем (ШИС) са циљем

размене јединствених података међу државама чланицама Шенген зоне. С обзиром на то да постојећи информациони систем није био дизајниран да прихвати рад великог броја држава након последњег круга проширења, било је неопходно образовати ШИС II којем треба да приступе нове државе чланице. Нове државе чланице ЕУ нису аутоматски након приступања постале чланице Шенген конвенције, него ће тек након прелазног периода и оцене њихове спремности постати део Шенген зоне.

www.eurovisa.info

www.theschengenoffice.com

ШУМАНОВ ПЛАН / THE SCHUMAN PLAN / LE PLAN SCHUMAN / SCHUMANN-PLAN

Француски министар спољних послова Робер Шуман представио је 9. маја 1950. године план којим је отпочео процес постепене и функционалне интеграције држава оснивача Европске заједнице за угаљ и челик. Њиме је било предвиђено да се помире разнородни интереси у области производње угља и челика, да се омогући заједничко управљање овим ресурсима и спрече евентуални сукоби. Овим планом омогућен је повратак Немачке у нормалне европске политичке токове и обезбеђено њено учешће у оснивању Европских заједница. Овај датум (9. мај) слави се и као Дан Европе.

www.europa.eu/abc/symbols/9-may/decl_en.htm

ХРОНОЛОГИЈА ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА

1947	Основана Економска комисија
1948	ГАТТ ступио на снагу
	Основан ОЕЕЦ, ради координације Маршаловог плана
1949	Потписан Уговор о Северноатлантском савезу - НАТО
1950	Шуманова декларација
1951	Основана Европска заједница за угаљ и челик
1952	Уговор о оснивању Европске заједнице за угаљ и челик ступио на снагу
1955	Међувладина конференција у Месини
1956	Објављен Спаков извештај којим је најављено потписивање Римских уговора
1957	Римским уговорима основане Европска економска заједница и Европска заједница за атомску енергију
1958	Римски уговори ступили на снагу
1960	Основан ОЕЦД као наследник ОЕЕЦ
	Конвенцијом у Штокхолму, основана ЕФТА; исте године ЕФТА ступа на снагу
1961	Република Ирска поднела захтев за чланство у Европским заједницама
	Уједињено Краљевство и Данска затражиле преговоре са Европским заједницама (ЕЗ)
1963	Потписан Јелисејски споразум о француско-немачкој сарадњи
	Француска уложила вето на улазак Уједињеног Краљевства у ЕЗ
1966	Уједињено Краљевство, Република Ирска и Данска поновиле захтев за учлањење у ЕЗ
1967	Споразумима о уједињењу Европских заједница, формиран и јединствени органи ЕЗ
1968	Уклоњена сва међусобна царинска ограничења
	Уведене јединствене спољне царине
1969	Хашки самит: објављени јединствени принципи за проширење ЕЗ
1970	Отворени преговори о проширењу ЕЗ
1971	Уједињено Краљевство, Република Ирска и Данска потписале Споразум о пријему у ЕЗ
	Преговори између ЕЗ и шест чланица ЕФТА
1972	Потписан Споразум о специјалним односима са Португалом
1973	Уједињено Краљевство, Република Ирска и Данска прихватиле закључке Самита у Копенхагену и Декларацију о европском идентитету
1974	Са Уједињеним Краљевством отворени нови преговори у Луксембургу
	Самит у Паризу: програм у вези са изборима за Европски парламент
1975	Са 46 држава афричко-карипско-пацифичког региона потписана Ломска конвенција
	Након преговора Уједињеног Краљевства са ЕЗ и обављеног референдума, Уједињено Краљевство се определило за остатак у ЕЗ
	Грчка поднела кандидатуру за чланство
1976	Кандидатура Грчке прихваћена једногласно
	Потписан Споразум о расподели мандата за Европски парламент
1977	Португал и Шпанија поднеле кандидатуру за чланство у ЕЗ
1979	Грчка потписала Споразум о пријему у ЕЗ
	Одржани први непосредни избори за Европски парламент (ЕП)

1980	Грчка примљена у чланство ЕЗ
1984	Европски парламент гласао за Предлог уговора о оснивању Европске уније
	Самит у Даблину: Савет треба да предузима кораке ка коначном успостављању унутрашњег тржишта
1985	Друга међувладина конференција; Комисија израдила тзв. Белу књигу, у којој су наведени кораци у правцу довршавања унутрашњег тржишта и у којој су прокламоване тзв. четири слободе ЕЗ (слобода кретања људи, робе, услуга и капитала)
	Јединствени европски акт: усвојени амандмани на Римске уговоре и Париски уговор, којима је између осталог убрзан процес доношења одлука. Тај акт представља и тзв. прву реформу ка ЕУ
1986	Шпанија и Португал примљене у ЕЗ
1987	Јединствени европски акт ступио на снагу
	Турска поднела захтев за пријем у чланство ЕЗ
1989	Пад Берлинског зида
1990	Слобода кретања капитала прихваћена у девет земаља ЕЗ
	Кипар и Малта поднели захтев за чланство у ЕЗ
	Пет источнонемачких савезних држава уједињено са СР Немачком
1991	Преговори о јединственом европском економском простору
1991	Трећа међувладина конференција ЕЗ направила политички договор о оснивању ЕУ, чиме би три ЕЗ представљале први стуб сарадње. То је тзв. друга реформа ЕЗ ка ЕУ
1992	Предложен буџет за период од 1993. до 1997. године (Delor II)
	Потписан Уговор о јединственом европском економском простору (ЕЕА)
	Самит у Лисабону: појединачни преговори са чланицама ЕФТА
	Након референдума, Данци одбили да потврде Уговор из Мاستрихта
	ЕП потврдио ЕЕА
	Грчка постала десети члан Западноевропске уније
1993	Унутрашње тржиште почело да делује
	Ступио на снагу Уговор о Европској унији из Мастрихта
	Преговори о проширењу отпочели са Шведском, Финском и Аустријом
	Референдумом у Данској, прихваћен уговор из Мастрихта
	Уругвајска рунда ГАТТ успешно окончана
1994	Ступио на снагу Споразум о ЕЕА
	Основана Светска трговинска организација
	ЕП проширен на 626 чланова
	Шпанија и Португал укључене у јединствену пољопривредну политику ЕУ
	Основан Европски монетарни институт
	Пољска и Мађарска поднеле захтев за чланство у ЕУ
1995	Жак Сантер заменио Жака Делора на месту председника Европске комисије
	Европска комисија добија петогодишњи мандат
	Шенгенски споразум ступио на снагу у седам земаља (Холандија, Луксембург, Белгија, Немачка, Португал, Француска и Шпанија)
	Аустрија затражила да буде обухваћена Шенгенским споразумом
	Бугарска, Естонија, Летонија, Литванија, Румунија и Словачка затражиле чланство у ЕУ

1996	Четврта међувладина конференција израдила споразум који ће нешто касније бити познат као Уговор из Амстердама - трећи пакет реформи ЕУ
	Словенија и Чешка Република затражиле чланство у ЕУ
1997	Потписан Уговор из Амстердама
1999	Потписан Пакт о стабилности и расту
	Покренута јединствена валута у 11 земаља ЕУ
2000	Уговор из Нице прихваћен на нивоу Европског савета
2001	Потписан Уговор из Нице
	Грађани Ирске на референдуму одбили да ратификују овај Уговор, Македонија и Хрватска потписале ССП са ЕУ
2002	Јединствена европска валута – евро – пуштена у оптицај
	Грађани Ирске на поновљеном референдуму прихватили уговор из Нице
	На састанку Европског савета у Копенхагену 10 држава кандидата позвано да се придруже ЕУ
2003	Десет држава кандидата (Естонија, Летонија, Литванија, Мађарска, Малта, Кипар, Пољска, Словачка, Словенија и Чешка) потписале Уговор о приступању ЕУ
	Албанија започела преговоре о закључењу ССП
2004	Естонија, Литванија, Летонија, Мађарска, Малта, Кипар, Пољска, Словачка, Словенија и Чешка постале чланице ЕУ
	На Самиту у Риму, државе чланице усвојиле Уговор о уставу Европе
2005	Грађани Француске и Холандије на референдуму одбили Уговор о уставу Европе
	Швајцарска приступила Шенгенском споразуму
	ЕУ отпочела преговоре о чланству са Хрватском и Турском
	Србија и Црна Гора добила позитивну Студију изводљивости и отпочела преговоре за закључење ССП
	БиХ почела преговоре за закључење ССП
2006	Одржан референдум о осамостаљењу Црне Горе, Србија и Црна Гора постале независне државе
	Потписан мултилатерални споразум између ЕЗ и њених држава чланица и Албаније, БиХ, Бугарске, Хрватске, Македонија, Републике Исланд, Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Србије и привремене управе УН на Косову о успостављању заједничког европског ваздухопловног подручја
	Уговор о енергетској заједници ступио на снагу
2007	Бугарска и Румунија постале чланице Европске уније
	Потписан Уговор из Лисабона
	Парафиран текст ССП са Србијом
2008	Србија потписала и ратификовала ССП и Прелазни споразум о трговини и трговинским питањима
2009	Ратификован Уговор из Лисабона
	Србија једнострано примењује Прелазни споразум од 31. јануара 2009. године
	Европска унија укинула визе за путовања у земље чланице Шенгенског споразума за грађане Србије, Црне Горе и Македоније

РЕГИСТАР ИНСТИТУЦИЈА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Евројуст / Eurojust / Eurojust / Eurojust

Европска банка за обнову и развој (ЕБОР) / European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) / Banque européenne pour la reconstruction et le développement (BERD) / Europäische Bank für wiederaufbau und Entwicklung (EBWE)

Европска економска заједница (ЕЕЗ) / European Economic Community (EEC) / Communauté économique européenne (CEE) / Europäische Wirtschaftsgemeinschaft (EWG)

Европска заједница (ЕЗ) / European Community (EC) / Communauté européenne (CE) / Europäische Gemeinschaft (EG)

Европска заједница за атомску енергију (ЕВРОАТОМ) / European Atomic Energy Community / Communauté européenne de l'énergie atomique CEEA ou Euratom / Europäische Atomgemeinschaft (EURATOM)

Европска заједница за угљ и челик / European Coal and Steel Community (ECSC) / Communauté européenne du charbon et de l'acier (CECA) / Europäische Gemeinschaft für Kohle und Stahl (EGKS)

Европска инвестициона банка (ЕИБ) / European Investment Bank (EIB) / Banque européenne d'investissement (BEI) / Europäische Investitionsbank (EIB)

Европска комисија / European Commission / Commission européenne / Europäische Kommission

Европска полицијска канцеларија (ЕВРОПОЛ) / European Police Office (EUROPOL) / Office européen de police (EUROPOL) / Europäisches Polizeiamt (EUROPOL)

Европска унија (ЕУ) / European Union (EU) / Union européenne (UE) / Europäische Union (EU)

Европска фондација за обуку (ЕФО) / European Training Foundation (ETF) / Fondation européenne pour la formation (FEF) / Europäische Stiftung für Berufsbildung (ESB)

Европска централна банка (ЕЦБ) / European Central Bank (ECB) / Banque centrale européenne (BCE) / Europäische Zentralbank (EZB)

Европски инвестициони фонд (ЕИФ) / European Investment Fund (EIF) / Fond d'investissements européens (FIE) / Europäischer Investitionsfonds (EIF)

Европски парламент (ЕП) / European Parliament (EP) / Parlement européen (PE) / Europäisches Parlament (EP)

Европски рачуноводствени суд / European Court of Auditors / La cour des comptes européenne / Europäischer Rechnungshof

Европски савет / European Council / Conseil européen / Europäischer Rat

Европски социјални фонд / European Social Fund / Fond social européen / Europäischer Sozialfonds

Европски фонд за регионални развој (ЕФРР) / European Regional Development Fund (ERDF) / Fond européen pour le développement des régions (FEDR) / Europäischer Fonds für regionale Entwicklung (EFRE)

Европски фонд за управљање и гаранције у пољопривреди / European Agriculture Guidance and Guarantee Fund / Fonds européen de conseils et de garantie dans l'agriculture / Europäischer Ausrichtungs und Garantiefonds für die Landwirtschaft

Економски и социјални комитет (ЕКОСОК) / Economic and Social committee (ECOSOC) / Comité économique et social européen (CESE) / Wirtschafts und Sozialausschuss (WSA)

Инструмент претприступне помоћи (ИПА) / Instrument for Pre accession assistance (IPA) / Instrument d'aide de preadhésion (IAP) / Instruments für Heranführungshilfe (IPA)

Инструмент за спровођење структурних програма за претприступање (ИСПА) / Instrument for Structural Programmes for pre-Accession (ISPA) / Instrument pour les programmes structurels de preadhésion (ISPA) / Strukturpolitisches Instrument zur Vorbereitung auf den Beitritt (ISPA)

Канцеларија за статистику европских заједница (ЕВРОСТАТ) / Statistical Office of the European Communities (EUROSTAT) / Bureau de statistique des communautés européennes (EUROSTAT) / Statistisches Amt der europäischen Union (EUROSTAT)

Комитет политичких директора (КОПОЛ) / Committee of Political Directors (COPOL) / Comité des directeurs politiques (COPOL) / Ausschuss der politischen Direktoren (COPOL)

Комитет региона / Committee of the Regions / Comité des régions / Ausschuss der Regionen

Комитет сталних представника (КОРЕПЕР) / Committee of Permanent Representatives (COREPER) / Comité des représentants permanents (COREPER) / Ausschuss der ständigen Vertreter (COREPER)

Програм за тржишно оријентисана истраживања (ЕУРЕКА) / The Network for Market Oriented Research and Development (EUREKA) / Le réseau de recherche et développement pour l'économie de marché (EUREKA) / EU-rahmenprogramm für marktorientierte Forschung und Entwicklung (EUREKA)

Радна група Савета ЕУ за западни Балкан (КОВЕБ) / Council Working Group on the Western Balkans (COWEB) / Groupe de travail du Conseil de l'Europe pour les Balkans occidentaux (COWEB) / Arbeitsgruppe des Europäischen Rates für die Westbalkanländer (COWEB)

Савет Европске уније - Савет министара / Council of European Union / Conseil de l'Union européenne / Rat der europäischen Union

Суд правде европских заједница / Court of Justice of the European Communities / Cour de justice des communautés européennes / Europäischer Gerichtshof

ТАЕКС - Канцеларија за техничку помоћ / TAIEX - Technical Assistance and Information Exchange Office / TAIEX - office d'assistance technique / TAIEX - Amt für den Informationsaustausch über technische Hilfe

Хуманитарна канцеларија Европске заједнице (ЕХО) / European Community Humanitarian Office (ECHO) / Office humanitaire de la communauté européenne (OHCE) / Amt für humanitäre Hilfe der EG (ECHO)

АКЦИОНИ ПЛАН: Европски план за предузетништво / INITIATIVE ACTION PLAN: THE EUROPEAN AGENDA FOR ENTREPRENEURSHIP / PLAN D'ACTION: L'AGENDA EUROPEEN DE LA POLITIQUE DE L'ESPRIT D'ENTREPRISE / AKTIONSPLAN: EUROPÄISCHE AGENDA FÜR UNTERNEHMERISCHE

ЕРАЗМУС - Акциони програм ЕУ за размену студената / ERASMUS - European Community Action Scheme for the Mobility of University Students / ERASMUS - Plan d'action de la Communauté Européenne pour la mobilité des étudiants / ERASMUS - Gemeinschaftliches aktionsprogramm zur förderung der mobilität im hochschulbereich

Инструмент претприступне помоћи (ИПА) / Instrument for Pre accession assistance (IPA) / Instrument d'aide de preadhesion (IAP) / Instruments für Heranführungshilfe (IPA)

Оквирни програм ЕУ за научна истраживања, технолошки развој и огледне активности / Framework Programme of the EC for Research, Technological Development and Demonstration Activities / Programme cadre de la Communauté Européenne pour la recherche, le développement technologique et les activités de démonstration / EG-rahmenprogramm für forschung, entwicklungstechnologien und modellaktivitäten

ЕУРЕКА - Програм за тржишно оријентисана истраживања и развој / The Network for Market Oriented Research and Development - EUREKA / Le reseau de recherche et développement pour l'economie de marché - EUREKA / EGrahmenprogramm für marktorientierte forschung und entwicklung - EUREKA

КОСТ - Европски програм сарадње у области научних и технолошких истраживања / COST - European Cooperation in the Area of Science and Technological Research / COST - Coopération européenne dans le domaine de la recherche scientifique et technique / Programm COST - Europäische zusammenarbeit auf dem gebiet der wissenschaftlichen und technischen forschung

ЛАЈФ / Programme LIFE / Programme Life / Programm Life

ТЕМПУС – Програм сарадње у области високог образовања / TEMPUS - Higher Education Cooperation Scheme between EU Member States and Partner Countries / TEMPUS - coopération dans le domaine de l'éducation supérieure entre les états membres et les états partenaires / TEMPUS - programm zur zusammenarbeit im hochschulbereich

ТВНИНГ - Програм помоћи у области јачања државне управе, намењен државама у процесу придруживања ЕУ / Twinning / Jumelage / Partnerschaft

ФАР - Програм помоћи за реструктурирање пољске и мађарске економије / PHARE - Poland Hungary Action for the Restructuring of the Economy / PHARE - Pologne, Hongrie assistance pour la restructuration économique / PHARE - Hilfsprogramm zur Umgestaltung der Wirtschaft der osteuropäischen Länder

ЛИСТА СТРАНИХ СКРАЋЕНИЦА

AE - Audiovisual Eureka (**Аудиовизуелна ЕУРЕКА**)
CAP - Common Agricultural Policy (**Заједничка пољопривредна политика**)
CEFTA - Central European Free Trade Agreement (**Споразум средњоевропске зоне слободне трговине**)
CFSP - Common Foreign and Security Policy (**Заједничка спољна и безбедносна политика**)
COPOL - Committee of Political Directors (**Комитет политичких директора**)
COREPER - Committee of Permanent Representatives (**Комитет сталних представника**)
COST - European Cooperation on Scientific and Technical Research (**Европска сарадња у области научних и технолошких истраживања**)
COWEB - Council Working Group on the Western Balkans (**Радна група Савета ЕУ за западни Балкан**)
CTF - Consultative Task Force (**Консултативна радна група**)
DG - Directorate General (**Генерални директорат**)
EBRD - European Bank for Reconstruction and Development (**Европска банка за обнову и развој**)
EC - European Community (**Европска заједница**)
ECHO - European Community Humanitarian Office (**Хуманитарна канцеларија Европске заједнице**)
ECOFIN - Council of Ministers for Economy and Finance (**Савет министара економије и финансија**)
ECSC - European Coal and Steel Community (**Европска заједница за угаљ и челик**)
EEA - European Economic Area (**Европски економски простор**)
EFTA - European Free Trade Agreement (**Европско удружење за слободну трговину**)
EIB - European Investment Bank (**Европска инвестициона банка**)
EMU - Economic and Monetary Union (**Економска и монетарна унија**)
EP - European Parliament (**Европски парламент**)
ERASMUS - European Community action scheme for the mobility of university students (**Акциони програм Европске заједнице за размену универзитетских студената**)
EU - European Union (**Европска унија**)
EUREKA - European Research Coordination Agency - The Network for Market Oriented Research and Development (**Програм за тржишно оријентисана истраживања - ЕУРЕКА**)
EUROPOL - European Police Office (**Европска полицијска канцеларија**)
EUROSTAT - European Union Statistical Office (**Канцеларија за статистику Европских заједница**)
GAC - General Affairs Council (**Савет за опште послове**)
IA - Interim Agreement (**Привремени споразум**)
IGC - Inter Governmental Conference (**Међувладина конференција**)
IPA - Instrument for Pre accession assistance (**Инструмент претприступне помоћи**)
ISPA - Instrument for Structural Programmes for pre Accession (**Инструмент за спровођење програма за претприступање**)
NATO - North Atlantic Treaty Organization (**Организација северноатлантског уговора**)
NPI – National Programme of Integration (**Национални програм интеграција**)
PHARE - Poland Hungary Action for the Restructuring of the Economy (**Програм за реструктурирање економија Пољске и Мађарске**)
SAA - Stabilisation and Association Agreement (**Споразум о стабилизацији и придруживању**)
SAP - Stabilization and Association Process (**Процес стабилизације и придруживања**)
SECI - South East European Cooperative Initiative (**Иницијатива за сарадњу у југоисточној Европи**)
SEECF - South East European Cooperation Process (**Процес сарадње у југоисточној Европи**)
SOKRATES - Community action programme in the field of education (**Акциони програм ЕУ у области образовања**)
SPSEE - Stability Pact for South Eastern Europe (**Пакт стабилности за југоисточну Европу**)
TACIS - Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States and Georgia (**Техничка помоћ за Заједницу Независних Држава и Грузију**)
TAIEX - Technical Assistance and Information Exchange Office (**Канцеларија за размену информација о техничкој помоћи**)

TEMPUS - Trans European Mobility Scheme for University Studies (*ТЕМПУС програм сарадње у области високог образовања између држава чланица ЕУ и партнерских држава*)

WEU - West European Union (*Западноевропска унија*)

WTO - World Trade Organization (*Светска трговинска организација*)

КОРИСНЕ ИНТЕРНЕТ АДРЕСЕ

www.seio.gov.rs – Канцеларија за европске интеграције

www.srbija.gov.rs – Влада Републике Србије

www.mfa.gov.rs – Министарство спољних послова Републике Србије

www.merr.gov.rs - Министарство економије и регионалног развоја

www.europa.eu – Званични сајт Европске уније

www.europa.rs – Делегација Европске комисије у Србији

www.ec.europa.eu - Европска комисија

www.europa.eu/european-council - Европски савет

www.consilium.europa.eu - Савет (министара) ЕУ

www.europarl.europa.eu – Европски парламент

www.ecb.int – Европска централна банка

www.curia.europa.eu – Европски суд правде

www.coe.int – Савет Европе

www.ebrd.com – Европска банка за обнову и развој

www.eesc.europa.eu – Европски економски и социјални комитет

www.nato.int – НАТО (Северноатлантски пакт)

www.osce.org – Организација за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС)

www.rcc.int – Регионални савет за сарадњу

www.europeanmovement.org – Европски покрет

www.europol.europa.eu – Европол - Европска полицијска канцеларија

www.europa.eu/legislation_summaries/index.htm - Кратак преглед законодавства Европске уније

www.euro.ecb.int – Евро

www.photius.com/bsec/bsec.html - Црноморска економска сарадња

www.cefta2006.com/en-index.php – Средњеевропско удружење за слободну трговину

www.ceinet.org – Централноевропска иницијатива

www.eca.europa.eu – Европски ревизорски суд

www.efta.int – Европско удружење за слободну трговину

www.eib.org – Европска инвестициона банка

www.eif.europa.eu – Европски инвестициони фонд

www.encharter.org – Уговор о енергетској повељи

www.etf.europa.eu – Европска агенција за образовање и тренинг

www.eureka.be – Еурека

www.ombudsman.europa.eu – Европски омбудсман

www.ec.europa.eu/enlargement - Проширење Европске уније

http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accesion_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/index_en.htm - Процес стабилизације и придруживања

www.ec.europa.eu/agriculture - Пољопривреда и рурални развој у ЕУ

www.ec.europa.eu/echo - Хуманитарна помоћ Европске уније

www.ec.europa.eu/external_relations - Међународни односи ЕУ

www.ec.europa.eu/justice_home - Слобода, безбедност и правда у ЕУ

www.ec.europa.eu/eurostat - Евростат

www.ec.europa.eu/employment_social/esf - Европски социјални фонд

www.europa.eu/legislation_summaries/index_en.htm - Речник појмова (европске интеграције, институције и активности ЕУ)

www.eurovisa.info – Шенгенска виза

www.tempus.ac.rs – Темпус програм у Србији

САДРЖАЈ

УВОДНА РЕЧ	3
А	5
АГЕНДА 2000 / AGENDA 2000 / AGENDA 2000 / AGENDA 2000	5
АКЦИОНИ ПЛАН: ЕВРОПСКИ ПЛАН ЗА ПРЕДУЗЕТНИШТВО / INITIATIVE ACTION PLAN: THE EUROPEAN AGENDA FOR ENTREPRENEURSHIP / PLAN D'ACTION: L'AGENDA EUROPEEN DE LA POLITIQUE DE L'ESPRIT D'ENTREPRISE / AKTIONSPLAN: EUROPÄISCHE AGENDA FÜR UNTERNEHMERISCHE	5
АНАЛИЗА ТРОШКОВА И ДОБИТИ / COST-BENEFIT ANALYSIS / ANALYSE COUTS-AVANTAGES / KOSTEN UND NUTZEN ANALYSE	5
Б	5
БЕЛА КЊИГА / WHITE BOOK/ LIVRE BLANC/ WEIßBUCH	5
БОЛОЊСКА ДЕКЛАРАЦИЈА / BOLOGNA DECLARATION / DÉCLARATION DE BOLOGNE / BOLOGNA DEKLARATION	6
В	6
ВИСОКИ ПРЕДСТАВНИК ЗА ЗАЈЕДНИЧКУ СПОЉНУ И БЕЗБЕДНОСНУ ПОЛИТИКУ / HIGH REPRESENTATIVE FOR THE COMMON FOREIGN AND SECURITY POLICY / HAUT REPRÉSENTANT POUR LA POLITIQUE EXTÉRIEURE ET DE SÉCURITÉ COMMUNE / HÖHER VERTRETER FÜR DIE GEMEINSAME AUßEN - UND SICHERHEITSPOLITIK	6
Г	5
ГЕНЕРАЛНА ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕВРОПСКУ УНИЈУ - МИНИСТАРСТВО СПОЉНИХ ПОСЛОВА СРБИЈЕ / DIRECTORATE GENERAL FOR EUROPEAN UNION - MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS / DIRECTION GENERALE DE L'UNION EUROPÉENNE - MINISTERE DES AFFAIRES ÉTRANGERES / GENERALDIREKTION FÜR DIE EUROPÄISCHE UNION – AUSSENMINISTERIUM SERBIENS	6
ГЕНЕРАЛНИ ДИРЕКТОРАТ / DIRECTORATE GENERAL (DG) / DIRECTION GÉNÉRALE (DG) / GENERALDIREKTION (GD)	6
Д	7
ДАН ЕВРОПЕ / EUROPE DAY / LE JOUR DE L'EUROPE / EUROPATAG	7
ДЕЛЕГАЦИЈА ЕВРОПСКЕ КОМИСИЈЕ У СРБИЈИ / EUROPEAN COMMISSION'S DELEGATION TO SERBIA / DÉLÉGATION DE LA COMMISSION EUROPÉENNE EN SERBIE / DELEGATION DER EUROPÄISCHEN KOMMISSION IN SERBIEN	7
ДЕМОКРАТСКИ ДЕФИЦИТ / DEMOCRATIC DEFICIT / DÉFICIT DÉMOCRATIQUE / DEMOKRATIEDEFIZIT	7
ДИРЕКТИВЕ / DIRECTIVE / DIRECTIVE / RICHTLINIE	7
ДРЖАВЉАНСТВО УНИЈЕ ИЛИ ПРАВО ГРАЂАНСТВА УНИЈЕ / CITIZENSHIP OF THE UNION / CITOYENNETÉ DE L'UNION / UNIONSBÜRGERSCHAFT	7
Е	8
ЕВРО / EURO / EURO / EURO	8
ЕВРОЈУСТ / EUROJUST/ EUROJUST / EUROJUST	8
ЕВРОПСКА БАНКА ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ (ЕБОР) / EUROPEAN BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT (EBRD) / BANQUE EUROPÉENNE POUR LA RECONSTRUCTION ET LE DÉVELOPPEMENT (BERD) / EUROPÄISCHE BANK FÜR WIEDERAUFBAU UND ENTWICKLUNG (EBWE)	8
ЕВРОПСКА БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАМБЕНА ПОЛИТИКА / EUROPEAN SECURITY AND DEFENSE POLICY / POLITIQUE DE SÉCURITÉ ET DE DÉFENSE COMMUNE / EUROPÄISCHE SICHERHEITS - UND VERTEIDIGUNGSPOLITIK	8
ЕВРОПСКА ЗАЈЕДНИЦА ЗА УГАЉ И ЧЕЛИК (ЕЗУЧ) / EUROPEAN COAL AND STEEL COMMUNITY (ECSC) / COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE DU CHARBON ET DE L'ACIER (CECA) / EUROPÄISCHE GEMEINSCHAFT FÜR	

KOHLE UND STAHL (EGKS)	9
ЕВРОПСКА ИНВЕСТИЦИОНА БАНКА (ЕИБ) / EUROPEAN INVESTMENT BANK (EIB) / BANQUE EUROPÉENNE D'INVESTISSEMENT (BEI) / EUROPÄISCHE INVESTITIONSBANK (EIB)	9
ЕВРОПСКА КОМИСИЈА / EUROPEAN COMMISSION / COMMISSION EUROPÉENNE / EUROPÄISCHE KOMMISSION	9
ЕВРОПСКА КОНФЕРЕНЦИЈА / EUROPEAN CONFERENCE / LA CONFÉRENCE EUROPÉENNE / EUROPA-KONFERENZ	10
ЕВРОПСКА ПОВЕЉА О ЕНЕРГИЈИ / EUROPEAN ENERGY CHARTER / CHARTE EUROPÉENNE DE L'ÉNERGIE / ENERGIECHARTA	10
ЕВРОПСКА ПОЛИЦИЈСКА КАНЦЕЛАРИЈА (ЕВРОПОЛ) / EUROPEAN POLICE OFFICE (EUROPOL) / OFFICE EUROPÉEN DE POLICE (EUROPOL) / EUROPÄISCHES POLIZEIAMT (EUROPOL)	10
ЕВРОПСКА УНИЈА (ЕУ) / EUROPEAN UNION (EU) / UNION EUROPÉENNE / (UE) / EUROPÄISCHE UNION (EU)	10
ЕВРОПСКА ФОНДАЦИЈА ЗА ОБУКУ (ЕФО) / EUROPEAN TRAINING FOUNDATION (ETF) / FONDATION EUROPÉENNE POUR LA FORMATION (FEF) / EUROPÄISCHE STIFTUNG FÜR BERUFSBILDUNG (ESB)	11
ЕВРОПСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА (ЕЦБ) / EUROPEAN CENTRAL BANK (ECB) / BANQUE CENTRALE EUROPÉENNE (BCE) / EUROPÄISCHE ZENTRALBANK (EZB)	11
ЕВРОПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ (ЕЗ) / EUROPEAN COMMUNITIES (EC) / COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE (CE) / EUROPÄISCHE GEMEINSCHAFT (EG)	11
ЕВРОПСКИ ЕКОНОМСКИ ПРОСТОР (ЕЕП) / EUROPEAN ECONOMIC AREA (EEA) / ESPACE ÉCONOMIQUE EUROPÉEN (EEE) / EUROPÄISCHER WIRTSCHAFTSRAUM (EWR)	11
ЕВРОПСКИ ИНВЕСТИЦИОНИ ФОНД (ЕИФ) / EUROPEAN INVESTMENT FUND (EIF) / FONDS D'INVESTISSEMENTS EUROPÉENS (FIE) / EUROPÄISCHER INVESTITIONSFONDS (EIF)	11
ЕВРОПСКИ КОМЕСАРИ / EUROPEAN COMMISSIONERS / COMMISSAIRES EUROPÉENS / EUROPÄISCHE KOMMISSARE	11
ЕВРОПСКИ МОНЕТАРНИ СИСТЕМ (ЕМС) / EUROPEAN MONETARY SYSTEM (EMS) / SYSTEME MONÉTAIRE EUROPÉEN (SME) / EUROPÄISCHES WÄHRUNGSSYSTEM (EWS)	12
ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ (ЕП) / EUROPEAN PARLIAMENT (EP) / PARLEMENT EUROPÉEN (PE) / EUROPÄISCHES PARLAMENT (EP)	12
ЕВРОПСКО ПАРТНЕРСТВО / EUROPEAN PARTNERSHIP / PARTENARIAT EUROPÉEN / EUROPÄISCHE PARTNERSCHAFT	12
ЕВРОПСКИ ПОКРЕТ - ЕВРОПСКИ ПОКРЕТ У СРБИЈИ (ЕПУС) / EUROPEAN MOVEMENT IN SERBIA (EMINS) / MOUVEMENT EUROPÉEN-MOUVEMENT EUROPÉEN EN SERBIE (MES) / EUROPÄISCHE BEWEGUNG - EUROPÄISCHE BEWEGUNG IN SERBIEN (EBIS).....	13
ЕВРОПСКИ РЕГИОНАЛИЗАМ, ЕВРОРЕГИОНИ / EUROPEAN REGIONALISM, EUROREGIONS / RÉGIONALISME EUROPÉEN, EUROREGIONS / EUROPÄISCHER REGIONALISMUS, EUROPA DER REGIONEN	13
ЕВРОПСКИ САВЕТ / EUROPEAN COUNCIL / CONSEIL EUROPÉEN / EUROPÄISCHER RAT	13
ЕВРОПСКИ СОЦИЈАЛНИ ФОНД / EUROPEAN SOCIAL FUND / FONDS SOCIAL EUROPÉEN / EUROPÄISCHER SOZIALFONDS	13
ЕВРОПСКИ СПОРАЗУМ (ЕС) / EUROPE AGREEMENT (EA) / ACCORD EUROPÉEN (AE) / EUROPA-ABKOMMEN (EA)	14
ЕВРОПСКИ СУД ПРАВДЕ / COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES / COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES / EUROPÄISCHER GERICHTSHOF (EUGH)	14
ЕВРОПСКИ ФИНАНСИЈСКИ СУД / EUROPEAN COURT OF AUDITORS / LA COUR DES COMPTES EUROPÉENNE / EUROPÄISCHER RECHNUNGSHOF (EURH)	14
ЕВРОПСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ (ЕФРР) / EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND (ERDF) / FONDS EUROPÉEN POUR LE DÉVELOPPEMENT DES RÉGIONS (FEDER) / EUROPÄISCHER FONDS FÜR REGIONALE ENTWICKLUNG (EFRE)	14
ЕВРОПСКИ ФОНД ЗА УПРАВЉАЊЕ И ГАРАНЦИЈЕ У ПОЉОПРИВРЕДИ / EUROPEAN AGRICULTURE GUIDANCE AND GUARANTEE FUND / FONDS EUROPÉEN DE CONSEILS ET DE GARANTIE	

DANS L'AGRICULTURE / EUROPÄISCHER AUSRICHTUNGS UND GARANTIEFONDS FÜR DIE LANDWIRTSCHAFT	15
ЕВРОПСКО УДРУЖЕЊЕ ЗА СЛОБОДНУ ТРГОВИНУ (ЕФТА) / EUROPEAN FREE TRADE ASSOCIATION (EFTA) / ASSOCIATION EUROPEENNE DE LIBRE ÉCHANGE (AELE) / EUROPÄISCHE FREIHANDELSZONE (EFZ)	15
ЕВРОСТАТ - КАНЦЕЛАРИЈА ЗА СТАТИСТИКУ ЕВРОПСКИХ ЗАЈЕДНИЦА / EUROSTAT - STATISTICAL OFFICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES / EUROSTAT - BUREAU DE STATISTIQUES DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES / EUROSTAT - STATISTISCHES AMT DER EUROPÄISCHEN UNION	15
ЕКОНОМСКА И МОНЕТАРНА УНИЈА (ЕМУ) / ECONOMIC AND MONETARY UNION (EMU) / UNION ÉCONOMIQUE ET MONÉTAIRE (UEM) / WIRTSCHAFTS UND WÄHRUNGSUNION (WWU)	16
ЕКОНОМСКИ И СОЦИЈАЛНИ КОМИТЕТ (ЕКОСОК) / ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE (ECOSOC) / COMITÉ ÉCONOMIQUE ET SOCIAL EUROPÉEN (CESE) / WIRTSCHAFTS - UND SOZIALAUSSCHUSS (WSA) ..	16
ЕРАЗМУС - АКЦИОНИ ПРОГРАМ ЕВРОПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ЗА РАЗМЕНУ СТУДЕНАТА / ERASMUS - EUROPEAN COMMUNITY ACTION SCHEME FOR THE MOBILITY OF UNIVERSITY STUDENTS / ERASMUS - PLAN D'ACTION DE LA COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE POUR LA MOBILITÉ DES ÉTUDIANTS / ERASMUS -GEMEINSCHAFTLICHES AKTIONSPROGRAMM ZUR FÖRDERUNG DER MOBILITÄT IM HOCHSCHULBEREICH	16
ЕУРЕКА - ПРОГРАМ ЗА ТРЖИШНО ОРИЈЕНТИСАНА ИСТРАЖИВАЊА И РАЗВОЈ / EUREKA - THE NETWORK FOR MARKET ORIENTED RESEARCH AND DEVELOPMENT / EUREKA - LE RÉSEAU DE RECHERCHE ET DÉVELOPPEMENT POUR L'ÉCONOMIE DE MARCHÉ / EUREKA – EU - RAHMENPROGRAMM FÜR MARKTORIENTIERTE FORSCHUNG UND ENTWICKLUNG	16
З	17
ЗАЈЕДНИЧКА ПОЉОПРИВРЕДНА ПОЛИТИКА (ЗПП) / COMMON AGRICULTURAL POLICY (CAP) / POLITIQUE AGRICOLE COMMUNE (PAC) / GEMEINSAME AGRARPOLITIK (GAP)	17
ЗАЈЕДНИЧКА СПОЉНА И БЕЗБЕДНОСНА ПОЛИТИКА (ЗСПП) / COMMON FOREIGN AND SECURITY POLICY (CFSP) / POLITIQUE ÉTRANGÈRE ET DE SÉCURITÉ COMMUNE (PESC) / GEMEINSAME AUßEN-UND SICHERHEITSPOLITIK (GASP)	17
ЗАПАДНИ БАЛКАН / WESTERN BALKANS / BALKANS OCCIDENTAUX / WESTBALKAN	17
ЗАПАДНОЕВРОПСКА УНИЈА (ЗЕУ) / WESTERN EUROPEAN UNION (WEU) / UNION DE L'EUROPE OCCIDENTALE (UEO) / WESTEUROPÄISCHE UNION (WEU)	18
И	18
ИНСТРУМЕНТ ПРЕТПРИСТУПНЕ ПОМОЋИ (ИПА) / INSTRUMENT FOR PRE ACCESSION ASSISTANCE «IPA» / INSTRUMENT D'AIDE DE PREADHESION (IAP) / INSTRUMENTS FÜR HERANFUHRUNGSHILFE (IPA)	18
ИНСТРУМЕНТ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРУКТУРНИХ ПРОГРАМА ЗА ПРЕТПРИСТУПАЊЕ (ИСПА) / INSTRUMENT FOR STRUCTURAL PROGRAMMES FOR PRE-ACCESSION (ISPA) / INSTRUMENT POUR LES PROGRAMMES STRUCTURELS DE PREADHÉSION (ISPA) / STRUKTURPOLITISCHES INSTRUMENT ZUR VORBEREITUNG AUF DEN BEITRITT (ISPA)	18
ИНТЕГРАЦИОНИ КАПАЦИТЕТ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ/ EU INTEGRATION CAPACITY / DEVIENT CAPACITÉ «D'INTÉGRATION / INTEGRATIONSFÄHIGKEIT DER EU	19
Ј	19
ЈЕДИНСТВЕНИ ЕВРОПСКИ АКТ / SINGLE EUROPEAN ACT / ACTE UNIQUE EUROPÉEN / EINHEITLICHE EUROPÄISCHE AKTE	19
ЈЕДИНСТВЕНО ТРЖИШТЕ - УНУТРАШЊЕ ТРЖИШТЕ / SINGLE MARKET - INTERNAL MARKET / MARCHÉ UNIQUE INTÉRIEUR / BINNENMARKT	19

ЈЕДНОСТРАНА ПРИМЕНА ПРЕЛАЗНОГ СПОРАЗУМА	19
КАНЦЕЛАРИЈА ВЛАДЕ СРБИЈЕ ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ / SERBIAN EUROPEAN INTEGRATION OFFICE / L'OFFICE SERBE D'INTEGRATION EUROPEENNE / SERBIA BÜRO FÜR EUROPAISCHE INTEGRATION	20
К	20
КАНЦЕЛАРИЈА ЕУ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ УНУТРАШЊЕГ ТРЖИШТА - ЗАШТИТНЕ ОЗНАКЕ И ИДЕЈНА РЕШЕЊА / THE TRADE MARKS AND DESIGNS REGISTRATION OFFICE OF THE EU/ OFFICE POUR L' HARMONISATION DU MARCHÉ INTÉRIEUR / HARMONISIERUNGSM FÜR DEN BINNENMARKT (MARKEN, MUSTER UND MODELLE)	20
КЛАУЗУЛА О РАЗВОЈУ / EVOLUTIONARY CLAUSE / CLAUSE ÉVOLUTIVE / ENTWICKLUNGSKLAUSEL	20
КОМИТЕТ ПОЛИТИЧКИХ ДИРЕКТОРА - КОПОЛ / COMMITTEE OF POLITICAL DIRECTORS - COPOL / COMITÉ DES DIRECTEURS POLITIQUES -COPOL / AUSSCHUSS DER POLITISCHEN DIREKTOREN - COPOL	20
КОМИТЕТ РЕГИОНА / COMMITTEE OF THE REGIONS / COMITÉ DES RÉGIONS / AUSSCHUSS DER REGIONEN	20
КОМИТЕТ СТАЛНИХ ПРЕДСТАВНИКА - КОРЕПЕР / COMMITTEE OF PERMANENT REPRESENTATIVES - COREPER / COMITÉ DES REPRÉSENTANTS PERMANENTS - COREPER / AUSSCHUSS DER STÄNDIGEN VERTRETER - COREPER	21
КОМИТОЛОГИЈА / СОММИТОЛОГИЈА / COMITOLOGIE / KOMITOLOGIE ...	21
КОНВЕНТ О БУДУЋНОСТИ ЕВРОПЕ / CONVENTION ON THE FUTURE OF EUROPE / CONVENTION SUR L'AVENIR DE L'UNION EUROPÉENNE / KONVENT ÜBER DIE ZUKUNFT EUROPAS	21
КОНСУЛТАТИВНА РАДНА ГРУПА (КРГ) / CONSULTATIVE TASK FORCE (CTF) / GROUPE DE TRAVAIL CONSULTATIF (GTC) / KONSULTATIVE ARBEITSGRUPPE (KAG)	22
КОНФЕРЕНЦИЈА У БАРСЕЛОНИ / BARCELONA CONFERENCE / LA CONFÉRENCE DE BARCELONE / BARZELONA-KONFERENZ	22
КООРДИНАТОР ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ ТЕРОРИЗМА/ EU COUNTER-TERRORISM CO-ORDINATOR/ COORDINATEUR UE DE LA LUTTE CONTRE LE TERRORISME/ EU-KOORDINATOR FÜR DIE TERRORISMUSBEKÄMPFUNG.....	22
КОХЕЗИОНИ ФОНД / COHEZION FUND / FONDS DE COHESION / KOHASIONSFONDS.....	22
КРИТЕРИЈУМИ ЕКОНОМСКОГ И МОНЕТАРНОГ ПРИБЛИЖАВАЊА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА ЕУ (КРИТЕРИЈУМИ КОНВЕРГЕНЦИЈЕ) / CONVERGENCE CRITERIA / CRITERES DE CONVERGENCE / KONVERGENZKRITERIEN	23
КРИТЕРИЈУМИ ИЗ КОПЕНХАГЕНА / COPENHAGEN CRITERIA / CRITERES DE COPENHAGUE - CRITERES D'ADHÉSION / KOPENHAGENER KRITERIEN	23
Л	20
ЛИСАБОНСКА СТРАТЕГИЈА ЗА ЕКОНОМСКУ, СОЦИЈАЛНУ И ЕКОЛОШКУ ОБНОВУ / THE LISBON STRATEGY FOR ECONOMIC, SOCIAL AND ENVIRONMENTAL RENEWAL / LA STRATÉGIE DE LISBONNE POUR UN RENOUVEAU ÉCONOMIQUE, SOCIAL ET ENVIRONNEMENTAL / DIE LISSABON-STRATEGIE ZUR WIRTSCHAFTLICHEN, SOZIALEN UND ÖKOLOGISCHEN ERNEUERUNG	23
ЛОМСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ / LOME CONVENTIONS / CONVENTIONS DE LOMÉ / ABKOMMEN VON LOMÉ	24
М	24
МЕЂУВЛАДИНА КОНФЕРЕНЦИЈА / INTERGOVERN-MENTAL CONFERENCE / CONFÉRENCE INTER-GOUVERNMENTALE / REGIERUN- GSKONFERENZ	24
Н	24
НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМ ИНТЕГРАЦИЈЕ СРБИЈЕ У ЕВРОПСКУ УНИЈУ / THE NATIONAL PROGRAM FOR THE INTEGRATION OF THE REPUBLIC OF SERBIA INTO THE EU / LE PROGRAMME NATIONAL POUR L' INTEGRATION DE LA REPUBLIQUE DE LA SERBIE DANS L' UNION EUROPEENNEE / NATIONALER INTEGRATIONSPLAN.....	24

О	24
ОДЛУКА (ПРАВНИ АКТ ЕВРОПСКИХ ЗАЈЕДНИЦА) / DECISION / DÉCISION / ENTSCHEIDUNG	25
ОКВИРНИ ПРОГРАМ ЕУ ЗА НАУЧНА ИСТРАЖИВАЊА, ТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ И ОГЛЕДНЕ АКТИВНОСТИ / FRAMEWORK PROGRAMME OF THE EUROPEAN COMMUNITY FOR RESEARCH, TECHNOLOGICAL DEVELOPMENT AND DEMONSTRATION ACTIVITIES / PROGRAMME CADRE DE LA COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE POUR LA RECHERCHE, LE DÉVELOPPEMENT TECHNOLOGIQUE ET LES ACTIVITÉS DE DÉMONSTRATION / EU-RAHMENPROGRAMM FÜR FORSCHUNG, ENTWICKLUNGSTECHNOLOGIEN UND MODELAKTIVITÄTEN	25
ОЛАФ - КАНЦЕЛАРИЈА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ПРОНЕВЕРА / OLAF - EUROPEAN ANTI-FRAUD OFFICE / OLAF - OFFICE EUROPÉEN DE LUTTE ANTI FRAUDE / OLAF -EUROPÄISCHES AMT FÜR BETRUGSBEKÄMPFUNG	25
ОМБУДСМАН / OMBUDSMAN / OMBUDSMAN MEDIATEUR / OMBUDSMANN	25
ОЕБС - ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ЕВРОПСКУ БЕЗБЕДНОСТ И САРАДЊУ / OESC - ORGANIZATION FOR SECURITY AND COOPERATION IN EUROPE / OSCE - L'ORGANISATION POUR LA SÉCURITÉ ET LA COOPÉRATION EN EUROPE / OSZE - DIE ORGANISATION FÜR SICHERHEIT UND MITARBEIT IN EUROPA	26
П	26
ПАКТ ЗА СТАБИЛНОСТ ЈУГОИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ / STABILITY PACT FOR SOUTH EASTERN EUROPE / PACTE DE STABILITÉ POUR L'EUROPE DU SUD-EST / STABILITÄTSPAKT FÜR SÜDOSTEUROPA	26
ПАРТНЕРСТВО ЗА МИР / PARTNERSHIP FOR PEACE / PARTENARIAT POUR LA PAIX / TEILHABERSCHAFT FÜR FRIEDEN	26
ПАРТНЕРСТВО У ПРИСТУПАЊУ / ACCESSION PARTNERSHIP / PARTENARIAT POUR L'ADHÉSION / BEITRIITSPARTNERSCHAFT	27
ПЕТЕРСБЕРШКА ДЕКЛАРАЦИЈА / PETERSBERG TASKS / MISSIONS DE PETERSBERG / PETERSBERGER ERKLÄRUNG (PETERSBERGER AUFGABEN)	27
ПОВЕЉА О ОСНОВНИМ ПРАВИМА / CHARTER OF FUNDAMENTAL RIGHTS / CHARTE DES DROITS FONDAMENTAUX / CHARTA DER GRUNDRECHTE	27
ПОЛИТИКА УСЛОВЉЕНОГ ПОДСТИЦАЈА / CONDITIONALITY POLICY / CONDITIONALITÉ / POLITISCHE KONDITIONALITÄT	28
ПОСТУПАК САОДЛУЧИВАЊА / CODECISION PROCEDURE / PROCÉDURE DE CODÉCISION / MITENTSCHEIDUNGSVERFAHREN	28
ПРАВНЕ ТЕКОВИНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ / ACQUIS COMMUNAUTAIRE / ACQUIS COMMUNAUTAIRE / ACQUIS COMMUNAUTAIRE - GEMEINSCHAFTLICHER BESITZSTAND	28
ПРАВНИ АКТИ ЕВРОПСКИХ ЗАЈЕДНИЦА/УНИЈЕ / LEGAL ACTS OF THE EUROPEAN COMMUNITIES/UNION / ACTES LÉGISLATIFS DES COMMUNAUTÉS/UNION EUROPÉENNE / RECHTSAKTE DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFTEN/UNION	29
ПРЕДСЕДАВАЊЕ ЕВРОПСКОМ УНИЈОМ / PRESIDENCY OF THE EUROPEAN UNION / PRÉSIDENCE DE L'UNION EUROPÉENNE / EU- PRÄSIDENTSCHAFT	29
ПРЕДСЕДНИК ЕВРОПСКЕ КОМИСИЈЕ / PRESIDENT OF THE EUROPEAN COMMISSION / PRÉSIDENT DE LA COMMISSION EUROPÉENNE / VORSITZENDER DER EUROPÄISCHEN KOMMISSION	30
ПРЕЛАЗНИ СПОРАЗУМ / INTERIM AGREEMENT / ACCORD INTÉRIMAIRE / VORLÄUFIGES ABKOMMEN	30
ПРЕПОРУКЕ, МИШЉЕЊА (ПРАВНИ АКТ ЕВРОПСКИХ ЗАЈЕДНИЦА) / RECOMMENDATION, OPINION / RECOMMANDATION, AVIS / EMPFEHLUNGEN, MEINUNGEN (RECHTSAKTE DER GEMEINSCHAFTSORGANE)	30
ПРИНЦИПИ ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА / EUROPEAN INTEGRATION PRINCIPLES / PRINCIPES D'INTÉGRATION EUROPÉENNE / PRINZIPIEN DER EUROPÄISCHEN INTEGRATION	30
ПРОГРАМ КОСТ / EUROPEAN COOPERATION IN SCIENCE AND TECHNOLOGY - COST / COOPÉRATION EUROPÉENNE DANS LE DOMAINE	

DE LA RECHERCHE SCIENTIFIQUE ET TECHNIQUE COST / PROGRAMME COST - EUROPÄISCHE ZUSAMMENARBEIT AUF DEM GEBIET DER WISSENSCHAFTLICHEN UND TECHNISCHEN FORSCHUNG	30
ПРОГРАМ ЛАЈФ / PROGRAMME LIFE / PROGRAMME LIFE / PROGRAMM LIFE	31
ПРОЦЕС САРАДЊЕ У ЈУГОИСТОЧНОЈ ЕВРОПИ / SOUTHEAST EUROPEAN COOPERATION PROCESS / LE PROCESSUS DE LA COOPÉRATION AVEC L'EUROPE SUD-EST / SÜDOSTEUROPÄISCHEN KOOPERATIONSPROZESS	31
ПРОЦЕС СТАБИЛИЗАЦИЈЕ И ПРИДРУЖИВАЊА (ПСП) / STABILISATION AND ASSOCIATION PROCESS (SAP) / PROCESSUS DE STABILISATION ET D'ASSOCIATION (PSA) / STABILISIERUNGS UND ASSOZIIERUNGSPROZESS (SAP)	31
ПРОШИРЕЊЕ ЕУ / EU ENLARGEMENT / ÉLARGISSEMENT DE L'UNION EUROPÉENNE / EU-ERWEITERUNG	32
Р	32
РАДНА ГРУПА САВЕТА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ЗА ЗАПАДНИ БАЛКАН (КОВЕБ) / COUNCIL WORKING GROUP ON THE WESTERN BALKANS (COWEB) / GROUPE DE TRAVAIL DU CONSEIL DE L'EUROPE POUR LES BALKANS OCCIDENTAUX (COWEB) / ARBEITSGRUPPE DES EUROPÄISCHEN RATES FÜR DIE WESTBALKANLÄNDER (COWEB)	32
РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ / EU REGIONAL POLICY / POLITIQUE RÉGIONALE DE L'UE/ EU REGIONALE SICHT	32
РЕГИОНАЛНИ ПРИСТУП / REGIONAL APPROACH / APPROCHE RÉGIONALE / REGIONALE SICHT	32
РЕГИОНАЛНИ САВЕТ ЗА САРАДЊУ / REGIONAL COOPERATION COUNCIL / CONSEIL REGIONALE POUR COOPERATION / REGIONALE RAT FÜR COOPERATION.....	32
РОЈОМОНСКИ ПРОЦЕС / ROYAUMONT PROCESS / LE PROCESSUS DE ROYAUMONT / ROYAUMONT-PROZES	33
С	24
САВЕТ ВЛАДЕ СРБИЈЕ ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ / THE COUNCIL FOR EUROPEAN INTEGRATION OF THE GOVERNMENT OF SERBIA / CONSEIL POUR L'INTÉGRATION EUROPÉENNE DU GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE DE SERBIE / RAT DER REGIERUNG SERBIENS FÜR EUROPÄISCHE INTEGRATION	33
САВЕТ ЕВРОПЕ / COUNCIL OF EUROPE / CONSEIL DE L'EUROPE / EUROPÄISCHER RAT	33
САВЕТ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ - САВЕТ МИНИСТАРА / COUNCIL OF EUROPEAN UNION / CONSEIL DE L'UNION EUROPÉENNE / RAT DER EUROPÄISCHEN UNION	34
СИСТЕМ ПРАВНЕ ПРОВЕРЕ / SCREENING / REVUE / SCREENING	34
СОЦИЈАЛНА ДИМЕНЗИЈА / SOCIAL DIMENSION / LA DIMENSION SOCIALE / SOZIALE DIMENSION	34
СОЦИЈАЛНА ПОВЕЉА / SOCIAL CHARTER / CHARTE SOCIALE / SOZIALCHARTA	34
СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ / EU SOCIAL POLICY / POLITIQUE SOCIALE DE L'UNION EUROPÉENNE / EUROPÄISCHE SOZIALPOLITIK	34
СПОРАЗУМ О САРАДЊИ / COOPERATION AGREEMENT / ACCORD DE COOPÉRATION / KOOPERATIONSABKOMMEN	34
СПОРАЗУМ О СЛОБОДНОЈ ТРГОВИНИ - ОБЛАСТ СЛОБОДНЕ ТРГОВИНЕ / FREE TRADE AREA AGREEMENT - FREE TRADE AREA / ESPACE DE LIBRE ÉCHANGE / FREIHANDELSABKOMMEN	35
СПОРАЗУМ СРЕДЊОЕВРОПСКЕ ЗОНЕ СЛОБОДНЕ ТРГОВИНЕ (ЦЕФТА) / CENTRAL EUROPEAN FREE TRADE AGREEMENT (CEFTA) / ACCORD DE LIBRE ÉCHANGE D'EUROPE CENTRALE (CEFTA/ALEEC) / ABKOMMEN ÜBER DIE ZENTRALEUROPÄISCHE FREIHANDELSZONE (CEFTA)	35
СПОРАЗУМ О СТАБИЛИЗАЦИЈИ И ПРИДРУЖИВАЊУ (ССП) / STABILISATION AND ASSOCIATION AGREEMENT (SAA) / ACCORD DE STABILISATION ET D'ASSOCIATION (ASA) / STABILITÄTS-UND ASSOZIIERUNGSABKOMMEN (SAA)	35

СТРУКТУРНИ ФОНДОВИ / STRUCTURAL FUNDS / FONDS STRUCTURELS / STRUKTURFONDS	36
СТУБОВИ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ / PILLARS OF THE EUROPEAN UNION / PILIERS DE L'UNION EUROPÉENNE / SÄULE DER EUROPÄISCHEN UNION	36
СТУДИЈА ИЗВОДЉИВОСТИ / FEASIBILITY STUDY / ÉTUDE DE FAISABILITÉ / DURCHFÜHRBARKEITSSTUDIE	36
СТУДИЈА УЧИНКА / IMPACT ASSESSMENT STUDY / ÉTUDE D'ÉVALUATION D'IMPACT / LEISTUNGSTUDIE	36
СУБСИДИЈАРНОСТ / SUBSIDIARITY / SUBSIDIARITÉ / SUBSIDIÄRE ZUSTÄNDIGKEIT	36
Т	37
ТАЕКС – БИРО ЗА ТЕХНИЧКУ ПОМОЋ И РАЗМЕНУ ИНФОРМАЦИЈА / TAIEX - TECHNICAL ASSISTANCE INFORMATION EXCHANGE OFFICE / TAIEX - OFFICE D'ASSISTANCE TECHNIQUE / TAIEX - AMT FÜR DEN INFORMATIONSAUSTAUSCH	37
ТЕМПУС – САРАДЊА У ОБЛАСТИ ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА ИЗМЕЂУ ДРЖАВА ЧЛАНИЦА ЕУ И ПАРТНЕРСКИХ ДРЖАВА / TEMPUS - HIGHER EDUCATION COOPERATION SCHEME BETWEEN EU MEMBER STATES AND PARTNER COUNTRIES / TEMPUS - COOPÉRATION DANS LE DOMAINE DE L'ÉDUCATION SUPÉRIEURE ENTRE LES ÉTATS MEMBRES ET LES ÉTATS PARTENAIRES / TEMPUS - PROGRAMM ZUR ZUSAMMENARBEIT IM HOCHSCHULBEREICH	37
ТВНИНГ / TWINNING / JUMELAGE / PARTNERSCHAFT	37
УГОВОР ИЗ АМСТЕРДАМА / TREATY OF AMSTERDAM / TRAITÉ D'AMSTERDAM / VERTRAG VON AMSTERDAM	38
У	38
УГОВОР ИЗ ЛИСАБОНА / TREATY OF LISBON / TRAITE DE LISBONNE / VERTRAG VON LISSABON	38
УГОВОР ИЗ МАСТРИХТА - УГОВОР О ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ / TREATY ON THE EU - MAASTRICHT TREATY / TRAITÉ DE MAASTRICHT - TRAITÉ DE L'UNION EUROPÉENNE / VERTRAG VON MAASTRICHT - EU-VERTRAG ...	38
УГОВОР ИЗ НИЦЕ / TREATY OF NICE / TRAITÉ DE NICE / VERTRAG VON NIZZA	38
УГОВОР ИЗ ПАРИЗА - УГОВОР О ОСНИВАЊУ ЕВРОПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ЗА УГАЉ И ЧЕЛИК / PARIS TREATY - TREATY ESTABLISHING THE EUROPEAN COAL AND STEEL COMMUNITY / TRAITÉ DE PARIS - TRAITÉ DE L'ÉTABLISSEMENT DE LA COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE DU CHARBON ET DE L'ACIER / VERTRAG VON PARIS - VERTRAG ÜBER GRÜNDUNG DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFT FÜR KOHLE UND STAHL (MONTANUNION)	39
УГОВОРИ ИЗ РИМА / THE TREATIES OF ROME / TRAITÉS DE ROME / RÖMISCHE VERTRÄGE	39
УГОВОР О ЕНЕРГЕТСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ / ENERGY COMMUNITY TREATY / TRAITÉ POUR LA COMMUNAUTÉ DE L'ENERGIE / VERTRAGS ZUR GRÜNDUNG DER ENERGIEGEMEINSCHAFT	39
УГОВОР О СПАЈАЊУ / MERGER TREATY / TRAITÉ SUR LA FUSION / FUSIONSVERTRAG	39
УНАПРЕЂЕНИ СТАЛНИ ДИЈАЛОГ - УСД / ENHANCED PERMANENT DIALOGUE / DIALOGUE PERMANENT RENFORCÉ / ERHÖHEND DAUERHAFT DIALOG	40
УРЕДБА (ПРАВНИ АКТ ЕВРОПСКИХ ЗАЈЕДНИЦА) / REGULATION / REGLEMENT / VERORDNUNG	40
Ф	40
ФАР - ПРОГРАМ ЗА РЕСТРУКТУРИРАЊЕ ЕКОНОМИЈА ПОЉСКЕ И МАЂАРСКЕ / PHARE POLAND HUNGARY ACTION FOR THE RESTRUCTURING OF THE ECONOMY / PHARE - POLOGNE, HONGRIE ASSISTANCE POUR LA RESTRUCTURATION ÉCONOMIQUE / PROGRAMM PHARE - HILFSPROGRAMM ZUR UMGESTALTUNG DER WIRTSCHAFT DER OSTEUROPÄISCHEN LÄNDER	40

ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТ ЗА СМЕРНИЦЕ У РИБАРСТВУ (ФИСР) / FINANCIAL INSTRUMENT FOR FISHERIES GUIDANCE (FIG) / INSTRUMENT FINANCIER D'ORIENTATION DE LA PÊCHE (IFOP) / FINANZINSTRUMENT FÜR DIE AUSRICHTUNG DER FISCHEREI (FIAP)	40
ФЛЕКСИБИЛНОСТ / FLEXIBILITY / FLEXIBILITÉ / FLEXIBILISIERUNG	41
Х	41
ХУМАНИТАРНА КАНЦЕЛАРИЈА ЕВРОПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ (ЕХО) / EUROPEAN COMMUNITY HUMANITARIAN OFFICE (ECHO) / OFFICE HUMANITAIRE DE LA COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE (OHCE) / AMT FÜR HUMANITÄRE HILFE DER EG (AHNEG)	41
Ц	41
ЦАРИНСКА УНИЈА / CUSTOMS UNION / UNION DOUANIERE / ZOLLUNION	41
ЦЕНТРАЛНОЕВРОПСКА ИНИЦИЈАТИВА (ЦЕИ) / CENTRAL EUROPEAN INITIATIVE (CEI) / INITIATIVE DE L'EUROPE CENTRALE (IEC) / MITTELEUROPÄISCHE INITIATIVE (MEI)	42
ЦРНОМОРСКА ЕКОНОМСКА САРАДЊА / ORGANISATION OF THE BLACK SEA ECONOMIC COOPERATION / COOPÉRATION ÉCONOMIQUE DE LA MER NOIRE / ÖKONOMISCHE MITARBEIT SCHWARZEN MEERS	42
Ч	42
ЧЕТИРИ СЛОБОДЕ - СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ ЉУДИ, РОБЕ, УСЛУГА И КАПИТАЛА / FOUR FREEDOMS - FREE MOVEMENT OF PEOPLE, GOODS, SERVICES AND CAPITAL / LIBERTÉ DE MOUVEMENT DES GENS, DES MARCHANDISES, DES SERVICES ET DES CAPITAUX / VIER GRUNDFREIHEITEN - FREIER WAREN, PERSONEN, DIENSTLEISTUNGS UND KAPITALVERKEHR	42
Ш	42
ШЕМА ТРГОВИНСКИХ ПОВЛАСТИЦА / SCHEME OF TRADE PREFERENTIALS / ARRANGEMENT DES PRÉFÉRENCES COMMERCIALES / SCHEMA DER HANDELSVERGÜNSTIGUNGEN	42
ШЕНГЕНСКИ СПОРАЗУМ / SCHENGEN AGREEMENT / TRAITÉ DE SCHENGEN / SCHENGENER ABKOMMEN	43
ШУМАНОВ ПЛАН / THE SCHUMAN PLAN / LE PLAN SCHUMAN / SCHUMANN-PLAN	43
РЕГИСТАР ИНСТИТУЦИЈА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ	47
ЛИСТА СТРАНИХ СКРАЋЕНИЦА	50
КОРИСНЕ ИНТЕРНЕТ АДРЕСЕ	51
САДРЖАЈ	52